

VII.

Arnulphi Rhemensis archiepiscopi restitutio in iura Rhemensis Ecclesiae, a qua fuerat depositus (1).

SUMMARIUM

Prooemium. — Arnulphus non iniuria depositus. — Eius tamen depositio inconsulta romana sede facta. — Restitutio per pontificem. — Prout etiam iurium omnium. — Arnulpho crimen ullum opponi depositionis causa interdicitur. — Bona Rhemensis Ecclesiae in integrum eidem redduntur. — Anathema contra violatores decreti huius.

Silvester episcopus servus servorum Dei, dilecto in Christo filio Arnulpho Sanctae Rhemensis Ecclesiae archiepiscopo.

Apostolici culminis est non solum peccantibus consulere, verum etiam lapsos erigere, et propriis privatos gradibus reparatae dignitatis insignibus informare, ut Petro solvendi libera sit potestas, et romanae gloriae ubique fulgeat dignitas. Quapropter tibi Arnulpho Rhemensi archiepiscopo, quibusdam excessibus pontificali honore privato, subvenire dignum duximus, ut quia tua abdicatio romano assensu caruit, romanae pietatis munere credaris posse reparari. Est enim Petro ea summa facultas, ad quam nulla mortalium aequiparare valeat felicitas. Concedimus ergo per huius privilegii nostri statuta, tibi baculo et anulo redditus, archiepiscopali officio fungi, et omnibus insignibus, quaecumque ad sanctae metropolitim Rhemensis Ecclesiae pertinent, solito more perfrui. Pallio solemnitatibus statutis utaris, benedictionem regum Francorum et tibi subiectorum episcoporum obtineas, et omne magisterium, quod tui antecessores habuisse visi sunt, nostra auctoritate apostolica geras. Praecipimus etiam, ut nullus mortalium in synodo, aut in quacumque parte, abdicationis tuae

(1) Ex codice S. Remigii Rhemensis a Sirmondo descript. primum edidit Coletus, Concil. tom. xi.

crimen tibi quoquo modo opponere praesumat, vel hac occasione in improprietate contra te verba exardescat; sed nostra te ubique auctoritas muniat, etiamsi conscientiae reatus accurrat. Confirmamus insuper tibi et concedimus archiepiscopatum Rhemensem in integrum cum omnibus episcopatibus sibi subiectis, seu cum omnibus monasteriis, plebibus, titulis et capellis, atque curtibus, castellis, villis, casalibus, et cum omnibus rebus ad Ecclesiam Rhemensem pertinentibus, salvo et inviolabili testamento B. Remigii Francorum apostoli. Statuentes apostolica censura sub divini obtestatione iudicii, et anathematis interdictione, ut nulli unquam nostrorum successorum pontificum, vel alicuiuslibet magnae parvaeque personae hoc nostrum privilegium infringere liceat. Si quis vero, quod absit, hoc romanum decretum violare tentaverit, anathema sit (1).

(1) Labet hic adnotata a Gabriele Cossartio sublicere: *Iam restitutum a Gregorio V Silvestri decessore Arnulphum supra diximus ex Aymoino in Vita S. Abbonis cap. xii, quo fit, ut existimem, hanc non Silvestri, sed Gregorii epistolam esse; et librarii sive inscilla, sive incuria, mendum hoc irrepsisse. Quod si quis eam asserere Silvestro pertinaciter velit, hoc dicat: voluisse Silvestrum hoc iudicio sic Arnulphum restituere, ut eum ob crimina deiectionem esse declararet: idque publico monumento testatum relinqueret: hoc enim facit, dum et reatus conscientiae meminit et quibusdam excessibus pontificali honore privatum asserit. Intererat enim Silvestri, qui ante pontificatum Gerbertus dictus, et Rhemensi primum, ac deinde Ravennensi archiepiscopatu potitus, non videri insontem Arnulphum, ne calumnia ipsum olim oppressisse diceretur. Eius ergo condemnationem abrogare se dicit, non quod fuerit iniusta per sese, sed quod Romano assensu caruerit. Quae coniectura si locum aliquem habeat, censeri debet prior Arnulphi per Gregorium V restitutio, non supremo iudicio facta, sed legitimo iudicio praemissa. Altera haec Cossartii coniectura cum temporibus illis accommodata magis visa nobis sit, suprascriptum decretum inter Silvestri bullas reposuimus. Sequatur lector quam maluerit sententiam: decretum sive Gregorio, sive Silvestro tribuat, nihil nostra interest, dummodo suppositionis illud non arguat.*

opponi depositionis causa interdicitur.

Bona Rhemensis Ecclesiae in integrum eidem redduntur.

Anathema contra violatores decreti huius.

IOANNES XVII

PAPA CXLIII

Anno aerae Christi comm. MIII.

Ioannes decimus septimus, natione romanus, qui dicebatur Sicco, ordinatus est romanus pontifex die dominica 13 mensis iunii anno 1003, dictus est Ioannes XVII, ne confunderetur cum nuper expresso Ioanne antipapa, sub cuius nomine eo numero notato (1) extabant sparsae toto orbe pro occasionum diversitate epistolae ac bullae. Sedit in pontificatu menses v, dies xxv (2). Quare obiisse dicendus est die 7 mensis decembris eiusdem anni 1003. Sepultus est autem in basilica Lateranensi. Vacavit sedes dies xix.

IOANNES XVIII

PAPA CXLIV

Anno aerae Christi comm. MIII.

Ioannes decimus octavus, natione romanus, qui dicebatur Fasanus, de regione secus porta Metrovi (3), ordinatus est romanus pontifex die dominica 26 mensis decembris anno 1003. Sedit annos v, menses v (4), imperantibus in Oriente Basilio et Constantino imp.; in Occidente vero Henrico II, nondum coronato. Obiit circa finem mensis maii anni 1009, et sepultus est in basilica Vaticana (5).

(1) Ut asserit Papebrochius in Conatu chronico-historico. (2) Ita habetur in tribus Vignolii catalogis. (3) Addit in Vignolii catalogus. (4) Ut ostendit Pagius. (5) Supradict. viii ex Critic. Baron. praef. catalogis scribit vacasse sedem d. xix, quamvis hoc in tanta temporum obscuritate asseri vix possit

I.

Privilegium confirmationis et exemptionis pro monasterio S. Florentii Salmuriensis in dioecesi Andegavensi (1).

SUMMARIUM

Monasterium hoc a Carolo Magno constructum, ac privilegiis munitum fuit in Glonna. — Confirmatio privilegiorum huiusmodi. — Monasterium idem a Theobaldo comite restauratum in Salmuro. Eius exemptio a quacumque potestate. — Anathema contra illud sibi usurpantes, vel coementes, et contra molestiam aliquam ei inferentes. — Concessio privilegiorum. — Enumeratio et confirmatio bonorum.

Ioannes episcopus servus servorum Dei, dilecto filio Roberto venerabili abbati monasterii S. Florentii confessoris Christi, siti in loco qui dicitur Salmurus, eiusdemque successoribus, cunctisque in eodem loco commorantibus fratribus perpetuum vale.

Convenit apostolico moderamini pia religione pollentibus benivola compassione succurrere, et promptum animi impertiri assensum. Tunc enim lucri potissimum praemium apud conditorem omnium Deum reponitur, quando venerabilia loca opportune ad statum rectitudinis sunt perducta. Igitur quia postulasti a nobis, quatenus monasterium S. Florentii confessoris Christi, situm in loco qui dicitur Salmurus, in territorio Andegavensi, privilegiis sedis apostolicae decoraretur; libenti animo petitioni tuae adsensum damus. Quia vero ipsum monasterium olim a Carolo imperatore nobiliter constructum fuerat in loco vocabulo Glonna, ubi S. Florentius post diutinam vitam spiritum caelo reddidit, et praeceptis imperialibus atque privilegiis cum amplissimis possessionibus roboratum, atque ditatum est. Similiter a Ludovico cognomento Pio eius filio omnis fiscalis exactionis, vel cuiuscumque legalis seu officariae pensionis, simul etiam synodalis debiti omnium ecclesiarum, quae ipsi monasterio subiacent in-

(1) In historia monasterii huius edidit Martenne ex mss. in collectione Veter. Script., tom. v.

Monasterium hoc a Carolo Magno constructum, ac privilegiis munitum fuit in Glonna.

Confirmatio privilegiorum huiusmodi.

Monasterium idem a Theobaldo comite restauratum in Soluuro.

Eius exemptio a quacumque potestate.

Anathema contra illud sibi usurpantes, vel coemeter, et contra molestiam aliquam ei inferentes.

Concessio privilegiorum

munitate ditatum, nos eidem antiquo monasterio faventes precibus domnae Bertae reginae, ac filiorum eius Theobaldi et Odonis, apostolica auctoritate in perpetuum confirmamus atque constabilimus, ut si quis harum rerum temerator extiterit, seu possessiones, ecclesias, terras, vel aquas eiusdem loci violare tentaverit, sub anathematis interdictione damnatus sit. De illo novo coenobio, quod post vastationem Normannicam constructum est a nobilissimo comite Theobaldo, in loco qui dicitur Salmurus in abbacia Sanctae Dei Genitricis Mariae, et Sancti Ioannis Baptistae, quae a Carolo filio Ludovici collata fuerat eidem S. Florentio, postulantis supradictis filiis nostris, statuimus apostolica censura sub divini iudicii obtestatione, ne aliorum quorumlibet dominio subiiciatur, aut inferiori potestati subdatur, sed in perpetuum per succedentes heredes Theobaldi, atque Odonis regatur, atque defendatur. Si quis autem eorum ipsum locum cuicumque extraneae personae transfuderit, seu quaecumque persona eundem locum ab eis expectere aut coemere tentaverit, cum Iuda proditore in extremo iudicio anathema sit. Alligamus etiam eodem anathemate eos, qui aliquid de his, quae ad praesens idem locus possidet, vel deinceps adquisierit, auferre tentaverit, seu novas leges addere, nisi quantum constitutum est ab archiepiscopo Arduino et comite Odone filio Theobaldi. Statuimus etiam ut, si decreto episcoporum pagus ille excommunicationis sententiam exceperit, liceat eidem coenobio missas et reliqua sacra celebrare, neque ab episcopis propter hoc aliquod praeiudicium sustinere cogatur. Quod si abbati ipsius loci aliqua calumnia, vel crimine impingatur, liceat eum sub duobus, aut tribus episcopis causam dicere, neque irreverenter sine iudicio illorum debeat molestari. Sint itaque servi Dei monachi ibidem habitantes quieti ab omni molestia cupidorum, et liceat eis propria bona disponere. Deo favente, ac nostra

apostolica auctoritate confirmante, ut nulla unquam persona cuiuscumque dignitatis aliquid de rebus vel possessionibus, quae ad eos pertinent, quoquomodo auferre, vel alienare praesumat. Haec autem sunt Fiscus Lentiliacus cum Ecclesia in honore S. Mariae, et capellis S. Hilarii, ac S. Vincentii, et omnibus, quae in castro sitae sunt, vel quicquid amplius ad ipsum pertinet. Item villa, quae dicitur Distriacus cum ecclesia S. Iuliani martyris; alia quoque villa, quae dicitur Ulmis cum ecclesia S. Vincentii, et capella, quae dicitur Maniacus cum terris quae ad eos pertinent. Possessio etiam quae dicitur Capriniacus, cum ecclesia S. Georgii, et capellis quae vocantur vulgo S. Helerus, et Savoia cum terris quae ad eas pertinent. Villa quoque vocabulo Cadvernus cum Dauenziaco, et ecclesia ibidem sita. Possessio quoque cum castello Carnonis, et S. Andreae sanctique Lamberti cum terris ad eas pertinentibus; ecclesia Sancti Petri cum capella S. Ioannis. Item alia villa quae dicitur Alomna, cum ecclesiis in honore S. Ioannis et Docellini, cum terris ad eas pertinentibus: alia quoque villa nomine Mironio, cum ecclesia in honore S. Caesarii, et terris, quae ad eam pertinent. Haec omnia auctoritate B. Petri apostolorum principis coram Deo ac terribili futuro iudicio per huius apostolici nostri privilegii confirmationem eidem loco sancimus, atque decernimus, et quaecumque a fidelibus eidem loco deinceps collata fuerint, ut si quis nefarius contradicere, invadere, aut calumniare praesumpserit, anathematis vinculo innodatus a christianorum societate in perpetuum separetur. At vero qui pio intuitu observator, ac in omnibus extiterit custodiens huius nostri apostolici constituti, benedictionis gratiam a misericordissimo Domino Deo nostro multipliciter consequatur, ac vitae aeternae particeps effici mereatur.

Scriptum per manus Georgii notarii,

Enumeratio et confirmatio honorum.

ac seriniarii sanctae romanae Ecclesiae in mense aprili, indictione secunda.

Script. mense aprili, anno Domini 1004, pontif. Ioannis anno I.

II.

Monasterium Fructuariense S. Benigni Ipporegiensis dioecesis sub protectione apostolicae sedis recipitur, liberumque ab omni ecclesiastica vel saeculari iurisdictione declaratur (1).

SUMMARIUM

Willelmi abbatis postulatio. — Monasterium sub patrocinio sedis apostolicae recipitur. — Eiusdem immunitas a cuiuscumque personae iurisdictione. — Confirmatio privilegiorum.

Ioannes episcopus servus servorum Dei, Wilhelmo abbati salutem.

Quoniam concedenda sunt, quae rationabilibus desideriis pertinere noscuntur; nostri apostolatus auctoritas ad roborandam piam devotionem sancta loca constructentium, in praestandis privilegiis debet minime abnegari. Igitur innuendum in Dei caritate, tuae petitionis votum, quia per venerabilem Walterium Eduorum pontificem a nobis postulare studeat, quatenus monasterium, quod ad laudem et gloriam Christi Domini nostri, et eius Virginis Mariae, et sancti martyris Benigni honorem construere, iam summo coepisti desiderio, in comitatu Opporiensi inter duos fluvios, Orcum videlicet, atque Amalon, situm in loco qui dicitur Fructuaria, privilegiis sanctae romanae et apostolicae sedis omnimode decoretur, firmissimae stabilitatis corroboracione, et sub tuitione, ac patrocinio S. universalis, cui Dei auctoritate deservimus, Ecclesiae, iam ex hoc constitutum, alterius nunquam iuri et ditioni submittatur; ideoque tam iustis faventes desideriis, hac nostra decernimus apostolica auctoritate idipsum

(1) Ex vet. Codice Vatic.

praefatum Christi Genitricis ac sancti Benigni quod construere niteris monasterium, amodo et usque in finem saeculi sub patrocinio et tuitione sanctae romanae et apostolicae matris Ecclesiae cum omnibus, quae ad illud pertinent permanendum: statuimus namque sub divini iudicii obtestatione, et beati Petri apostolorum principis, nostraeque humilitatis interdictione, ut nullus unquam imperatorum, regum, episcoporum, ducum, marchionum, comitum, nullusque hominum in quolibet ordine et ministerio constitutus, molestare, causis vel ordinationibus eiusdem monasterii violenter incumbere, aut in possessionibus vel ornamentis, quae ibi a fidelibus collata, vel conferenda abbati, fratribusque inibi secundum regularem institutionem, ut modo, Deo servientibus, temeraria praesumptione huius nostri privilegii notitiam praesumat auferre, aut decimae redditum ab eis exigere, seu de dominicatis terris haecenus excultis, pratis, vineis, seu quibuslibet rebus, vel animalibus, sive de omnibus incultis, quae ipsorum industria sunt, vel fuerint exculta, sive in ipso loco Fructuariae, ubi situm videtur ipsum monasterium, vel ubicumque ipsi aliquid ex iam dicti monasterii iure possidere visi fuerint; contestamurque etiam etc. Sancientes, quod tam Guntardi iudicatum, quam episcopale decretum plurimorum iam pontificum ad corroboranda, quae in eiusdem iudicati chartula continentur, subscriptione firmatum ex auctoritate omnipotentis Dei qui beato Petro apostolorum primo claves regni caelorum tradidit, et eiusdem primi pastoris, ac nostra ipsius vice quamvis indigne gerentibus, praesentis privilegii pagina confirmamus atque roboramus. Si quis autem etc., 4 nonas decembris 1006.

Dat. die 2 decembris anno Domini 1006, pontif. Ioannis anno III.

Monasterium sub patrocinio Sedis Apostolicae recipitur.

Eiusdem immunitas a cuiuscumque personae iurisdictione.

Confirmatio privilegiorum.

Willelmi abbatis postulatio.

III.

Confirmatio erectionis Bambergensis episcopatus, cui nonnulla conceduntur privilegia (1).

SUMMARIUM

Proœmium. — Henricus Germaniae rex Bambergam episcopatum constituit. — Cum Wirzburgensi episcopo convenit de dismembratione nonnullorum praediorum; eiusdem episcopi consensus. — Henricus rex Romam nuncios mittit. — Confirmatio donationum per eundem regem huic Ecclesiae factarum. — Haec bona per episcopos omnino administrantur. — Molestiam ullam Ecclesiae vel eius bonis ullo modo inferre cuicumque personae omnino interdicitur. — Episcopi omnimoda exemptio a saeculari potestate. — Metropolitano tamen subiicitur. — Poenae contra violatores.

Ioannes episcopus servus servorum Dei

Proœmium.

Officii nostri est omnium sanctarum Dei Ecclesiarum commoda generaliter considerare et maxime earum, quae specialiter sub iure ac dominio nostrae romanae Ecclesiae consistunt: si, quod est incommodum, abolere ne pro gravi incommoditate sua neglectae vilescant, vel quolibet nacta occasione, debita solemnitate careant. Propterea omnibus sanctae Dei Ecclesiae fidelibus, praesentibus scilicet et futuris, notum esse volumus, quia dilectus et spiritualis noster filius Henricus, gloriosissimus atque invictissimus rex, divina inspirante clementia de propriis haereditariis rebus, pro sua suorumque parentum anima episcopatum in loco, qui dicitur Babenger, perfectae fidei, et charitatis devotione in honorem beatissimi Petri apostolorum principis esse constituit, commutatione facta iure ac legaliter cum Henrico Wirzburgensi episcopo de aliqua parte parochiae sui episcopatus. Unde etiam praedictus episcopus nobis suas literas misit, ut suo consensu privilegio nostrae apostolicae auctoritatis episcopatus noviter factus fundaretur.

(1) Ex Concil., tom. xi, in Concil. Francofordiensi.

Pro qua ratione Henricus secundus gloriosissimus rex nuncios suos ad nos direxit, qui nobis haec omnia dicerent, et nos pro hac sede confirmanda interpellerent, cuius sanctissimam imitationem paternam, praecordiali dilectione intuentes, omnes res quas B. Petro apostolorum principi in loco praenominato legitima ratione collectas contulit, nostrae auctoritatis privilegio confirmare decernimus, ea videlicet ratione ut episcopus eius loci, et qui in perpetuum sui fuerint successores, ea secunda tranquillitate possideant, et liberam habeant potestatem res et proprietates eiusdem Ecclesiae ordinare atque componere vel etiam augmentare; dissipare vero, atque confundere nullam habeant potestatem.

Nostra quoque auctoritate sancimus, ut in terminis et rebus eiusdem Ecclesiae, nulla sit infestatio tyrannorum vel aliorum quorumlibet pravorum hominum, sive sint in civitate ipsa Babenberch, sive in castellis et villis, servis et ancillis, tributariis, decimis, forestibus, sylvis, piscationibus, venationibus, molendinis, campis, pratis, pascuis, terris cultis et incultis, et quidquid modo illuc pertinet, vel in futurum acquiri possit, per nostrae auctoritatis privilegium corroboratum, in secura quiete permaneat. Nullus ibi comes aut iudex legem facere praesumat nisi quam per concessionem gloriosissimi regis Henrici vel successorum eius, episcopus loci eiusdem deligeret. Nulla aliena potestas ibi per violentiam irruat, sit ille episcopatus liber, et ab omni potestate extranea securus, romano tantummodo Mundiburdio subditus: quatenus episcopus eo melius cum canonicis suis servitio Dei possit insistere, et primi constructoris eiusdem loci, et recuperatoris iugiter memoriam habere. Sit tamen idem suo metropolitano subiectus, atque obediens. Quicumque haec praecepta servaverit, divinam remunerationem et apostolicam benedictionem accipiat. Qui autem contemptor et violator extiterit, per-

Henricus rex Romam nuncios mittit.

Confirmatio donationum per eundem regem huic Ecclesiae factarum.

Haec bona per episcopos omnino administrantur.

Molestiam ullam Ecclesiae vel eius bonis ullo modo inferre cuicumque personae omnino interdicitur.

Episcopi omnimoda exemptio a saeculari potestate.

Metropolitano tamen subiicitur.

Poenae contra violatores.

Henricus Germaniae rex Bambergam episcopatum constituit.

Cum Wirzburgensi episcopo convenit de dismembratione nonnullorum praediorum; eiusdem episcopi consensus.

petui anathematis damnationi subiaceat, nisi resipiscens ad satisfactionem perveniat. Scriptum per manus Petri notarii, et serinarii S. R. E. in mense iunio, indict. v.

Script. mense iunio anno Domini 1007, pontif. Ioannis anno IV.

IV.

Guarino Luzatensi abbati, eiusque successoribus in monasterio Lusato superioritatis ius conceditur in quatuor monasteriis, rebusque eisdem pertinentibus in perpetuum (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Monasteria in quibus conceditur ius superioritatis Lusaten. abbatibus. — Bonorum ad ea spectantium confirmatio. — Abbates qui tunc temporis supradd. monasteriis praerant. — Iurisdictio abbatis Lusatensis in eorum bonis. — Eadem bona quoquomodo auferre, alienare, etc. interdicitur. — Monasteriorum omnimoda exemptio ab ecclesiastico iure. — Monachorum inibi degentium correctio ad abbatem Lusaten. spectare decernitur. — Abbatis vero electio ad monachos. — Pro eiusdem consecratione nihil pretii dandum vel accipiendum. — Si quid petatum fuerit, ab apostolica sede consecrationem accipiat. — Monasteria huiusmodi praeter abbatem soli apostolicae sedi subiecta. — Anathema in contemptores.

Ioannes episcopus servus servorum Dei carissimo ac spiritali in Domino Iesu Christo filio Guarino sanctissimo abbati tuisque successoribus in monasterio nostro Lusato Deo rite servientibus in perpetuum.

Exordium.

Summam gerentes curam ac sollicitudinem venerabilium locorum, quantum ex divino adiutorio nobis possibilitas datur, de eorum perseverantia studere debemus. Tali namque studio et clementia divina placatur, et stabilitas Ecclesiarum Dei continuatur tam pro animabus romanae sedis pontificum sive regum caeterorumque principum, seu cunctis pro-

(1) Ex Archivo monasterii huius et ex Codice 937 Bibliothecae Colbertinae edidit Baluzius in appendice Marcae Hispanicae.

Bull. Rom. Vol. I.

62

tegentibus, Christo sanctaeque Ecclesiae inhaerentes instituta subicere non renueremus, ut in futuro perpetuam habeamus salutem et indeficientem mercedem; tradimus et corroboramus religiositati tuae regimen abbatiarum nostrarum quinque, videlicet Sancti Petri Lesatensis (1) comitatu Tolosanensi, monasterium Sancti Hilarii in comitatu Carcasense, verum etiam monasterium Sancti Michaelis archangeli siti in valle Confluenti, imo monasterium Sancti Petri, qui dicitur Garnensis, simulque monasterium Sanctae Mariae (2) Electensi in comitatu Redensi, cunctaque praedicta monasteria in integrum confirmantes corroborantesque tibi, et per te eidem sacro monasterio, omnes res omniaque iura, quae eis a primordio foundationis eorum et usque nunc quolibet modo pertinere probantur, idest generaliter terras, vineas, casales, fundos, praedia, iura, castella, munitiones, casas, moenia, hortos, molendinos, piscarias, colonias, mansos, servos et ancillas, peculia et supellectilia (3) iamdicta monasteria cum omni integritate et undique inibi pertinentia, tuisque successoribus concedimus atque confirmamus, denique tuo consensu nostrae auctoritatis horum abbatum, qui in praefato monasterio ordinati sunt, cum summa securitate cum Dei timore pertueantur ac defendant, scilicet Benedictus abbas monasterii Sancti Petri Lesatensis, Sancti Hilarii et Sanctae Mariae Electensis et abbas Hugo Sancti Petri Garnensis et Sancti Michaelis archangeli abbas Giffredus possessor; ita ut sub tua ditione ac defensione semper persistent a praesenti sexta indictione diebus vitae vestrae vestrisque successoribus usque in finem saeculi detinendum. Unde nos quod iustum est cognoscentes vestraeque piae petitioni liberalitate paternam faventes, tam praescripta monasteria, quam omnes res ad ipsa undecunque pertinentes, ipsa eorumque omnia

(1) Adde in. (2) Lege Electensis. (3) Adde ad.

Monasteria in quibus conceditur ius superioritatis Lusaten. abbatibus.

Bonorum ad ea spectantium confirmatio.

Abbates qui tunc temporis supradd. monasteriis praerant.

Iurisdictio abbatis Lusatensis in eorum bonis.

Eadem bona quomodo auferre, alienare, etc. interdicitur.

Monasteriorum omnimoda exemptio ab ecclesiastico iure.

Monachorum inibi degentium correctio ad abbatem Lusitan. spectare decernitur.

Abbatibus vero electio ad monachos.

Pro eiusdem consecratione nihil pretii dandum vel accipiendum. Si quid petiti fuerit, ab Apostolica Sede consecrationem accipiat.

quae episcoporum reliquorumque saecularium hominum potestate, lite remota, sub tuo usu, dum huius luce saeculi frui videberis, et postmodum successorum tuorum abbatum iure perenni persistere decernimus et ut de his, quae abitat (1) regibus, principibus cunctisque Deum timentibus ibi concessa sunt, nulla qualibet occasione vel alicuius scriptionis titulo omnino imminuatur (2): quatenus in Dei laudes conversantes, pro incolumitate nostra et clementissimi imperatoris ac totius Ecclesiae liberius Dominum valeant deprecari. Nullus etiam episcoporum aut quilibet..... sanctissimarum Ecclesiarum quilibet sacerdos in eadem monasteria ius sibi ecclesiasticum aliquo modo vendicet, aut defendat, nisi forte a patre monasterii vel fratribus pro negotio aliquo ecclesiastico fuerit invitatus. Si vero, quod non obtamus, monachi in praelibatis monasteriis vel abbates constituti tepidi in Dei amore aut praevaricatores regulae conspiciantur existere, a te tuisque successoribus abbatibus corrigendos instituimus. Abbatem vero eidem monasterio non alium, sed quem dignum moribus atque aptum disciplinae monachicae communi consensu congregatio tota poposcerit, ordinari, et eum, sicut sanctorum Patrum dicta referunt, sine mundano et corruptibili munere consecrare monemus, ac praecipimus, ne tantae cupiditatis errore animae, quae Deo salvandae sunt, pereant per rapacitatis avaritiam, luridus eas serpens venenis inficiat, quae Spiritus Sancti gratia irrigante debuerant salvari. Si autem pro tanta talique consecratione contra priorum sanctorum dogmata aliquod donum vel praemium qualibet occasione petiti fuerit et aliter fieri nequiverit, tunc electo abbati fuerit et licitum sine ullius mortalis impedimento apostolica consecratione et benedictione, cuius ipsa monasteria prostrata sunt, fideliter petere et sine dubio feliciter consecrare, immo ut nullo cuiuscumque sit

(1) Fortasse habita a. (2) Lege imminuantur.

dignitatis potestati virorum vel etiam mulierum audeat ibi praesacratissime monasteria de omnibus rebus sibi pertinentibus molestari, aut iniuste inquietari, vel disvestiri: quatenus omnipotenti Deo ibidem famulantibus quiete et inviolabiliter semper liceat monasticae conversationis vitam perducere. Hanc autem scriptorum paginam omni in futuro tempore a te vel post te abbatibus ordinati (1) in praedicta monasteria succedentibus firma statuimus inlibataque servari, ut vestra monasteria iuvante Deo illorum tantummodo sit iure contempto et coenobia illa nulli alterius Ecclesiae subiaceant, alicuius canonicae iussionis aut laicorum vel mulierum ditione deserviens, prae sola sancta matre romana Ecclesia; sed remotis vexationibus a cunctis gravaminibus divinum opus sub te degentes fratres cum summa devotione perficiant. Si quis autem, quod non obtamus, huius nostri fuerit ausus decreti paginam contraire; vel de caetero molestari (2), maledictionibus damnaticis sub anathematis innotetur et Iudae percellatur maledictione traditoris. Nam observantes ex meritis atque precibus apostolorum vitae futurae praemii (3) praecellantur. Scriptum per manum Benedicti sanctae romanae Ecclesiae (4) in mense iunio, indictione vi feliciter. Bene valete.

Script. mense iunio, anno Domini 1008, pontif. Ioannis anno v.

SERGIUS IV

PAPA CXLV

Anno aerae Christi comm. MIX.

Sergius, natione romanus, ex patre Martino, antea Petrus episcopus Albanensis, Osporci dictus (5), inthronizatus,

(1) Lege ordinatis. (2) Molestari. (3) Praemii. (4) Adde notarii regionarii et scriniarii. (5) Ut habent Vignolii catalogi.

Monasteria huiusmodi praeter abbatem soli Apostolicae Sedi subiecta.

Anathema in contemptores.

An. C. 1009

et coronatus est summus pontifex anno 1009, mense iunio. Sedit annos III (4). Fuit autem temporibus Basilii et Constantini in Oriente imp. et Henrici II regis in Occidente. Obiit anno 1012, mense et die incertis, certe tamen post mensem iunium: quod si standum sit Menologio Benedictino, assignanda eius mors erit diei 18 mensis augusti, quo die ibidem eius memoria legitur (2): quare annis III, eius pontificatus ascriptis, menses fere II essent adiciendi (3); sepultus est Sergius in basilica Lateranensi, vacavitque sedes ad mensem novembrem.

I.

Hilario abbati monasterii S. Vincentii Vulturturnen. omnia bona, immunitates, ac privilegia hactenus concessa confirmantur (4).

SUMMARIUM

Exordium. — Hilarii abbatis preces. — Monasteria Vulturturnensi subiecta — Eidem confirmantur. — Abbatibus quem maluerint episcopum ad ecclesiarum consecrationem et presbyterorum ordinationem vocandi facultas conceditur. — Presbyterorum et monachorum exemptio ab episcopali iurisdictione. — Abbas quem maluerit ad monasticam vitam excipiat. — Sola apostolica sedes ius habet in hoc monasterio. — Molestiam ullam, vim, rapinam, etc. contra illud exercere sub excommunicationis poena interdicitur. — Donationes quaelibet eidem factae vel faciendae ab eo auferri nullo modo possint. — Abbatibus electio penes monachos. — Illi vero totale sit in monachos ius. — Anathema contra attentatores.

Sergius episcopus servus servorum Dei, Hilario venerabili abbati ex monasterio Christi martyris Vincentii et per te in eodem venerabili monasterio tuisque successoribus in perpetuum.

(1) Sic habetur in textu dictis catalogis, in II vero addiuntur d. xv. (2) Inquit Mabillonius in indice Sanctorum praetermissorum saeculi VI Benedictini, part. I. (3) Hinc factum puto, ut in III Vignolii catalogo anni IV notentur numero quidem rotundo, rotunditate tamen nimium maxima. (4) Ex lib. V Chron. Vulturturnen. edit. tom. I, part. II, Rer. Ital. Script.

Cum magna nobis solitudine cura insistit pro universis Dei Ecclesiis ac piis locis vigilandum, ne aliquam necessitatis iacturam sustineant, sed magis propria utilitate stipendia consequantur. Ideo convenit nos pastoralis tota mentis integritate eorundem venerabilium locorum maxime stabilitatis integritatem procurare, et sedule eorum utilitati subsidia conferre, ut Deo nostro omnipotenti id quod pro eius sancti nominis honore etiam ad laudem atque gloriam eius divinae maiestatis venerabilium nostrorum etiam contulere locis, sitque acceptabile nobis, quod ad eius locum plenissima misericordia dignum huiusmodi operis pii in sideris arcibus conferatur remunerationem. Igitur quia petistis a nobis quatenus monasterium B. Vincentii martyris situm supra fluvium, quod dicitur Vulturturnum, territorio Beneventano, partibus Samniae, una cum suis pertinentiis et monasteriis, videlicet monasterium B. Petri apostoli positum iuxta fluvium Sabbati, territorio Beneventano, sed et monasterium Sanctae Dei Genitricis Mariae in loco qui dicitur loco Sano. Ita monasterium Salvatoris Domini nostri Iesu Christi, quod positum est in Alife, nec non et monasterium in honorem Sanctae Mariae, aedificatum videlicet in territorio Marsicano loco Apinianici (reliqua ut in superioribus), concedamus ut sub iurisdictione sanctae nostrae, cui Deo auctore deservimus, Ecclesiae, vobis attinendum nullius alterius Ecclesiae iurisdictionibus submittatur. Pro qua re piis desideriis faventes, hac nostra auctoritate quod exposcitur mancipamus. Et ideo concedimus vobis, vestrisque successoribus abbatibus licentiam apostolicae sedis nostrae, ut quamlibet christianitatem indigentibus in praefato venerabili monasterio qualis episcopus vobis ad invitandum ire volueritis, habendi potestatem omnimodo concedimus ad ecclesias confirmandas, seu abbatem consecrandum. Etiam similiter ordinationem de subdiaconibus et

Exordium.

Hilarii abbatis preces.

Monasteria Vulturturnensi subiecta.

Eidem confirmantur.

Abbatibus quem maluerint episcopum ad ecclesiarum consecrationem et presbyterorum ordinationem vocandi facultas conceditur.

diaconibus, seu presbyteris per tempora faciendum et de omnem gradum ecclesiasticum ibidem in tempore adimplendum. Protestamus etiam, nullus episcopus exinde debeat subdiaconum aut diaconum, seu presbyterum vel monachum nullo modo iudicare vel excommunicare.

Volumus etiam, et apostolica iniungimus auctoritate vobis, vestrisque successoribus abbatibus, qui ibidem in tempore praeordinatus fuerit, de qualiscunque Ecclesiae sacerdos vel clericus venerit ad habitandum aut in conversatione fratrum sive monachicum suscipiendi habitum se contulerit, statim recipiendi. Chrisma vero, et oleum sanctum a quali episcopo vobis voluntas fuerit impetrandi, liceat semper, et secundum, ut diximus, sub apostolicam nostram potestatem et omnem cuiuslibet Ecclesiae sacerdotem in praefato venerabili monasterio iurisdictionem quamlibet habere hanc auctoritatem praeter sedem apostolicam prohibemus, ita ut nisi ab abbate monasterii fuerit invitatus, nec missarum solemnitate quispiam celebrare praesumat. Statuentes apostolica insuper censura sub divini iudicii obtestationibus et validis atque atrocibus anathematis interdictionibus, ut nullus unquam praesumat quispiam alius cuiuscumque dignitatis praeditus potestate, vel etiam in eodem venerabili monasterio, vel eius causis incumbere, aut de rebus et possessionibus, vel ecclesiis subiectis vel quicquid de his exinde inesse videtur, quoquomodo auferre aut alienare propter quamlibet malitiam, aut iacturae molestiam ibidem, sive pacis sive barbarici temporis quoquo modo inferendum, dum praefatum perenniter, ut dictum est, tam pacis, quam barbarici temporis firma stabilitate decernimus sub iurisdictione sanctae Ecclesiae nostrae permanendum.

Promulgantes namque et hac auctoritate beatorum apostolorum principis coram Deo et terribili eius examine futuro per huius nostri apostolici privilegii, atque constituti paginam sancimus atque

decernimus, ut loca quae abbatibus cuiuslibet, quae vobis in eodem praefato venerabili monasterio Sancti Vincentii martyris commutata vel etiam concessa sunt, nec non et alias locorum possessiones, quae a regibus ac ducibus, vel castaldeis, et universis christianis in eodem sancto loco largita atque oblata sunt, aut in posterum illic concessa fuerint, firma stabilitate iuri ipsius praefati venerabilis monasterii existenda, atque in perpetuum permanenda statuimus. Nec licentia sit, ut dictum est, et eius vel omnibus eidem monasterio pertinentibus, cuiquam magnae parvaeque personae auferre, aut praefato iuxta id quod subiectum eisdem venerabilibus locis apostolicis constitutis atque privilegiis consistat inconcussum permaneat, et liceat eisdem monachos de sua congregatione abbatem semper eligere. Et liceat ipsum abbatem, qui fuerit, suos iudicare monachos, non solum virile monasterium, sed etiam muliebri monasterium sibi subiectum. Si quis autem, quod non optamus, nefario ausu praesumpserit haec, quae a nobis ad laudem Dei pro stabilitate iam dicti venerabilis monasterii statuta sunt, refutare aut in quoquam transilire voluerit, anathematis vinculo innodatus sit, et cum diabolo et angelis eius atque Iuda traditore Domini nostri Iesu Christi aeterno incendio concremandus deputetur. At vero qui pio intuitu observator in omnibus extiterit custodiens huius nostri privilegii constitutum ad cultum Dei respicientem, benedictionis gratiam a Domino Deo nostro misericordissimo multipliciter consequatur, et vitae aeternae particeps fieri mereatur. Bene valete. Scriptum per manus Benedicti notarii regionarii et scriniarii sanctae romanae Ecclesiae in mense februario, indictione x. Bene valete.

Data quinto kal. martii per manus Petri Domini gratia episcopi sanctae Praenestinae Ecclesiae, et bibliothecarii sanctae apostolicae sedis. Anno Deo propitio pon-

Presbyterum et monachorum exemptio ab episcopali iurisdictione.

Abbas quem maluerit ad monasticam vitam exipuit.

Sola Apostolica Sedes habet in hoc monasterio.

Molestiam uliam, vim, iniuriam, etc. contra illud exercere sub excommunicationis poena interdicitur.

Doctores quoslibet eisdem factae vel faciendae ab eo auferri nullo modo possunt.

Abbas electio penes monachos.

Illi vero totale sit in monachos ius.

Anathema contra attentatores.

tificatus domini nostri Sergii sanctissimi quarti papae sedente anno tertio, indictione supra scripta decima.

Dat. die 25 februarii anno Domini 1011, pontif. Sergii anno III.

II.

Confirmatio iurium metropolitanae Ecclesiae Salernitanae, et privilegiorum eidem a summis pontificibus concessorum (1).

SUMMARIUM

Proemium. — Confirmatio metropolitici iuris. — Ecclesiae quae Salernitanae sunt suffraganae. Pestana, Consana, Acheruntina, Besinianensis, Maluttanensis, Cosentina. — Salernitani archiepiscopi a sede apostolica pallium petere teneantur. — Suffraganeorum ordinatio ad ipsos spectare decernitur. — Anathema contra violatores privilegii huius.

Sergius servus servorum Dei, dilectissimo nobis fratri meritoque honorabili Michaeli Salernitanae Ecclesiae archiepiscopo.

Quia vestri accepti beneficii memores esse debemus, et reverentiam fraternitatis vestrae erga nos, et S. Romanam Ecclesiam praecipue exuberasse cognovimus; ideo merito ac iure recompensatione charitatis vestrae rependere vobis statuimus, quatenus liqueat omnibus Christi fidelibus, immenso honore honorandum fore, qui vicarium B. Petri apostolorum principis diligenter honoraverit, consensu ac voluntate nostrorum fratrum concedimus et confirmamus te Michaellem confratrem nostrum in ordine archiep. sicuti quondam Amato, cui primitus vestrae sedis archiepiscopatus Salernitanae a nostris antecessoribus datus fuit; ita ut nostra auctoritate quietus valeas possidere, ac vigilantius custodire; tali namque ordine, ut fati sumus, id fieri decrevimus, ut tu et successores tui in perpetuum habeatis licentiam et potestatem ordinandi, consecrandique episcopos in his subiectis

(1) Ex archiep. tabulario edidit Ughell. Ital. Sac. lom. VII.

Proemium.

Confirmatio metropolitici iuris.

Ecclesiae quae Salernitanae suffraganae.

vobis locis, hoc est Pestanae cum parochiis et adiacentiis suis, super episcopatum Consanum cum parochiis et adiacentiis suis, nec non et episcopatum Acheronsinum, simul etiam archiepiscopatum Bisinianensem, et episcopatum Maluttanensem, atque episcopatum Cusentiae cum omnibus parochiis et adiacentiis eorum, sicut in vestro anteriori usu pallii continetur, ut in ecclesia S. Dei Genitricis Mariae, et B. Matthaei apostoli et evangelistae, cuius sacratissimum corpus possidetis, atque vobis, vestrisque successoribus concessum est. Post discessum siquidem tuum successores tui perveniant ad apostolicam sedem, ut usum pallii, consecrationemque decretaliter suscipiant; et si successores consecrare noluerint, licentia sit vestrae sanctae Ecclesiae ab episcopis vestris suffraganeis consecrari, et non habeant potestatem successores nostri in cunctis vestris episcopatibus, quos vobis subiecerunt, deinceps in perpetuum aliquem episcopum consecrare, quod iam vobis concessum est. Quicumque autem hanc nostrae concessionem praeceptionis violare praesumpserit, perpetuo anathematis vinculo religetur, et haec nostra concessio stabilis et firma in perpetuum maneat. Scriptum per manus Ioannis scrinari S. romanae Ecclesiae in mense iunio, indictione x; dat. 15 kal. iulii per manum Gregorii episcopi et bibliothecarii s. sedis apostolicae, anno Deo propitio pontificatus domini Sergii IV papae in sacratissima sede beati Petri apostolica III, indict. x, mense iunio, die sexta decima.

Dat. die 16 iunii anno Domini 1011, pontif. Sergii anno III.

III.

Confirmatio bonorum omnium ad Cuptinense monasterium pertinentium (1).

(1) Ex Archiv. monasterii huius edidit Baluzius in appendice Marcae Hispan. num. cxiv.

Pestana, Consana, Acheruntina, Besinianensis, Maluttanensis, Cosentina.

Salernitani archiepiscopi a Sede Apostolica pallium petere teneantur.

Suffraganeorum ordinatio ad ipsos spectare decernitur.

Anathema contra violatores privilegii huius.

SUMMARIUM

Exordium. — Olivae abbatis preces. — Bona cum pertinentiis omnibus confirmantur. — Enumeratio honorum cum eorundem terminis. — Donationes Seniofredi comitis et Lotarii regis. — Bona in valle Confluente. — In comitatu Cerdaniensi. — In comitatu Urgellitano. — In comitatu Rossilionensi. — In comitatu Feniolitensi. — In comitatu Tolosano. — In provincia Narbonensi. — In comitatu Bisuldunensi. — In comitatu Barchinonensi. — In comitatu Vallensi. — In comitatu Ausonensi. — Haec omnia bona cum pertinentiis omnibus eidem confirmantur. — Abbatis electio solis monachis reservatur sine ullius personae interpositione. — Monachi a quo maluerint episcopo ordinationem accipiant. — Abbas a nullo episcopo, nec ordinario quidem possit excommunicari. — Immunitas ibidem pro inquisitis. — Omnimoda monasterii exemptio a cuiuscumque personae molestia. — Anathema contra violatores decreti huius.

Sergius episcopus servus servorum Dei, Olivae religioso abbati monasterii S. Michaelis Archangelii Sanctique Germani confessoris Christi, quod est situm in valle Confluente iuxta fluvium Literani in locum quem vocant Cuzanus, tibi tecumque manentibus, et per te tuis illorumque successoribus, salus et pax, et apostolica benedictio quoad mundus permaneat. Amen.

Cum constet Dominum Deum nostrum honorem sanctae universalis Ecclesiae incessanter a propagatoribus beatae fidei augmentare, necesse est ab illo totius iure regiminis ei concedere censura iusti moderaminis liberalitatem, malorumque procul ab ea pellere pervasionem, quocirca quoniam convenit apostolicae pietati benigna petentibus succurrere compassione, ideo nos tuis iustis (etenim sicut sunt a nobis adiudicatae, nam iuste fiunt) annuentes precibus, omnes proprietates sive possessiones ipsius loci, fines vel limites cum adiacentiis praecipuorum praediorum, cum omnibus ecclesiis, parochiis, villis, fundis, casis, casalibus, terris, campis, pratis, pascuis, sylvis, garricis, areis, torculariis, aquis, aquarum ductibus, viis, molendinis, molendinariis cum suis ca-

putaquis et suis piscatoriis, cultum et incultum, et quaecumque gloriosissimus archangelus Michael ex collationibus fidelium in coenobio Coxiano retinere videtur, nostro confirmamus privilegio. Concedimus itaque praedicto monasterio, quod in circuitu eius habetur, alaudem cum finibus et suis terminis, ex latere uno pergentem per summitatem serrae de Bovaria ad iovum de Clerano, et ad montem, qui dicitur Lavarias, et per Lavarias usque in Flamidinum, et inde itur in locum vocitatum Stella, et usque in summitatem montis Canigonis. Et a meridiana fronte montis Canigonis descendit per serram pogii Aquiloni ad rupem vulgo nuncupatam Cherum Clerinti, et descendit per summitatem serrae usque ad pogium Parabarrii, et usque in rivum Merdarium, et deducitur usque in fluvium Tede. Et a septentrionali parte venit in strata publica, quam dicunt Duas Sorores, et per ipsa via publica usque in Literanum; et inde sub Sancto Felice tenditur usque in alaudem Sanctae Mariae, et terminatur in Petrafixa. Deinde tenditur per ipsa comella, ubi rupes magna, in qua ob dinoscendum terminum ipsius alaudis a bonae memoriae Seniofredo comite crux excisa est. Et exinde itur in Bovaria subteriore, et per summitatem serrae usque in Bovaria superiore. Alaudem itaque Tauriniani cum ecclesia Sancti Fructuosi cum decimis et primitiis, et villam cum omnibus rebus ad se pertinentibus. Simili modo villam Clerani cum ecclesia Sancti Martini, cum decimis et primitiis, et alaudem cum finibus et terminis. Itemque alaudem Avallaneti, et alaudem de Arboça cum finibus et terminis suis, et vallem Leche cum ecclesia Sancti Salvatoris cum decimis et primitiis. Quae vallis terminatur de uno latere in ipsa Portella, de alio in suprascripta Stella, de tertio in monte Stabello, de quarto in monte Caprario, de quinto in Cabum convivium, de sexto in montem Cogollem, de septimo in villa Senarii. Hanc deni-

Enumeratio honorum cum eorundem terminis.

Donationes Seniofredi comitis et Lotarii regis.

que vallem his terminationibus introclusam iuxta definitionem Seniofredi comitis, quondam et praeceptionem Leutharii regis, ac restorationem filii nostri Wifredi comitis absque ullius inquietudine vobis concedimus. Villam insuper Curtis cum finibus et terminis suis, et alaudem de Foliolus, quem vobis commutavit comes Guifredus praescriptus cum omnibus rebus, quae inibi possidere erat solitus, scilicet cum fevo et cum sylvis ad eandem villam pertinentibus, et alium alaudem, quem in eadem villa, et in eius fines et terminos habetis. Itemque ecclesiam Sancti Vincentii, et alodem ipsius loci cum finibus et terminis suis, et alodem Verneti. Quodcumque autem habet in eadem valle per plurima loca simili modo constituimus; idest alaudem de Foliolano, et alaudem de Bonohomine, quem vobis contulit per scripturae seriem, et in villa Pini, et in villa Mentedo, et in aliis pluribus locis, et villa Ciresago, atque in villa Arriano, quantum Seniofredus comes ibidem habuit per qualicumque voce, vel caeteri homines contulerunt eidem monasterio, et alodem de Canolia, atque villam Castellani, cum duabus ecclesiis ibidem fundatis, scilicet Sancti Andreae, ac Beatae semper virginis Mariae, cum decimis et primitiis et alodibus ad easdem ecclesias pertinentibus. Eadem itaque villa habet affrontationes, sive terminos de una parte in Petrafixa, quae sita est in terminio de villa Mollegio, de alia parte in arca de Casalono, et vadit per comam, qua pergitur ad flumen Ted, de tertia parte in ipsos casales de Mengono, de quarta terminum de Canova vel Petrafixa, et inde usque in flumen Ted. Et ultra ipsum flumen, quantum tenebat Seniofredus comes in die obitus sui, villam Torrentis cum finibus et terminis suis, villam Insulae pari modo, villare et casalonus, cum suis limitibus, alodem de Molegio, et de valle Mosset. Item in Planicolos, et Stagnillos et in Terradas, et in Marceval et in Erboçolo, et in ecclesia

Sanctae Eulaliae portionem, quam habere debetis, et in decimis, primitiis ad eandem pertinentibus. Villam Taresagi integram cum ecclesia ibidem sita cum decimis et primitiis, et omnibus rebus eidem pertinentibus. Alodem de villa Ropidaria, et alodem, quod vocant Wleraria. Et in eadem valle Confluente, in valle Secundiano et in villa Ortos, et Iuliolos, et in Flacano, et in Sodanias, et Marazanos, et in Porcinianos, et in Agner, et in Enne, in Evulo, et in Oreliano, et in Ciriano, et in Tubiro, et in Vitesano villa Canabellas, et Erola, et Planos, et Caprilios, et Tovegal cum ecclesia Sancti Adriani cum decimis et primitiis ad eam pertinentibus, villam Talantii cum ecclesia Sancti Stephani cum decimis et primitiis suis, Mazunculas et Uncinias, alodem Exalatam cum Sancti Petri ecclesia, villare Intervallos, villam Tobes, et villam Aquas, et villam Pratis, vallem Balagarii cum finibus et terminis suis, ecclesiam Sancti Thomae cum suis alodibus, et cum decimis et primitiis ad eam pertinentibus, villam vocitatum Lar cum ecclesia Sancti Andreae cum decimis et primitiis, et alodem cum terminis et limitibus. In villa Saltone ecclesiam Sancti Mauricii cum decimis et primitiis eidem pertinentibus. Et in eadem villa alodem et locum, quem vocant Algionem, silvam, et pascua pecoribus apta, ecclesiam Sancti Petri quam dicunt Inforcats cum decimis et primitiis suis, et villare Rivo-frigido cum sylvis et pecorum pascuis. Villam Lacunam cum ecclesia Sancti Vincentii cum decimis et primitiis, et omnibus rebus ad Ecclesiam, seu ad villam pertinentibus cum terminis et finibus. Ecclesiam Sancti Valentini cum decimis et primitiis, quae sita est in villa Sponda. Alodem de Angulos cum mercati teloneo, cum villulis et villarunculis, et vallem Ursariam. Hi autem sunt termini de Angulos. De una parte in rivo vel in villa Furmicaria; de alia in villa, quae vocant Crucem, vel in summitate montis, quem

Bona in valle Confluente.

Exordium

Olivae abbatis preces

Bona cum pertinentiis omnibus confirmantur.

In comitatu
Cerdaniensi.

vocant Scalibatum, et per summitatem ipsius montis itur in villam Quilianum, et inde pervenitur usque in Melum. De tertia vero parte in campo Raso. De quarta in campo Regis, vel in pugio Elperico. Item villarunculum, quem vocant Odolone de Chero ramatum. In comitatu vero Cerdaniense, Vil Vulcariam, et in Avizuno, et in Odelone, et in Egat, et in Turba, et in Ernas et in Alcone, et in Salagosa, et in Baiande, et in Estavar, et in Gurguia superiore, et in villare Nervice, et in curte Floridio, et in Edors, et in Unzes, et in Callegas, et in villam Ixi, et in villam Lubinti. Et in eodem comitatu villam Eragolisam cum ecclesia Sancti Iacobi, cum decimis et primitiis, et omnibus rebus ad se pertinentibus, alodem de Eucig, et de Lora, et in Araone, et in Exenegia, et in villa Sancti Martini, et Isavals, et in Sancta Eulalia, et in valle Cheirol. Item in Palleriolos parochia Sancti Thomae, quae est in Ventaiola, cum decimis et primitiis; et in eadem villa alodem villam Vulvirri cum ecclesia Sanctae Ceciliae cum decimis et primitiis; et eiusdem villae alodem cum servis et ancillis, et omnibus rebus ad eundem locum pertinentibus, cum terminis et finibus tam Ecclesia, quam alodes: ecclesiam Sanctae Eugeniae cum decimis et primitiis, et cum alode de Sagano: alodem in villa Alli, et vineas in termino de Isogal. Et in villa Curtes, et in Iuncarias, et in Ceroneda, et in Aranser. Alodem in villa Palazolo, et in Anauga, et Olceia, et in Palazzo, et in villa Coma, et in villa Borro, et in Chrxanos, et in Estol, in villa Adacio: in ecclesia Sancti Laurentii partem, quam dedit Wisadus, et nepos eius Willelmus; alodem in villa Senovastre; villam Brizellam cum finibus et terminis suis; in villa Pratis alodem, villam Oruc, et villam Rivi cum finibus et terminis, et adiacentiis suis, ecclesiam de villa Tarteria cum decimis et primitiis suis. Ecclesiam Sancti Andreae in villa Baltarga, et ibidem alodem. In villa Te-

lone ecclesiam Sancti Vincentii, quae sita est in puio, cum alode suo; et in eadem villa alodem alium. Et in Valle Baritana, in villa Monteliano alodem cum eius finibus et adiacentiis; et in villa Bar alodem cum eius finibus in plurimis locis: et in comitatu Urgellitano, in villa Cabrils alodem, qui fuit de Undiscolo monacho. Quaecunque autem habet idem coenobium in praedictis comitatibus seu locis, statuiamus atque decernimus iure perpetuo possidenda, et absque ullius inquietudine teuenda. In comitatu vero Cerdaniae villam, quam vocant Rivo Torto, cum finibus et terminis suis; similiter villam de Montenigro cum ecclesia Sancti Stephani cum decimis et primitiis suis: sed et in comitatu Bergitano villam Spigiolam cum ecclesia Sancti Clementis cum decimis et primitiis, et omnibus ad se pertinentibus rebus, et alodem de Cleirano, atque in Petrafurno, et in Herenna, et in Viver de Castroserras alodem, qui fuit de Oniam monachus: et in Wardia alodem et ecclesiam Sanctae Mariae cum suis rebus, et alodem in villa Crosilios: item in valle Confluente, in villa Astoer, et in Aspirano, et in Penedes alodem. In villa Fenestret, et in Saorla, et in Vincano, et in Vilella, et in Rigerdano, et in Vallils et in Arenianes, et in Ghuvianas in his omnibus locis alodes, et villare Erzillano alodem, qui fuit de Durando presbytero, vallem Stabiam cum ecclesia Sancti Andreae cum decimis et primitiis suis: in eadem valle villas cum terminis et finibus, sylvis et montibus: item vallem magnam cum ecclesia Sancti Vincentii cum decimis et primitiis, cum terminis et finibus, sylvis et collibus ad eandem vallem pertinentibus: alodem de Bula cum terminis et finibus, et alodem de Insula, seu de Raggolletta atque de Nisiago, et de villa de Miliaros, et de Sancto Felice superiore, seu de Sancto Felice subteriore: item alodem de Valletorta, et de Locas, et de Curbaria: et in locum, quem vocant Insulas, terras et vineas; et alodem de

In comitatu
Urgellitano.In comitatu
Rossilionensi.

valle Ventosa: et in pugio Buscano, et in valle Asperi alodem de Vernedas et in Molledd, et alodem de Grodos, et de Salvaticos, et de villa Paladolo: et in comitatu Rossilionense, in villa Tiviro alodem cum finibus et terminis, et alodem de fonte Centuria, et de Reliano, et in villare Milano alodem, qui fuit de Bonifilio, itemque alodem Basoni cum ecclesia Sancti Vincentii cum decimis et primitiis, cunctisque rebus ad se pertinentibus cum finibus et terminis suis: et alodem de Caucanet, alodem de Petracalce cum terminis et adiacentiis suis, et in villam Turilias, et in Sancto Laurentio, et in Iudegas, et in Caldarios, et alodem da Berchal: item in comitatu Feniolitense, in valle Sauriniani villam, quam nuncupant Valletam ad integrum cum finibus et adiacentiis suis, cum ecclesia Sancti Michaelis et ecclesia Sancti Petri, quae est in Tabernullas cum suo alode, et alios alodes in eadem villa, itemque ecclesiam Sanctae Felicitatis, quae sita est in Castellione cum suis alodibus, in villa Favarios, et in Regulella, et in Tiriliano, et in Cassanias, et in Pleucios: alodem etiam de villa Saccaria, et de Palmas, et de Campo Ursino, et de Petrolas, et de Curbones et de Uxone, et de Coma calida, et Porcilianos, et de villa Pratis, et de Pricilianos, et de Cabannas, et de Virano: et in valle Sanctae Mariae alodem, sed et vallem Sanctae Crucis cum finibus et terminis ad integrum, quemadmodum determinavit Seniofredus comes per scripturam donationis cum ecclesiis ibidem sitis, Sanctae videlicet Crucis, et Archangeli Michaelis, et Beati Iohannis, quae sita est in Valle Alba, cum decimis et primitiis: sed et omnibus rebus ad eam pertinentibus. Castrum etiam Sancti Laurentii cum eadem ecclesia, sed et cuncta ad eandem vallem pertinentia: alodem de villa Attendido; et in Chonosolo, et in Buliaco, et in Conredo; et in comitatu Redensi, in villa Brevazello alodem: in comitatu Tolosano ecclesiam

In comitatu
Tolosano.

Sanctae Mariae, quae sita est inter duas aquas, cum decimis et primitiis, et cum omnibus alodibus ad eandem ecclesiam pertinentibus, cum aquis, et piscatoriis, et vernetis; alodem de Algarés subteriores, et in Algares superiores medietatem ecclesiae Sancti Iuliani, et medietatem de omnibus, quae ad eam pertinent, et alodem et boscos: et in villa Texonarias ecclesiam Sancti Martini cum decimis et primitiis, cunctisque rebus ad eam pertinentibus: sed alodem et boscos, et alodem de Corte Villica, et in villare Fagia alodem, et in villa Bexago alodem et molendinum, et in Artennago ecclesiam Sancti Quintini cum decimis et primitiis, et alodem in eodem loco, et in Ambliago alodem et molendinum cum caputaquis et piscatoriis, et in Viliago alodem et molendinum, et in Miliarias ecclesiam Sancti Saturnini cum omnibus rebus ad eam pertinentibus, et ibidem alodem: et in provincia Narbonense alodem de villare Aldrado: et in comitatu Bisullonense villam Centens cum finibus et terminis suis, et alodem de Mahiano, et ecclesiam Sancti Michaelis de Ortomodario cum decimis et primitiis, et cum eadem villam, et in Cantens alodem, qui fuit Odonis et alodem de Maneval, et alodem de Monte Canuto, et de Sallellas, et in comitatu Impurdano, alodem de Castellione, et ecclesiam de Fluviano cum suis terminis et pertinentiis: in comitatu Barchinonensi in Lanaria alodem, qui fuit de Abbarich, et in eadem civitate alodem, terras et vineas. Et in Orta, et in Romanet, et in Fenestrellas, alodes: et in Balneolos alodem: in comitatu Vallesensi, in Mogoda, et in Galleches, et in Tenes, et in Olineto, et in Palaciolo, et in Petrafitta, et in Aspicell alodes: et in civitate Minorissa alodes, qui fuerunt Aude-sindi monachi. Et in comitatu Ausonae alodem de villare Pauli: qui est iuxta castrum Salliforas, et alodes de Cheros: et in Sancto Hippolyto in villa Palazol alodem. Haec igitur quaecunque diximus

In provincia
Narbonensi.
In comitatu
Bisullonensi.In comitatu
Barchinonen-
si.In comitatu
Vallesensi.In comitatu
Ausonensi.

Hæc omnia bona cum pertinentiis omnibus eidem confirmantur.

Abbas electio solis monachis reservatur sine ulius persone interpositione

Monachi quo maluerint episcopo ordinationem accipiant.

Abbas a nullo episcopo, nec ordinario quidem possit excommunicari.

Immunitas ibidem pro inquisitis.

Omnimoda monasterii exemptio a cuiuscumque persone molestia.

vel quæ non diximus prædia, villas scilicet, ecclesias, parochias, fundos, casas, casales, terras cultas et incultas, campos, sylvas, vineas, prata, pecorum pascua, areas, torcularia, aquas, aquarum ductus, vias, molendinos, molendinæ cum suis caputaquis et piscatoriis, et cum salinis et clibanis piceis, omnia acquisita vel acquirenda ad Sancti Michaelis coenobium, in valle Confluenti situm, pertinentia cum servos, et mancipia, auctoritate illi servatur apostolica a nobis. Statuimus autem, ut quando abbas ipsius monasterii obierit, neque a regibus, neque a comitibus, neque a qualicumque persona cupiditatis pecunie causa, neque pro qualicumque favoris inanis gloria ibidem constituantur abbates, sed a cunctis ibidem degentibus servis Dei secundum Deum iuxta Benedicti patris regulam eligantur abbates. Damas quoque licentiam ipsius loci abbatibus ubicunque vel a qualibuscunque voluerint episcopis suos clericos ordinandi, et a qualicumque sede eis placuerit chrismam accipiendi: et ut a nullo episcopo, nec ab illo, cuius situm est nec ab alio possit excommunicari, vel aliqua ad eundem monasterium pertinens ecclesia. Statuimus etiam ut quis penitens a liminibus exclusus ecclesie, quando ibi steterit, habeat licentiam introeundi, et omne divinum officium audiendi. Concedimus quoque abbati vel monachis, et omnibus clericis ad monasterium pertinentibus licentiam, nisi voluerint spontanee vel rogati, ad synodum non eundi. Confirmamus igitur, et stabilimus amodo, ut nullus rex, nullus princeps, nullus marchio, nullus comes, nullus iudex, nullus episcopus, nec ulla magna, parvaque persona aliquam vim vel invasionem in eodem coenobio aut in suis pertinentiis facere præsumat. Pro quo et sub divini iudicii obtestatione, et anathematis interdictione promulgantes decernimus, ut non audeat aliqua persona, vel præsumat contra hoc nostrum privilegium in aliquibus agere iniuste, neque quis illud tentet

frangere. Si quis autem, quod non credimus, parvi pendens privilegium nostrum tentaverit, de parte Dei omnipotentis sanctique eius apostoli Petri, et nostra, qui eius fungimur vice, perpetuis, nisi resipuerit, anathematis vinculis obligamus. Si quis autem sancti coenobii huius adiutor existens, illum, in quo potuerit, elegerit, ditaverit, et amaverit, hic Dei omnipotentis interventu apostolica repletus benedictione crescere se gaudeat in virtutem de virtute.

Scriptum per manum Benedicti notarii regionarii, et scrinariï sanctæ romanæ Ecclesie in mense novembri, indictione decima.

Bene valete.

Script. mense novembris anno Domini 1011, pontif. Sergii anno III.

IV.

Simile privilegium pro monasterio Rivipollensi (1).

SUMMARIUM

Confirmatio honorum monasterii huius. — Quæ hic enumerantur cum terminis. — Supradicta bona omnia confirmantur. — Abbates a solis monachis eligantur. — Ordinationes et chrisma a quo maluerint episcopo monachi possint accipere. — Abbas nec ab ordinario loci possit excommunicari. — Abbas et monachi ad synodos ire non cogantur. — Monasterii omnimoda exemptio a cuiuscumque vi, molestia, iurisdictione, etc. — Anathema contra inobservantes.

Sergius episcopus servus servorum Dei, Olivæ religioso abbati Sanctæ Mariæ Dominae nostræ monasterii quod situm est in comitatu Ausone in valle Rivipollensis inter duo flumina, tibi tecumque manentibus, et per te tuis illorumque successoribus, salus, et pax, et apostolica benedictio, quoad mundus permaneat. Amen.

Cum etc. (ut in superiori: deinde): et quaecumque beata gloriosa virgo Maria ex collationibus fidelium in coenobio Rivipollentis retinere videtur, nostro apostolico

(1) Ex Archiv. monasterii huius edidit Baluzius loc. cit.

Anathema contra violatores decreti huius.

Quæ hic enumerantur cum terminis.

confirmamus privilegio. Concedimus itaque prædicto monasterio, quod in circuitu eius habetur, alodem ex latere uno pergentem, quod discurrit per Tamarice, et infundit in Tezer, ab alio latere per aquaeductum, qui discurrit ultra villam Molas cum eadem villa Molas, et infundit in Tezer, deinde ascendit per torrentem ultra Engordans, et ascendit per Fornellos usque in serram super sylvam de Ordina, et pervenit in pugo super Vilarzellum, ab ipso Vilarzello pervenit usque in pogium Calvellum, deinde pervenit in serra super Gausago minore, et infundit in rivum Sancti Laurentii usque in flumen Freber, deinde ascendit per rivolum qui discurrit ad villa Balbos, et pervenit ad villam Stamariz, et infundit in Tezer, et affrontat in villam Archamala, et inde in pugium Salomonis usque in villa Molas cum suis terminibus, quacumque auctoritate habet in eadem valle per plurima loca. Similimodo constituimus de valle de Tentarios, villa Aramancias, Stuiola maior, ipsa Grivolosa, et alios per plurima loca. Piscationes quoque aquarum de Tezer a Ribamala usque ad Spata, et de Freter de ipsa corba usque in Tezer. Mercati vero præfati loci teloneum, et omnem iustitiam ibi peragendam ab integro concedimus. Parrochiam de ipsa valle ecclesiam Sancti Petri cum caeteris ecclesiis sibi subditis, sicut Gotmarus episcopus ibidem concessit, vel successores eius Idalcherius et Georgius episcopi cum decimis atque primitiis absque tributo. Alodem quod dicitur Matamala cum ecclesia Sanctæ Mariæ, et ecclesia de pugio Machonosio cum decimis et primitiis. Et habet affrontationes ex latere uno in pugo Transvadoni, pergit per ipsum rivolum usque ad alium, qui pergit per ipsa loca, et iniungit in torrentes, qui discurrunt de serra Vinielos usque ad Cinctum contra Tremolosa, et pergit per serram usque ad Portellam de Villalonga, et descendit in torrentem, descendit per Lobarria, et iniungit in pugio Transvadoni.

Et in eadem valle Matemala alodem, qui fuit Radulphi episcopi, et parrochiam de vineolas cum decimis et primitiis, quas Georgius episcopus concessit sancto Salvatore absque tributo, sicut in ipsa dote resonat; et alodem ipsum, quem dicunt Campmanandati cum terminis et aiacentiis, totam videlicet villam. Et in Gausago alodem, qui fuit de Guisallo, et Seniofredo cum ecclesia cum terminis et aiacentiis. Et alodem, qui fuit de Ioanne cum domo, terris et vineis, et ipsum boscum Libertini. Et in villa Stamariz ipsum alodem cum terminis vel aiacentiis. Et in villa Amove ipsum alodem, qui fuit de Tellemar, vel de eius hæredes cum terminis, et alodem, quem tenet Petrus presbyter. Et in ipsa silva, quæ dicunt Guvalosa cum terminis et aiacentiis. Et in Salton alodem cum boscos, quos dedit dictus dominus Oliba, et boscum qui fuit de Sperandeo, et de Ortes cum terminis vel adiacentiis. Et alodem de Sasitos, et ipsas condaminas de Archamala, et alodem de Balbos, et alodem de Monseliols, et alodem de Guidmondi cum terris, vineis, silvis, cum ecclesia, et decimis et primitiis, cum finibus et terminis suis absque tributo. Alodem vero qui dicitur Salselles cum ecclesia Sancti Petri, cum decimis et primitiis, cum finibus et terminibus suis absque tributo. In pago Berguitano locum Brositano alodem sicut in illorum iudicio resonat, et parrochia Sanctæ Mariæ cum ecclesiis sibi subditis, idest, palatium Rodgarium, et ipsa Pera, cum decimis et primitiis absque tributo. Ecclesiam S. Vincentii, quæ est in Albiols cum alode et decimis et primitiis. Et in locum, qui dicitur Suburbano alodem cum ecclesiis in villa, quæ dicitur Guargalam. In locum qui dicitur Pontus, alodem cum ecclesiis, quas dedit Guifredus comes Sanctæ Mariæ, et alium alodem de Gargalam cum ecclesiis et decimis et primitiis, et terminis, et alodem de Nabars cum terminibus, et alodem de Nureo, et alodem de

Confirmatio bonorum monasterii huius.

Montesclau, et alodes Torrentis profundi, et alodes de Folcunaria, et alodes ad Calcem de castro Balzarens, et alodes de Begua, et de Anzano, et alodes de la Doixosa, qui fuerunt Bonifilii, et Lobatoni vel de caeteris. Et ipsam vallem Marles cum villas et molendinos, et ecclesiam Sanctae Mariae cum decimis et primitiis et alodibus cum suis terminis, vel adiacentiis. Et alodes de Gaminacos, et ecclesia de Monteclauso, et alaudes de Benemide, et alodes de Serra, qui fuit Delanti, et alodes de Spurgia, et de Callers, et ipse valles de Boscedano cum villis, vel illorum terminos, et alodes de Palam. In civitate Minorissa alodem, idest casas, terras, vineas, et alodes, qui fuerunt de aliis hominibus: in Monte-serrato alodem cum ecclesia Sancti Petri et Sancti Martini, et in cacumine Montis-serrati ecclesiam Sanctae Mariae, et Sancti Asiscli, cum terris et vineis, et molendinis, et sylvis, atque garricis, et alodem, qui dicitur Evolosa, cum terris, vineis, molendinis, silvis, atque garricis: et civitate Barchinona casas, cum curtibus, puteis, hortis, terris, vineis, quae sunt infra civitatem, et terminos eius, et alaude de Camma cum ecclesia, et decimis, et primitiis, et terminibus, et enolosa cum suis pertinentiis. In comitatu, qui dicitur Valles, casas cum curtes, hortos, terras, et vineas, et alodem de Digno, vel Engelfredo, et alodem de Canobellas, et alodem Mationa: in comitatu Ausona alodem palatii, et alodem, qui dicitur Oligo, et Danielis villarem, alodem Saniliare, et alodem de Elzedelo cum terminibus, et boscos Rocae Felicis, alodem Planezas. Et in comitatu Ausona alios alodes in multis locis, idest, ipsa Devesa, et in Wistiliano casas, terras, vineas quamplurimas, et alodium, qui fuit de Borello comite de Paliars Miralie cum suis terminis, et ipsos alodes, quos dedit Gualdus ad Sanctam Mariam, sicut ille tenebat, et pro donatione scribere fecit; et alodem, quod Guilelmus dedit in

Albedano cum terris, casas, et vineas, cultas vel incultas, et alodem de Serra, qui fuit de Gafredo, et alodem de Iuniolosa, et alodem de Galinde campos, qui fuit de Guiseafredus clericus, et alodes de Lociana, qui fuerunt Guilelmo filio Ermemiri, et alodem de Guisado cum molendinis, et alodes de Ovall, quos dedit Guandamurus, et Honestus, et Oliba clerici, vel cuncti homines, et alodes de Ionna, et alodes de rivo de Peras, et alodes de Saturano cum suis terminis, et alodem de valle Oriola cum suis terminis. In comitatu Cerdaniense, valle Lilitense villa Armonedo cum decimis et primitiis, cum alode, qui dicitur Lilledo, et Genebredo, pogium de Meranegas, et Marola. In locum, qui dicitur Guarezer, ipso alode cum ecclesia, decimis et primitiis. In Cerdania alodem, qui dicitur Alosoz cum ecclesia, decimis et primitiis, alodem de Bor. Et in eadem Cerdania alodes de Arreguall, et de Nassobell et de Monteliano, et de Bar, et Adoll. Et in Labertells alodem cum molendinis, et alodem de Villa-vetere cum ipsis ecclesiis, et alodem de Evall, et de Bellich, et de Engils, et de Masolio, et de Sancta Eulalia, et de Engils, et de Ger, et de Palaciol, et de Villa-Lobs, et de Oligua, et de Anama, et de Salciop, et de Equaleges, et de Ur, et de Centaflorida, et de Angastuna, et de Estavar, et de Salagosa de Sed, et de Palaciolo, et de Valfamelica, et de Ezer, et de Esna, et de Psanezas, et de Saltegal, et de Miella, et de Ventolano, et de Closellos, et de Obzello, et de Campancionos, Macana, et de Meramors, et de Urriols, et de Cols cum pasturas, et Armonedum iamdictum cum ipsos boscos, et calino, et ipsas pasturas, et ecclesiam Sancti Romani cum terminibus, et alodes de puio Malello, qui ibidem est, et Gomses, et Scurrigeres, et in eadem Cerdania in pluribus locis casas, curtes cum vineis et terris. Et in comitatu Urgellitanense alodem, qui dicitur Exeduli cum ecclesia Sancti Michaelis.

Et in castro Cardona alodem, quem dicunt Pradis, et caeteris aliis, et alodes de Scorbario cum ecclesiis et suis terminibus, et alodes de Codinello cum ecclesia Sancti Cucuphatis cum suis terminibus, et alodes de Lagno et Castrobono, in eodem comitatu alias terras et vineas. In valle Confluenti alodem, qui dicitur Evol cum ipsa Salices et pasturas. Et in eadem valle in multis locis vineas, et alodem de Sodames, et alodes de Wincedo, et de Macanos, et alodem de Sagamano cum ecclesia Sancti Clementis cum suis alodibus, et in Soliano alodem, et in Corneliano terras et vineas, et in Arriano casas, terras et vineas, et alodem de Monsedo, et Vitamarias, et alodem de Fonestedo: in loco, qui dicitur Bulla, terras et vineas, cum casas et decimis et primitiis: in Ventolano casas, terras et vineas: et in Rippas terras, casas et vineas: in Macana casas, vineas, terras. Et in comitatu Rossolionense alodem de Tason, et masos de Petra-calce. Et in Valle-Speri alodem de Etaloris, et alodem de Hermis. In comitatu Palariensi alodes, qui sunt in Basturcius cum ecclesiis, vel suis alodibus. In comitatu Bisudunensi alodes, qui fuerunt de Corbo, et Argilagarios, Valle-Alta, Iuvimiano, cum casis, vineis et terris: in locum, qui dicitur Iudaicas, ecclesia S. Petri cum casas, terras et vineas, cum decimis, et primitiis, et oblationibus, et suis terminibus, vel adiacentiis: et in Vernedas cum casis et terris, et alodem de Fulgosa, et de Secundella, et in Aqualia, et alodem de Bag, qui fuit de Ramardo, et Porriaras, et alodem de Baclarder cum boscis, pasturis, et molendinis, et alodem de Brania, et ipsam tertiam partem de villa Palazol cum terminibus et finibus suis: et alodes de Basso, et de Viguliar et de Rivocano, et de Villalonga, et de Pineda, et alode de Bagonos: in comitatu Gerundensi in villa, quam dicunt Celiano, ipso alode, et alode de Emulano: in co-

mitatu Cerdaniae ipsum alodem, quod fuit Gualdaldi vicecomitis, cum ecclesiis superpositis, quae ibi sunt, sive in locum, quem vocant in Valle-Vetere ecclesiam Sancti Martini et Sancti Saturnini cum finibus et terminibus, decimis et primitiis. Item in valle Asperi villam, quam dicunt Hermas, cum finibus et terminibus suis ac sylvis: in Roveraso casas, cum terris et vineis et ermis: item in Berguitano in villa Donegua: in comitatu Empuradense alodem de Stagno Salso: et in Petralatense alodem de Castilione, et de Vallemala cum terminibus. Haec igitur quaecumque diximus, vel quaecumque non diximus praedia adquisita, vel acquirenda ad Sanctae Dei Genitricis coenobium in valle Rivipollentis situm pertinentia, auctoritate illi firmantur a nobis apostolica. Statuimus autem, ut quando abbas ipsius monasterii obierit, neque a regibus, neque a comitibus, neque a qualicumque persona pro cupiditate pecuniae causa, neque pro qualibet favoris inanis gloria ibidem constituantur abbates, sed a cunctis ibi degentibus servis Dei secundum Deum, et iuxta Benedicti patris regulam eligantur abbates. Damus quoque licentiam ipsius loci abbati ubicunque vel a qualibuscumque episcopis clericos ordinandi, a qualicumque ei sede placuerit chrismam accipiendi, et ut a nullo episcopo, nec ab illo in cuius situm est monasterium episcopio, nec ab alio possit excommunicari, vel aliqua ad eundem monasterium pertinens ecclesia. Statuimus etiam, ut quisquis poenitens a liminibus exclusus Ecclesiae quandiu ibi steterit, habeat licentiam introeundi et omne divinum officium audiendi. Concedimus quoque abbati vel monachis, et omnibus clericis ad monasterium pertinentibus, licentiam nisi voluerint spontanee vel rogati, ad synodum non eundi. Confirmamus igitur, et stabilimus amodo, ut nullus rex, nullus princeps, nullus marchio, nullus comes, nullus iudex, neque ulla magna parvaque persona aliquam vim

Supradicta bona omnia confirmantur.

Abbas a solis monachis eligantur.

Ordinationes et chrismata a quo maluerint episcopo monachi possunt accipere.

Abbas nec ab ordinario loci possit excommunicari.

Abbas et monachi ad synodum non cogantur.

Monasterii
omnimoda ex-
emptio a
iurisdictione.

Anathema
contra inob-
servantes.

vel invasionem in eodem coenobio aut in suis pertinentiis facere praesumat; pro quo, et sub divini iudicii obtestatione, et anathematis interdictione promulgantes decernimus, ut nullus unquam nostrorum successorum pontificum, neque aliqua magna, ut diximus, parvaque persona audeat vel praesumat contra hoc nostrum privilegium in aliquibus agere iniuste, neque quis illum frangere tentet. Si quis autem, quod non credimus, nec timens Deum, et nostrum parvipendens privilegium, quod concedimus, verbo factove dirumpere tentaverit, hunc, quisquis ille fuerit, de parte Dei omnipotentis, sanctique eius apostoli Petri, et nostra, qui eius fungimur vice, perpetuis, nisi resipuerit, anathematis vinculis obligamus. Si quis autem huius sancti coenobii adiutor existens, illum, in quo potuerit, elegerit, et amaverit, hic Dei omnipotentis interventu apostolica repletus benedictione crescere se gaudeat in virtutem de virtute: sitque portio eius paradisi, haereditas illius Dominus Christus, pax et consolatio eius; ubi semper gaudium, et dolor nullus. Scriptum per manum Benedicti notarii regionarii, et scrinariï sanctae romanae Ecclesiae in mense novembri, indictione decima. Bene valete. Script. mense novembri anno Domini 1011, pontif. Sergii anno III.

V.

Confirmatio foundationis monasterii S. Petri Feniliotensis, et bonorum ad illud spectantium (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Bernardus comes Feniliotensis fundator monasterii. — Bona a Bernardo comite donata confirmantur. — Enumeratio bonorum. — Monasterium cum rebus omnibus sub munimine sedis apostolicae recipitur. — Omnimoda exemptio ab aliena iurisdictione. — Ordinationes a quocumque maluerint clerici accipiant. — Anathema contra inobservantes.

(1) Ex Archiv. Ecclesiae Narbonen. edidit Baluzius loc. cit.

Sergius episcopus servus servorum Dei.

Si domus excellentissimae speculationis sanctissimae matris nostrae Ecclesiae impellimur curam satagere, et ob studium divini cultus pro religione sacrorum locorum promovemur praecogitare illorum sublimitatem atque stabilitatem, ut soli Deo servitium valeant habitantes in ea impendere; hoc nobis decet pio labore assuescere, ut animae Christo dicatae, quae se in diebus vitae illorum servituti contradiderunt, perseverent sub eius militia imperturbatae, nec non et illa illic maneant per auctoritatem nostrae sedis apostolicae, auctoritate nobis concessa, sub eius videlicet, cuius nos fruimur vice, fide tenus firma, quae volitive a christianis in Dei laudibus contradata sunt. Igitur omnibus episcopis, ducibus, comitibus et sanctae Dei Ecclesiae primatibus, praesentibus scilicet atque futuris fidelibus, notum esse volumus, quia dilectus et specialis filius noster Bernardus gloriosus comes suggestit apostolati nostro quod in comitatu Feniliotensi vellet secundum institutionem canonicae auctoritatis monasterium construere in quodam venerabili loco, qui est consecratus in honore sancti Petri apostoli, deprecans ut idem monasterium nostrae apostolicae praeceptionis muniremus privilegio. Cuius petitionem salubrius ob amorem Dei adimplere studentes decernimus per huius nostri privilegii dignitatem, ut omnia quae antiquitus cuiuscumque generis in eodem votive contradata sunt loco, sive praedia, sive in decimis, sive in primitiis, sive in caeteris redhibitionibus ecclesiasticis, perenniter persistere iubemus ibidem mancipata alodia, vel quae praefatus comes in eodem subrogat loco, vel quae moderno videntur ad eundem locum tempore pertinere, per hanc nostri privilegii auctoritatem in praenominato subrogamus loco; quorum nomina sunt haec. Ecclesiam Sanctae Mariae de Valle, et ecclesiam Sancti Andreae, et ecclesiam Sancti Mar-

Exordium.

Bernardus comes Feniliotensis fundator monasterii.

Bona a Bernardo comite donata confirmantur.

Enumeratio bonorum.

tini de villa Prinianas, et ecclesiam Sancti Jacobi, cum decimis et primitiis, et alodiis, et redhibitionibus illarum, hactenus et alodium de villa Archanis cum terminis et finibus suis, nempe ed alodium, quod Wadallus de eodem loco abbas in villa S. Felieis acquisivit sive per parentes, sive per qualemcunque vocem: similiter et alodium de villa Regulella, et quod Pontius frater iamdicti abbatis ibidem votive subrogavit. Haec omnia praedia supra nominata a fidelibus ibi collata, vel quae deinceps fuerint acquisita cum eodem monasterio sub sanctae romanae Ecclesiae et nostrae sedis apostolicae recipimus munimine; hoc statuantes ut deinceps nulla unquam subrogata persona praefatam ecclesiam atque monasterium cum suis omnibus supra taxatis sub iure alterius Ecclesiae eam subiungere praesumat, neque placitos publicos, sive per homicidia, vel pro cuiuscumque culpa valeat peragere, vel functionem sive temporale servitium ex eodem monasterio exigere; sed liceat praefato abbati et successoribus suis sub nostrae institutionis servitio quiete vivere, nec licentia sit cuiquam magnae parvaeque personae ex eius rebus omnibusque ad eum pertinentibus exinde auferre, sed omnia in eodem loco per nostri privilegii auctoritatem perenniter maneant dotata. Concedimus etiam praefato abbati et successoribus suis chrisma de quacunque sede eius placuerit recipi, vel clericos eorum ordinandi. Si quis autem, quod non optamus, nefario ausu praesumpserit haec, quae a nobis in eodem sancto loco concessa sunt, et a nobis pro stabilitate iam dicti monasterii statuta sunt, refragare, aut in quoquam praesumpserit transgredi, sciat se nostri anathematis vinculo innodatum, et cum diabolo, et eius atrocissimis pompis atque Iuda traditore Domini nostri Iesu Christi aeterni incendii supplicio concremandum. At vero qui pio intuitu observator in omnibus extiterit, custodiens huius nostri privilegii statuta,

Monasterium cum rebus omnibus sub munimine Sedis Apostolicae recipitur.

Omnimoda exemptio ab aliena iurisdictione.

Ordinationes a quocumque maluerint clerici accipiant.

Anathema contra inobservantes.

benedictionis gratiam a misericordissimo Domino Deo nostro multipliciter consequatur et vitae aeternae effici mereatur particeps in saecula saeculorum. Amen. Scriptum per manum Benedicti notarii regionarii, et scrinariï sanctae romanae Ecclesiae in mense novembri, indictione decima. Bene valete.

Script. mense novembri anno Domini 1011, pontif. Sergii anno III.

VI.

Simile privilegium pro monasterio Canigonensi (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Guifredi Canigonensis comitis preces pro fundatione monasterii huius. — Monasterii exemptio ab omni cuiusque personae potestate. — Bona omnia cum pertinentiis aut iuribus confirmantur. — Abbas a monachis tantum eligendus. — Vim ullam coenobio huic inferre interdicitur. — Anathema in attentatores.

Sergius episcopus servus servorum Dei.

Quoniam divina annuente pietate sedula mos in nostris praedecessoribus extitit, prospera sive adversa omnium hominum diligentius vigilare, et in necessitatibus subvenire, quo malum in animo resecaere possimus, bonum vero apostolicis benedictionibus corroborare: quapropter nos, qui eorum gestamus infulam, illorum utique volumus vestigia sequi: ut omnes videlicet homines sub nostris temporibus a Deo constituti gaudeant, et Deo auxiliante perenniter nomen tantae dignitatis decus, et commoda ferant. Ideo quia Christo distribente Petri principis apostolorum vicem gestamus, hoc, quod facimus, inconvulsum manere volumus; ut nulla laicalis persona seu episcoporum vel clericorum nostris obstet praeceptis aut contradicat, ne in multis maledictionibus incurrat. Igitur quia postulasti a nobis, Guifrede dilecte comes,

(1) Ex Archivo monasterii huius edidit Baluzius loc. cit.

Guifredi Canigonensis comitis preces

pro fundatione
monasterii
huius

quatenus ecclesiam Sancti Martini tibi concederemus, ut pro tuorum peccatorum, sive tuorum parentum, remissione in ea monasterium faceres, et de tuis siquidem praediis illi sanctae Ecclesiae concederes, haec, carissime fili, petitio nobis bona videtur, et annuente summo rege illam praefatam Ecclesiam cum omnibus suis pertinentiis tibi concedimus, et apostolica auctoritate confirmamus, et eam in perpetuum inconvulsam manere sancimus. Concedimus etiam praelibatae Ecclesiae, ut nunquam obnoxia sit servituti alterius, sed semper sit libera et apostolicis privilegiis exaltata, per se in aevum maneat sublimata. Quas autem possessiones aut praedia seu confinia cum suis omnibus pertinentiis rebusque cunctis usque huc acquisitis, vel quas in perpetuum adquisierit, idest praedia, villas scilicet, ecclesias cum illarum pertinentiis, parochias, fundos, casas, casales, costales, terras cultas vel incultas, campos, silvas, vineas, prata, pecorum pascua, areas, torcularia, aquas, aquarum ductus, vias, molendinos, molendinarios cum suis caputaquis et piscatoriis, cum salinis et clibanis piceis omnia adquisita vel adquirenda Sancti Martini coenobio in valle Confluenti in monte Canigonensi in pace tenere et possidere sine alicuius inquietudinis damno decrevimus. Statuimus autem, ut quando abbas ipsius monasterii obierit, neque a regibus, neque a comitibus, neque a qualicumque persona cupiditatis pecuniae causa, neque pro qualicumque favoris inanis gloria ibidem constituentur abbates; sed a cunctis ibidem degentibus servis Dei secundum Deum iuxta Benedicti patris regulam eligantur abbates. Confirmamus ergo, et stabilimus amodo, ut nullus rex, nullus princeps, nullus marchio, nullus comes, nullus iudex, nullus episcopus, nullus abbas aliquam vim vel invasionem ac subiugationem in eodem coenobio, aut in suis omnibus pertinentiis facere praesumat. Pro quo sub divini iudicii ob-

Monasterii exemptio ab omni cuiusque personae potestate.

Bona omnia cum pertinentiis autioribus confirmantur.

Abbas a monachis tantum eligendus.

Vim ullam coenobio huic inferre interdicitur.

testatione, et anathematis interdictione promulgantes decernimus, ut nulla unquam magna parvaque persona ullo ingenio, cuiuscunque sit ordinis, huius nostri apostolici privilegii ausus sit frangere. Si quis autem, quod non credimus, parvi pendens privilegium nostrum dirumpere tentaverit, de parte Dei omnipotentis, sanctique eius apostoli Petri, et nostra, qui eius fungimur vicem, perpetuis, nisi resipuerit, anathematis vinculis obligamus. Si quis autem sancti coenobii huius adiutor existens illum, in quo potuerit, elegerit, ditaverit, et amaverit, hic Dei omnipotentis interventu apostolica repletus benedictione scandere se gaudeant in virtute de virtute. Scriptum per manus Benedicti notarii regionarii, et scriniarii sanctae romanae Ecclesiae in mense novembri, indictione decima. Bene valete.

Anathema in attentatores.

Script. mense novembri anno Domini 1011, pontif. Sergii anno III.

VII.

Monasterium Arulense sub protectione sedis apostolicae recipitur, et a cuiuscunque personae, etiam episcopi ordinarii iurisdictione eximitur (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Causae concessionis. — Gauzberti abbatis postulatio. — Confirmatio bonorum ad monasterium spectantium, quae hic enumerantur. — Quae conceduntur per praesens privilegium. — Decretum, ne alia ecclesia per exteram personam infra hos terminos extruatur; ne in dictis ecclesiis quisquam nec ab episcopo constituatur ad ministrandum — praeter eos, quos abbates elegerint. — Confirmatio caeterorum bonorum. — Bona omnia supradicta sub tuitione sedis apostolicae recipiuntur. — Omnimoda exemptio monasterii eiusque bonorum ab episcopali iurisdictione. — Invalidatio venditionum et commutationum de eis hactenus factarum. — Abbatis electio penes monachos. — Ordinationes a quo liberit episcopo acci-

(1) Ex Archiv. monasterii huius edidit Baluzius loc. cit.

piendae. — Anathema contra inobservantes. — Annuus census a monasterio sedi apost. debitus.

Sergius episcopus servus servorum Dei, dilecto in Domino filio Gauzberto religioso abbati venerabilis monasterii Sanctae ac perpetuae Virginis Mariae Dominae nostrae, quod situm est in Asperiensi valle, atque comitatu, tibi tuisque successoribus in perpetuum.

Exordium.

Tunc summae apostolicae dignitatis apex in hoc divini prospectus nitore dinoscitur praefulgere, cum in exercendis Dei laudibus sui impensius studebit laboris exercere certamen. Ob hoc debita nos Ecclesiae apostolicae pastoralis compulit sollicitudinis cura quaeque ad stabilitatem piorum pertinere dinoscitur locorum ubertim promulgari et apostolicae institutionis censura confirmari, et cum solo apostolo Petro legamus, omnium tam clericorum, quam laicorum esse curam divinitus a Domino concessam, illius vicarium sua vice praesenti saeculi dispositione, et tutare omnia, atque in omnibus prosperis seu in adversis subvenire auctoritate apostolica. Nos ergo, qui eius, quamvis immeriti, vicem gerimus, suffragante Deo, monasterium praefatae perpetuae Virginis Mariae amodo deinceps tenere, defendere, atque protegere sub nostro iure nostroque patrocinio disposuimus, et ut privilegii sedis apostolicae infula decoretur, sub iure et ditione, sicut diximus, sanctae nostrae, cui Deo auctore deservimus, Ecclesiae constitutum, nullius Ecclesiae alterius iurisdictionibus submitatur. Pro qua re vestris propriis desideriis obtemperare satagimus. Postulastis enim a nobis quatenus per nostri privilegii auctoritatem concederemus et confirmarem praefato monasterio, scilicet cellulas et praedia cum mansionibus vel possessionibus ad eundem locum pertinentibus. Confirmamus etiam in praefatum monasterium cellam scilicet Albaniani cum ecclesiis duas ibidem constitutas, ecclesiam namque Sancti Petri, nempe et Sancti Michaelis Archangeli cum decimis et primi-

Causae concessionis.

Gauzberti abbatis postulatio.

Confirmatio bonorum ad monasterium spectantium, quae hic enumerantur.

tiis, et oblationibus fidelium, sicuti in dotibus earum scripta reperiuntur. Terminos vero concedimus, vel confirmamus huic cellulae, sicut in vestro regale praeepto resonat. Mansos vero de villa Ollarias cum fundis et possessionibus suis, alaudem etiam de Custodia cum ecclesia Sanctae Mariae, sive ecclesiam Sancti Laurentii sibi subiectam cum decimis et primitiis et oblationibus fidelium. In Giro vero praedia ad eundem locum pertinentia. In primitus in villa Pratis mansos, cum fundis, agris, vinalibus, molendinariis, vel caputaquis, piscatoriis, cultum vel incultum ad eundem locum a fidelibus antiquitus subrogatum, et villare Cumquotus cum vineis et terris et piscatoriis, simul cum ipso alaude de Maurres, vel de Maniaches, vel de Madaloth cum terris et vineis, cultum vel incultum, et mansos de Bennato. Confirmamus etiam pascua gregibus vestris, etiam calmen de Vesias, sicut in praeeptis regalibus vobis constat esse concessum. Vallem etiam Riviferrarii, quam obtinuistis ex curia comitali, simul cum valle veteri Riviferrarii, quam obtinuistis superiori et subteriori, cum ecclesia Sancti Martini Curtio Savini cum decimis et primitiis, et oblationibus fidelium, cellulam Sancti Petri, et ecclesiam Sanctae Columbae, et ecclesiam Sancti Stephani cum decimis et primitiis, et oblationes fidelium simul cum ipsos decimos de Frexeno, et alaudem castelli Curvi, et villam Cleranos, vel de Bonabosco, et mansos de Beceda, vel de Arlelas, Balnea quoque, et Villare Cotaletto, simul cum totam illam veterem vallem ad eundem monasterium pertinentem, sicut per praeepta regalia vel per donationes fidelium vobis antiquitus concessum fuit, vel moderno votive concessum est. Alaudem siquidem Palandani cum terris et vineis et mansis et molendinis, vel caputaquis. Et in Rivo-nigro (1) mansos duos, cum terris et vineis ad eorumdem mansos pertinentibus. Eccle-

(1) In alio exemplari legitur in villa Tolleto.

siam montis Aurioli cum decimis et primitiis et redhibitionibus, atque oblationibus fidelium, simul cum ipso alaude de praefata villa Montis Aurioli. Praedictam vero ecclesiam Sancti Michaelis archangeli cum decimis et primitiis et redhibitionibus, atque oblationibus fidelium; confirmamus illi terminum ex parte una de parrochia Sancti Fructuosi de Castro-Camelos, de alia vero parte in termino parrochiae Sancti Ioannis de villa Ulmos, de tertia denique parte termino Sancti Martini parrochiae de Laurisione, de quarta siquidem parte in vinea comunale simul cum ipso decimo de Poncione, vel de Illiardis sorore sua. Alaudem vero de villa Moletto, vel Moletello simul cum ecclesia Sancti Michaelis archangeli. Per nostri vero privilegii dignitatem damus praefatae Ecclesiae termina de una parte in valle Magna Ferraria, idest, in colle de Lebraria, de alia vero parte in termino de parrochia Sancti Petri, qui dicitur Serra, vel de Aquabula, de tertia quoque parte in termino de Civennago, de quarta siquidem parte in parrochia Sancti Saturnini. Quantum infra istis terminibus fundatum esse videtur, tam cultum quam incultum, et praenominatis possessionibus decimas et primitias cum oblationibus fidelium his praelibatis parrochiis ad possidendum perenniter contradimus. Praecipimus etiam auctoritate apostolica, ut nullus episcopus, omnisque generis persona, infra iamdicta termina de his duabus praenominatis parrochiis novellam sibi ecclesiam construere praesumat, nec clericos alios eligere ad eorum functiones peragendas, nec alias ecclesias erigendas ad ministerium audiendum, ne ulla persona clericorum eis sacrum ministerium exercent his, qui praedicta termina videntur habitare, nisi tantummodo hi, qui per manus abbatis praefati coenobii fuerint subrogati in his supra nominatis duabus parrochiis. Qui aliter praesumpserit, nostrae auctoritatis sententia excommunicationis vinculo feriat. Enim

vero et confirmamus in praefato monasterio alios omnes alodios, qui a fidelibus Dei in praelibato monasterio collati reperiuntur, scilicet villam Tordarias, cum finibus suis, et villam Fullonicam cum ecclesia Sancti Martini cum decimis et primitiis suis, et oblationes fidelium. Nempe et villare, qui vocatur Kast, cum ecclesia Sancti Ioannis cum decimis et primitiis et finibus suis. Plane quidem, et alaudem de villa Cassamolas. Ecclesiam quoque Sanctae Mariae, quae dicitur Panessiares sub tuitione domini Bernardi comitis et abbatis praedicti monasterii ad construendum et ordinandum cum dona fidelium, quae ibi fuerint subrogata sine aliqua minoratione vel deterioratione. Stabilimus simul cum omnia ipsa, quae deinceps videtur augmentare vel iuxta acquirere omnia in omnibus, quicquid praefatum coenobium videatur habere, vel deinceps acquirere, sub nostrae defensione celsitudinis recipimus omnimodo: insuper censura apostolica statuente sub divini iudicii obtestatione, ut nullus Ecclesiae episcopus in praefato monasterio ditionem quamlibet, aut excommunicationem praesumat inferre, nec in eorum ecclesiis, neque in eorum possessionibus. Iubemus insuper, ut omnes nocivae ecclesiasticae venditiones, vel commutationes, quae ab abbatibus, vel episcopis olim de eodem monasterio factae sunt, ex auctoritate nostra omnino vacuae et invalidae persistent: quia scriptum est, quia quod semel offertur Deo, auferre minime liceat. Damus etiam potestatem monachis ipsius loci secundum regulam sancti Benedicti ex eorum propria congregatione, vel unde aptum esse perspexerint, abbatem eligendi, et synodum nec ipsis nec clericis eorum non custodiri, chrisma unde eis placuerit recipiendi, et clericos eorum, in quacunque sede elegerint ordinandi, et ut omnis poenitens, quandiu ibi steterit, licentiam habeat ecclesiam introeundi, vel quod ibidem dictum fuerit audiendi. Hacc

Confirmatio
caeterorum
bonorum.

Bona omnia
supradicta sub
tutione Sedis
Apostolicae
recipiuntur.

Omnimoda e-
xemptio mo-
nasterii eius-
que honorum
ab episcopali
iurisdictione.

Invalidatio
venditionum
et commuta-
tionum de eis
hactenus fa-
ctarum.

Abbas ele-
ctio penes
monachos.

Ordinationes a
quo libuerit
episcopo ac-
cipiendae.

Quae conce-
duntur per
praesens pri-
vilegium.

Decretum, ne
alia ecclesia
per extera
personam in-
fra hos termi-
nos extruatur;
ne in dictis
ecclesiis quis-
piam nec ab
episcopo con-
stituantur ad
ministran-
dum.

Praeter eos,
quos abbas
elegerit.

Anathema
contra inob-
servantes.

Annus census
a monasterio
Sedi Apost.
debitus.

igitur quaecunque supradiximus auctoritate illi confirmantur a nobis apostolica. Si quis autem, quod fieri non credimus, temerario ausu contra huius nostri privilegii statuta, quod concedimus, disrumperere tentaverit, nisi resipuerit, auctoritate Dei omnipotentis et sancti Petri apostolorum principis atque nostra, qui eius fungimur vice, anathematis vinculis indissolubiler innodandum, et a regno Dei se sentiat alienatum. Praedictum vero monasterium nobis tributarium eligimus per singulos annos duos bizantios. Qui autem praedictum monasterium sanctae nostrae sedis tributarium, in quo potuerit, elegerit, et nostri privilegii observator extiterit, pax super illum sit et misericordia benedictionis in omnibus rebus locupletatus gratia sciat se adepturum gaudia sempiterna.

Scriptum per manum Benedicti notarii regionarii, et scriniarii sanctae nostrae romanae ecclesiae in mense et indictione decima. Bene valete.

Script. mense decembri anno Domini 1011,
pontif. Sergii anno III.

BENEDICTUS VIII

PAPA CXLVI

Anno aerae Christi comm. MXII.

Benedictus octavus, natione tusculanus, ex patre Gregorio comite tusculano, dictus antea Ioannes episcopus Portuensis, non multo post Sergii mortem inthronizatus est, ut apparet ex infrascriptis documentis. Sedit in pontificatu annos XI, menses XI, dies XXI (1). Fuit autem temporibus Basilii et Constantini imp. in Oriente, in Occidente vero Henrici II, quem ipse Romae coronavit anno 1014. Obiit anno 1024, mense circiter augu-

(1) Sic habet II Vignolli catalogus, quo cum conveniunt nonnulli catalogi Criticae Baronianae praefixi, in quorum VII legitur numero fortasse rotundo: Sed. annos XII.

sto, vel septembri (non enim videtur recedendum ab eo quod diximus in Sergio IV) eius obitum diei 18 augusti 1012 dandum, iuxta Menologium Benedictinum, ex quo tempore manifestum est computanti XII fere annos fluxisse ad Benedicti mortem, mensi circiter septembri ineunti assignandam, praesertim si pauci dies vacationi sedis tribuantur.

Schisma decimum nonum.

Cum Benedictus Gregorio cuidam in electione praevaluisset, potentiori tamen cedere deberet, ad Henricum regem perrexit in Saxoniam cum omni paratu apostolico, expulsionem suam omnibus lamentando innotescens. Quare Henrico rege ad vindicandam iniuriam apostolicae sedi illatam properante, Gregorius pseudopapa schismaticus perterritus, relicta urbe, aufugit. Benedictus vero pontifex, quem rex praemiserat, eandem Petri cathedram recepit.

I.

Monasterio Rivipullensi conceditur, ut in eius ecclesia cantetur Alleluja et hymnus Angelicus in festivitate Hypapanti (sive in festo Purificationis beatae Mariae) etiamsi ea incidit post Septuagesimam (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Olibae abbatis Rivipull. preces ad Benedictum PP. Romae cum esset limina apostolorum visitaturus.

Benedictus episcopus servus servorum Dei, dilectissimis in Christo filiis ad festivitatem Hypapanti Domini in coenobio Sanctae Dei Genitricis convenientibus salutem et apostolicam benedictionem.

Quoniam omnis universalis Ecclesiae nobis, quamvis immeritis, commissa secundum Deum credimus fore regimina, idcirco iustis nos quorumcunque fidelium convenit annuere votis, et ab inde cunctis emanare profectum, unde totius acceptum religionis constat exordium. Qua-

(1) Ex archiv. monasterii huius edidit Baluzius in appendice Marcae Hispan. num. CLXX.

Exordium.

Olibee abbatis
Rivipull. pre-
ces ad Bene-
dictum PP.
Romae cum
esset iunior
Apostolorum
visitator.

propter innotescimus caritati vestrae, quoniam adiens nos dilectissimus filius noster Oliba coenobii Ripollensis abbas zelo divino, et beatae Virginis Mariae ductus amore, suppliciter petit, ut, si praedicta festivitas evenerit postquam dimissa fuerit Alleluja, illa eadem die cantetur cum Gloria in excelsis Deo in solo praefato monasterio, sibi daretur licentia. Cuius precibus nobis annuere libuit, concedimusque illi et suis in perpetuum successoribus Alleluja, si iam abstiterit, hymnum quoque Angeli, cum est canendum. Quicumque igitur gaudiis huius festivitatis in suprascripto loco studuerit interesse, sciat se donandum munere protectionis divinae, et augmento benedictionis nostrae adiuvante Iesu Christo benignissimo Salvatore (1).

II.

*Confirmatio privilegiorum Ecclesiae
Bambergensis (2).*

SUMMARIUM

Laudata S. Henrici pietate, postulatam confirmationem omnimode concedit. — Et contravenientes anathemate percutit.

Benedictus servus servorum Dei, dilectissimo sibi in Christo semper Domino et serenissimo regi Henrico a Deo coronato, suoque spiritali filio Eberhardo quoque confratri, et episcopo suo, sanctae videlicet Babenbergensis Ecclesiae venerabili episcopo aeternam in Domino salutem et apostolicam benedictionem.

Laudata S.
Henrici pieta-
te, postulatam
confirmatio-
nem omnimo-
de concedit.

Inter omnia, quae divinae providentiae consilio disponuntur, ad laudem respicit Creatoris quod et a summis viris Deoque devotis intuitu pietatis, et spe aeternae retributionis venerabilia loca eorum sumptibus sublimantur, rectissimeque ordinantur, possessionum suarum beneficiis cumulantur, et in meliorem statum Christo auxiliante commutantur. Unde, dilectissime fili, in omnibus, quae te ad lau-

(1) Baluzius hanc concessionem refert ad annum 1012, aut circiter, ut iisdem verbis utar. (2) Ex Bolland. Act. Sanct. mens. iulii, d. xiv.

dem et gloriam Redemptoris nostri devotè et misericorditer fecisse manifestum est, nihil perfectius nihilque melius ad promerendum regnum Coelorum agere potuisti, quam quod illum tibi fecisti haeredem, a quo accepturus es aeternam haereditatem: quodque sancta Babenbergensis Ecclesia ad episcopalis dignitatis fastigium per te sublimata, illic tibi beatissimam Dei Genitricem semperque Virginem Mariam, beatissimosque Petrum et Paulum una cum sanctis martyribus Kiliano et Georgio elegisti, in patrocinium; qui, Christo propitio, compensata vicissitudine adipiscendi regni coelestis perpetuum praestabunt auxilium.

Pro tanto igitur Deo eiusque sanctis collato servitio, imprimis ipsi gratias debitasque laudes referimus, qui sibi tam sanctum opus faciendum inspiravit; et ut id votum tuum perficeres, largiflua pietate adjuvare disposuit deinde, quomodo Sancta romana Ecclesia, quae bene fundata est supra firmam petram, hoc semper verae charitatis habuit indicium, ut de exteriorum gauderet Ecclesiarum propectu; competit nostro apostolico moderamini ut nos qui eidem, Deo auctore, deservimus, sancto tuo studio plenissime congaudeamus, sperantes tui operis habere portionem: si, quod tuum est per laborem, nostrum facimus per charitatem. Quapropter, quoniam petisti a nobis una cum confratre nostro Eberhardo, eiusdem sanctae Babenbergensis Ecclesiae Deo digno episcopo, ut omnia quae privilegiorum auctoritate sibi suaeque Ecclesiae a praedecessoribus nostris, videlicet domino Ioanne et Sergio summis pontificibus collata sunt, nostrae quoque auctoritatis privilegio confirmarem: considerantes nos quidem vestrae devotionis affectum piaeque voluntatis propositum, libentissime petitionibus vestris assensum praebere decernimus.

Quocirca statuentes, atque promulgantes coram Deo et terribili futuro eius examine per huius nostri apostolici privile-

gii seriem et constitutionem sancimus, et beatae Dei Genitricis semperque Virginis Mariae nec non et beatorum apostolorum Petri et Pauli, sanctorumque martyrum Kiliani et Georgii, caeterorumque omnium sanctorum auctoritate in quorum nomine praenominata Ecclesia dedicata est, decernimus atque obtestamur, tam apostolicae sedis pontifices, quam qui ecclesiasticas administraverunt actiones, cunctosque christianitatis titulo insignitos, ut nullus habeat licentiam de iis omnibus, quae eidem Ecclesiae a praedecessoribus nostris per privilegia concessa sunt, vel a nobis data sunt, aut ab aliquibus fidelibus viris ac mulieribus praefatae Ecclesiae tradita sunt, vel in futuris temporibus contradentur tam in familiis, quam in terris, seu in aliquibus possessionibus, evellendi, destruendi, molestandi, vel alienandi.

Et contraven-
ientes anathe-
mate percutit.

Si quis vero, quod non credimus, temerario ausu, contra ea, quae hac nostra stabili et inconvulsa infermitate, pie et fideliter per hoc nostrum privilegium disposita sunt contraire tentaverit, et haec, quae a nobis ad laudem Dei pro stabilitate praescriptae Ecclesiae statuta sunt, refragari, aut in quoquam transgredi; sciat se auctoritate beati Petri principis apostolorum omnium, nostraeque, cuius immeriti vicem agimus, anathematis vinculis innodatum, et cum diabolo eiusque atrocissimis pompis, atque cum Iuda traditore Domini nostri Iesu Christi, aeterni incendii supplicio concremandum, nisi resipuerit, et eidem Ecclesiae digna emendatione satisfecerit. At vero qui devota intentione observator in omnibus extiterit huius nostri apostolici privilegii ad cultum Dei respicientis, benedictionis gratiam a misericordissimo Deo et Domino multipliciter consequatur, et vitae aeternae particeps effici mereatur. Sancta Trinitas charitatem vestram illibatam custodiat, dilectissime frater.

Scriptum per manum Herhardi scripturarii S. R. E. in mense iunio, ind. xi.

Datum xii kal. februarii per manum Benedicti Portuensis episcopi, et bibliothecarii sanctae romanae Ecclesiae, anno, Deo propitio, pontificatus Domini nostri Benedicti summi pontificis et universalis VIII papae primo in mense suprascripto.

Dat. die 21 ianuarii anno Domini 1013, pontif. Bened. anno i.

III.

*Farfensis coenobii iurium omnium ac
bonorum confirmatio (1).*

SUMMARIUM

Confirmantur praeter alia bona nonnulla in Massa a duobus monachis monasterio concessa. — Eadem iuris S. Rom. Ecclesiae esse declarantur; conceduntur tamen monachis sine ullo censu. — Ea auferre aut a monasterio alienare omnibus interdicitur. — Anathema contra violatores.

Benedictus episcopus servus servorum Dei, dilecto in Domino filio Guidoni coangelico abbati monasterii, quod dicitur in Pharpha de loco Acutaino, tuisque successoribus in perpetuum.

(2). Igitur quia postulastis a nobis, quatenus ex nostra largitate, nostroque dono concederemus vestrae religioni in fundo Massa ecclesiam Sanctae Mariae in loco qui dicitur Formellus, cum omni ornatu ipsius, atque vineis et terris, sicut olim detinuerunt duo presbyteri Benedicti propriis vocitati nominibus, qui modo videntur esse vestri monachi, cum introitu et exitu suo, et omnibus sibi generaliter et in omnibus pertinentibus: concedimus vobis insuper in suprascripto fundo Massa casales tres ex integro, scilicet casale de Petrocio, et casale Leonis Sabinensis, et casale Petri de Leone Ferrario, cum casis, vineis, terris, campis, pratis, pascuis, sylvis et arboribus, pomiferis, fructiferis vel infructiferis diversi generis, cultum vel incultum, vacuum, vel plenum. Affines vero, et termini eorum, sicut nunc sunt, et ab origine fuerunt, quemadmodum in

(1) In Chronico Farfensi e mss. Codice Caracciolo inter Rer. Ital. Script. tom. 2, p. 2. (2) Initium hic desiderari suspicatus non fuerit nemo.

Confirmantur
praeter alia
bona nonnulla
in Massa a
duobus mona-
chis monaste-
rio concessa.

SUMMARIUM

Exordium. — Ermengaudus archiepiscopalis dignitas confirmatur cum bonis omnibus ad Urgellitanam Ecclesiam spectantibus. — Enumeratio bonorum, quae eidem confirmantur. — Confirmatio donationum a Francorum regibus huic Ecclesiae factarum datorumque inde diplomatum. — Item et privilegiorum a summis rom. pontificibus concessorum. — Quidquam ab eadem Ecclesia auferre, alienare, per vim extorquere etc. omnibus omnino interdicitur. — Secus facientes Dei ultoris iram punientem experiantur. — Et nisi resipiscant excommunicationis sententiam incurrant. — Simili poena plectuntur qui consensum praebuerint. — Nomina episcoporum, qui huic privilegio subscripsere.

Benedictus episcopus servus servorum Dei, reverentissimo, ac spiritali filio Ermengaudus sanctae Urgellitanae Ecclesiae episcopo, tuisque successoribus in perpetuum.

Apostolatus nostri sollicitudo omnium Ecclesiarum utilitatibus nos monet prospicere, et ne funditus corruant, opem perpetuae sustentationis impertire. Quapropter cunctis archiepiscopis, ducibus, marchionibus, comitibus, vicecomitibus, cunctisque sanctae Dei Ecclesiae filiis, manifestum fieri volumus, quoniam una cum cuncto nostro clero episcoporum, cardinalium, presbyterorum, diaconorum, subdiaconorumque confirmamus atque concedimus huic supradicto Ermengaudus episcopo suum videlicet iam praefatum episcopatum sanctae Oriellensis Ecclesiae ex integro cum omnibus suis aedificiis, castellis, villis, fundis et casibus, in quo sunt, ecclesiis, vineis quoque et terris, et campis, pratis, pascuis et sylvis, arboribus pomiferis et impomiferis, fructiferis vel infructiferis diversi generis, paludibus, et pantanis, salicetis, puteis, fontibus, rivis, molendinis, piscationibus, seu etiam et venationibus, aquis, aquarumque decursibus, montibus et collibus, plagis et planiciis, cavertinis, adiacentisque eorum, cultum vel incultum, nec non et pertinentiam eiusdem episcopii, scilicet Cerdaniensis pagus, Libienensis, Bergitanensis, Paliarensis quoque, atque Ribacurcensis,

Exordium.

Ermengaudus archiepiscopalis dignitas confirmatur cum bonis omnibus ad Urgellitanam Ecclesiam spectantibus.

Enumeratio bonorum, quae eidem confirmantur.

Iestabiensis, atque Cardosensis, Anabiensis ac Tirbensis, et locus Sanctae Deodatae cum finibus suis: castrum etiam, quem dicunt Turres cum finibus suis, et Bescaram cum finibus suis, cum ipso alaude, quem dicunt Sor, et ipsos villares, quae dicunt Letone et Colpedera cum finibus suis, Hocolone et Sardina cum finibus suis, et ipso villare, quem dicunt Boscedera, Calbitiano cum finibus suis, et Fenneris cum finibus suis, et Lenzirido cum finibus suis, et Submonte cum finibus suis, et ipsos alaudes de valle Andozza, qui fuerunt de Siniefredo comite, et ipso fevo de Archavello, et ipso alaude de Salellas cum ipso fevo de Sancto Stephano, et ipsas villas, quae dicunt Montaneo, Lello et Cubilare cum illorum terminos, vel fines, et ipsa villa, quae dicunt Salento cum finibus suis, castrum etiam Sanguia cum finibus suis, et ipsa villa, quae dicunt Tosten cum finibus suis, quam Burellus comes in hunc episcopatum pro sua olim donavit anima, et a suo filio Ermengaudus postea huic episcopatu confirmata. Confirmamus etiam id ipsa villa cum finibus suis ad locum vocitatum sanctae Oriellensis Ecclesiae de illa hora in antea, quam Raimundus comes reddidit in potestate Domino Deo eiusque praecelsae Genetricis, et in manu memorato Ermengaudus episcopo propter remedium animae suae, et uxoris suae Ermesindae, et pro remedium animae genitoris sui, et fratris sui Ermengaudi, et ipso alode, quem dicunt Castellione cum Guardiola et cum ipso solane cum illorum terminum vel fines, et ipso castro, quem dicunt Castelleto cum suis terminos vel fines, et ipso alaude, quem dicunt Turrizela cum finibus suis, et ipsam haereditatem, quam saepedicto Ermengaudus episcopo dedit ad iam praefatae sanctae sedis Oriellensis, qui illum advenit per successionis sui genitori, in tali videlicet ratione dum vixerit Arnaldus frater eius teneat et possideat, et post obitum vero suum remaneat ad sanctae praedictae se-

dis; alaudem, qui est ad ipsa spungia similiter. Confirmamus etiam ei tertiam partem telonei eiusdem episcopii mercati cum pertinentiis vel cum omnibus ad ipsum episcopium, et suis omnibus locis ubicumque generaliter et ex integro pertinentibus situm supradictum episcopatum a territorio Oriellensis, Cerdaniensis, Bergitanensis, Paliarensis, atque Ribacurcensis. Item et confirmamus tibi tuisque successoribus de ipsius supradicti episcopii locis et pertinentiis, primitiis et decimis, nec non et integrum stabilimus ut nulla quaelibet persona clericis vestri episcopii consistentibus iniuste ad distractionem aut ad iusta lex deportare laicali persona praesumetur. Nam quia supradictum episcopium cum omnibus rebus ubicumque sibi pertinentibus Francorum regibus per praecipuum domni et praestantissimi regis Karoli Franciae regionis, et per scriptiorem nominis eius concessit, et firmavit sigillo regale seu per concessione, et donatione regis Ludovici proles Karoli, et per confirmationem regis praecipuis signansque sigillo proprio domni regis Karoli Ludovici proles nec non et per privilegia itaque beati apostolorum principis Petri, et domno Agapito papa et aliorum apostolicorum, qui hic fuerunt functi, et obligationem illorum tenuerint, praecedentes episcopi sub iugo et servitio inviolatae Dei Genetricis. Sed ita et nos apostolica auctoritate firmamus ut amodo et in antea quicquid vos vestrique successores legaliter adquisituri fueritis futuris temporibus ex praesenti anno incarnationis Domini nostri Iesu Christi MXXIII, indictione XI, inclinati precibus vestris per vestra regalia praecipua, et huius privilegii seriem in perpetuum vobis vestrisque successoribus confirmamus et stabilimus detinendum, possidendum et cum timore Dei dispensandum atque regendum; ut nullus rex, nullus princeps, nullus comes, nullus marchio, nullus iudex, neque ulla magna parvaque persona aliquam vim aut invasionem in eodem episcopio neque

Confirmatio donationum a Francorum regibus huic Ecclesiae factarum, datorumque inde diplomatum.

Item et privilegiorum a Summis Rom. Pontificibus concessorum.

Quidquam ab eadem Ecclesia auferre, alienare, per vim extorquere.

Eadem iuris S. R. E. esse declarantur; conceduntur tamen monachis sine ullo censu.

Ex auferre aut a monasterio alienare omnibus interdicitur.

Anathema contra violatores.

vestrae acquisitionis continetur chartula, et sicut haeredes supradictorum hominum ad laborandum suis modo detinere videntur manibus. Omnia iuris sanctae romanae, cui Deo auctore praesidemus atque deservimus, Ecclesiae, vobis ad tenendum emissa praeeptione concedimus a praesenti indictione XI, vobis, vestrisque successoribus absque redditu vel censu perpetualiter detinendum. Statuentes apostolica censura, et auctoritate beati Petri apostolorum principis, sub divinis obtestationibus, et anathematis interdictionibus, ut nulli unquam successorum nostrorum paparum, vel aliae cuilibet magnae parvaeque personae per nominata loca a potestate et ditione vestra, vestrorumque successorum, ac vestri monasterii, auferre vel alienare quoquomodo liceat. Si quis autem temerario ausu magna parvaeque persona contra hoc privilegium agere praesumpserit, sciat, se a Deo alienum, et cum omnibus impiis aeterno incendio ac supplicio condemnatum. At vero, qui pio intuitu custos et observator huius nostri privilegii extiterit, gratiam atque misericordiam, vitamque aeternam a misericordissimo Domino Deo nostro consequi mereatur in saecula saeculorum. Amen.

Scriptum per manus Benedicti regionarii, notarii et scriniarii sanctae romanae Ecclesiae in manu apostolica, indictione suprascripta XI. Bene valete.

Datum VIII kalend. maii per manus Benedicti Domini gratia episcopi Sanctae Sylvae Candidae Ecclesiae, et bibliothecarii sanctae apostolicae sedis anno Deo propitio pontificatus D. N. Benedicti sanctissimi VIII papae primo.

Dat. die 24 aprilis anno Domini 1013, pontif. Bened. anno I.

IV.

Confirmatio bonorum S. Urgellensis Ecclesiae, divinique iudicii imprecatio ea occupantibus (1).

(1) Ex chartulario Ecclesiae huius edidit Baluzius in appendice Marcae Hispan. num. CLXIX.

ra etc. omni-
bus omnino
interdicitur.

in suis pertinentiis unquam facere praesumat. Pro quo, et sub divini iudicii obtestatione, et anathematis interdictione promulgantes decrevimus, ut nulli nostrorum successorum pontificum ut supra posuimus; neque ulla magna parvaque persona audeat neque praesumat contra hoc nostrum apostolicum privilegium in aliquibus agere iniuste, neque frangere tentet. Ergo qui ad sanctae huius Ecclesiae aliquid rapit, aufert, vel fraudat, invadit, retentat; devastat, aut nefaria calliditate suppresserit, pro homicida teneatur, atque reus in conspectu iusti iudicii Dei deputetur, et ut sacrilegus iudicetur, et nisi per puram probatamque atque publicam poenitentiam, et per Ecclesiae satisfactionem episcoporum manus impositionem iusta canonicas sanctiones reconciliatus non fuerit, regnum Dei non possideat, et non solum a regno Dei sit alienus, sed etiam a liminibus sanctae Dei Ecclesiae sit eiectus. Talium scelerum patratores, nisi per satisfactionem, nec vivus nec mortuus communicare non audeantur, et insuper anathematis vinculo damnentur, Deo et sanctis suis (1) efficiantur, et ab Ecclesiae catholicae communione pellantur. Quorum nos sequentes exempla omnes tales praesumptores a liminibus sanctae Dei Ecclesiae anathematizamus, apostolica auctoritate pellimus, et damnamus, atque sacrilegos esse iudicamus, et non solum facientes, sed et consentientes eis; quia non solum qui faciunt, iudicantur rei, sed etiam qui facientibus consentiunt. Pari enim poena, et agentes, et consentientes comprehendit. Si quis autem, quod non credimus, in aliquibus frangere tentaverit, sciat, se nisi resipuerit, auctoritate Dei, et sancti Petri apostoli, atque nostra, qui eius fungimur vicariatione, anathematis vinculis insolubiliter esse innodandum, et a regno Dei alienandum, et cum diabolo et eius atrocissimis pompis atque cum Iuda traditore Domini nostri Iesu Christi incen-

(1) Deest odibiles, vel quid simile.

Secus facien-
tes Dei ultiri-
ram punien-
tem experien-
tur.

Et nisi resi-
piscant ex-
communicati-
onis senten-
tiam incur-
rant.

Simili poena
plectantur qui
consensum
praebuerint.

dio concremandum, et in voragine tartareoque chaos demersus cum impiis deficiat. Qui vero custos et observator extiterit, benedictionis gratiam, et coelestis retributionis a iusto iudice Domino Deo nostro multipliciter consequatur, et vitae aeternae particeps esse mereatur. Amen. Scriptum per manum Benedicti notarii, regionarii et scriniarii sanctae romanae Ecclesiae in mense decembri indictione xi. Giselbertus gratia Dei episcopus Senensis, Sigefredus Parmensis Ecclesiae Dei providentia episcopali infula redimitus. Ego Pontius ac si indignus sub manu Dei omnipotentis Aratensis episcopus confirmo, et consigno hanc paginam, ut in Dei nomine firma permaneat omnique tempore. Petrus episcopus Pabienensis subscripsi. Sigefredus sanctae Placentinae Ecclesiae custos consentiens subscripsi. Leo episcopus ac si indignus Vercellensis Ecclesiae custos subscripsi. Hotkerus Leodiensis episcopus subscripsi. Petrus episcopus. Arnulphus archiepiscopus Mediolanensis Ecclesiae custos subscripsi. Ego Benedictus Dei gratia episcopus Sanctae Sylvae Candidae Ecclesiae interfui et subscripsi. Aimericus episcopus Ribacurcensis subscripsi. Petrus Magalonensis episcopus. Borrellus ac si indignus episcopus. Bonifacius Taurinus episcopus subscripsi.

Bene valete.

Script. mense decembri anno 1013,
pontif. Benedicti anno ii.

V.

Confirmatio bonorum monasterii Novaliensis iuxta Bremetum translati, postea Bremetense dicti (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Henricus imperator pro hoc monasterio PP. supplicat. — Historia fundationis et translationis monasterii. — Omnimoda eiusdem exemptio ab aliena iuris-

(1) Ex Ughell. Ital. Sac. tom. iv, ubi de episcopis Taurinensibus.

Nomina epi-
scoporum, qui
haec privile-
gio subscri-
psere.

dictione. — Confirmatio donationum eidem a fundatore, caeterisque factarum. — Alia quoque bona confirmantur.

Benedictus servus servorum Dei, dilecto filio Gottifredo abbati venerabilis monasterii B. Petri apostolorum principis fundati in Bremetensi territorio inter Padum et Ticinum, suisque successoribus in perpetuum.

Exordium.

Si semper sunt concedenda quae piis desideriis congruunt; quanto potissimum non sunt deneganda ea, quae pro divini cultus stabilitate petuntur, etc. (ut in superioribus similibus privilegiis). Igitur quia per interventu I. charissimi nostri Adalberti gratia Dei marchionis gloriosissimi, ac imp. Henrici postulatio fratrum eiusdem Bremetensis monasterii..... quatenus ad ipsum monasterium, quod prius ad Dei honorem ac S. Petri apostolorum principis tempore regis Theodorici ab Abbone patritio fuit prope Alpes in loco Novalesio nuncupato aedificatum, et postmodum imminente Saracenorum persecutione studio Adalberti Deo devoti marchionis translatum est, collecta congregatione fratrum regularium ad oppidum, quod Bremetum dicitur, privilegiis nostrae sanctae sedis apostolicae roboratum. Quorum piis desideriis faventes, hac nostra auctoritate, id quod postulatum est, concedimus. Et ideo omnibus cuiuslibet Ecclesiae sacerdotibus quamlibet ditionem habere vel missarum solemniam ibidem celebrare prohibemus, nisi ab abbate ipsius loci invitatus fuerit, sed nec aliquam ordinationem vel consecrationem illic facere praesumat. Confirmamus etiam eidem monasterio B. Petri apostoli omnes res et possessiones, quae ab initio fundationis suae apud Novalesium supradictus vir excellentissimus et christianissimus Abbo per testamenti paginam sive citra viventis tradidit et delegavit, quasque praedictus Adalbertus marchio cum uxore sua deinceps apud Bremetum translatum donavit. Ecclesiam vero, quae est constructa in honorem S. Dei Genitricis Virginis Mariae in Pollicino cum omnibus suis pertinen-

tiis, cellam quoque vocabulo S. Andreae in civitate Taurinensi cum omnibus suis pertinentiis, praedicto monasterio confirmamus etc. Insuper cellam, quam a Paganis vocant cum omnibus suis pertinentiis, sicut per praecepta ei delegatum est; quin etiam Gabiani cortem cum universo territorio, quae est in Stupunico, Vallicella, Mariadiago, Loretto, Roxaria, et Abrusiateo monasteriolo Gorgiano: quae omnia cum praedicta corte, ac suis pertinentiis iam dicto monasterio per praeceptum concessum est. Pollentium quoque cellam, quae ab eiusdem monasterii fratribus noviter constructa est, et Colonia cortem, et Mancianum castrum cum omnibus suis pertinentiis, quae Oddo marchio pro remedio animae suae matris eidem monasterio cum sua coniuge per cartam offensionis concessit. Cavallarum etiam cum corte magna, et omnibus aliis suis appenditiis, sicut ab Arduino marchione pro remedio animae suae matris eidem coenobio largitum est. Castrum vero S. Georgii, et Casali, curtem cellulam in honorem S. Petri constructam in valle, quae dicitur Ignaria cum omni sua integritate. Cellam quoque S. Petri principis apostolorum, et S. Michaelis archangeli, et ecclesiam in honorem S. Stephani sacratas cum castro, quod vocatur Rodo, et aliud nomine Virdunum, cum omnibus suis pertinentiis cum portis, ripaticis, etc. Si quis autem etc. (Caetera quae nos brevitate causa non supplevimus, ex aliis huiusmodi privilegiis adiunge). Scriptum per manus Leonis notarii regionarii, et scriniarii S. R. E. in mense februario, et indict. 12 anno propitio pontificatus domini Benedicti summi pontificis et universalis octavi papae in sacratissima sede B. Petri apostoli secundo, imperante domino Henrico a Deo coronato Magno imperatore anno primo in mense et indictione suprascripta duodecima. Bene valete.

Dat. mense februarii anno Domini 1014,
pontif. Bened. anno ii.

Henricus im-
perator pro
hoc monaste-
rio PP. sup-
plicat.

Historia fun-
dationis et
translationis
monasterii.

Omnimoda e-
iusdem exem-
ptio ab aliena
iurisdictione.

Confirmatio
donationum
eidem a fun-
datore, caete-
risque facta-
rum.

Alia quoque
bona confir-
mantur.

VI.

Privilegium Paterbornensi Ecclesiae concessum, quo bona omnia ab imperatoribus ac praecipue a S. Henrico, regibus, ducibus, caeterisque omnibus eidem donata, confirmantur (1).

SUMMARIUM

Prooemium. — Meinweri episcopi preces. — Donationes ab imperatoribus, regibus, ducibus etc. huic Ecclesiae factae confirmantur. — Ac praecipue quae S. Henricus imperator eidem donavit. — Item, quae dedit Meinwercus episcopus. — Anathema contra violatores.

Benedictus episcopus servus servorum Dei, dilecto in Domino filio Meinwercu venerabili episcopo Patherbrunnensis Ecclesiae, suis successoribus in perpetuum.

Prooemium.

Desiderium quod ad religiosum propositum, et sanctorum locorum stabilitatem pertinere monstratur, sine aliqua nostra, Deo auctore, dilatione perficiendum; et quotiens in quibusdam eius utilitatibus et commodis nostrum assensum, et solitae apostolicae auctoritatis exposcit praesidium, id nostro benignitatis intuitu nos convenit subvenire, et rati pro integra securitate ex ratione solidare, ut ex hoc ipsis venerabilibus locis salus et indemnitas, et nobis quoque lucri potissimum praemium a conditore omnium Deo in sidereis arcibus praescribatur. Igitur, quod postulastis a nobis, quatenus confirmaremus, et apostolica auctoritate corroboraremus tuae Ecclesiae tibi, et successoribus tuis in perpetuum, quaeque pro redemptione animarum suarum ab imperatoribus, sive regibus, ducibus, comitibus, vel ab omnibus magnis parvisque personis oblata sunt, sive commutata; seu omnia, quae tu ductus amore Dei de propriis tuis haereditatibus eidem tuae venerabili sponsae contulisti perpetualiter; inclinati precibus tuis, per huius privilegii seriem confirmamus et corroboramus Ecclesiae tuae, tibi, tuisque suc-

Donationes ab imperatoribus, regibus, ducibus etc. huic Ecclesiae factae confirmantur.

(1) Ex Leibnit. Script. Rer. Brunswic. tom. 1, pag. 826.

cessoribus omnia praedia culta vel inculta, nec non omnia, quae et pro redemptione animarum suarum ab imperatoribus, maximeque a christianissimo et serenissimo filio nostro dilectissimo ac sanctissimo imperatore Henrico oblata sunt, sive in comitatibus, seu ubicumque fuerint; nec non omnia, quae a regibus, ducibus, comitibus, magnisque, parvisque personis iam dictae Ecclesiae oblata sunt. Similique modo confirmamus ea omnia loca, quae tu ipse pro redemptione animae tuae et parentum tuorum iam dictae tuae sponsae de propriis haereditatibus contulisti: nec non ea, quae ab aliquibus commutata sunt. Statuentes apostolica censura sub anathematis interdictione, ut nulli unquam magnae parvaeque personae liceat contra hoc nostrum apostolicum privilegium insurgere vel contraire. Si quis autem, quod non optamus, temerario ausu contra huius nostrae apostolicae praeeptionis seriem pie a nobis promulgatam venire, agere tentaverit, sciat se Domini nostri, apostolorum principis Petri anathematis vinculo innodatum, et cum diabolo, et eius atrocissimis pompis atque cum Iuda traditore Domini nostri Iesu Christi in aeternum ignem cremandum, simulque et in voragine tartareoque chaos demersus cum impiis deficiat. Qui vero pio intuitu custodes et observatores huius nostrae salutiferae praeeptionis extiterint, benedictionis gratiam caelestesque retributiones, ac aeterna gaudia ab ipso iudice Domino Deo nostro consequi mereantur. Scriptum per manum Benedicti notarii et scriniarii sanctae romanae Ecclesiae in mense martio, indictione XII.

Script. mense martio anno Domini 1014, pontif. Bened. anno II.

VII.

Castrum Buccinianum, de manibus occupantium recuperatum, sacro Farsensi monasterio cum iurisdictione civili et criminali restituitur (1).

(1) Extract. ex Archiv. Vatic.

Ac praecipue quae S. Henricus imperator eidem donavit.

Item, quae dedit Meinwercus episcopus.

Anathema contra violatores.

SUMMARIUM

Exordium. — Causae concessionis. — Concessio aliorum bonorum castro Bucciniano adiacentium. — Huiusmodi castrum antea iurisdictionis S. Romanae Ecclesiae. — Monachi teneantur continue orare pro romanis pontificibus. — Anathema contra violatores privilegii huius. — Item poena centum librarum auri.

Benedictus episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

Convenit apostolico moderamini pia religione pollentibus benevola compassione succurrere, et poscentium animis alacri devotione impartiri assensum. Tunc enim lucri potissimum praemium apud conditorem omnium reponitur Deum, quando venerabilia loca opportune ordinata ad meliorem fuerint sine dubio statum perducta. Igitur notum esse volumus omnibus fidelibus sanctae Dei Ecclesiae praesentibus scilicet atque futuris, qualiter nos divino amore illustrati ob reverentiam sanctae Dei Genitricis semperque virginis Mariae, et petitionem gloriosissimi filii nostri imperatoris Henrici monasterio Dominae nostrae Dei Genitricis virginis Mariae, quod dicitur in Farfa, castellum, quod appellatur Buccinianum, quod nuper perditum habebat, reacquisivimus, ad opus et utilitatem praedicti monasterii perpetualiter permansurum, situm in Sabinensi comitatu. Deinde praedicti monasterii venerabilis Hugo abbas nostram adiit clementiam instantissimis precibus deposcens, quatenus pro Dei amore et remedio eiusdem venerabilis monasterii ex nostra apostolica largitate concedere dignaremur placitum et districtum de Massa de Bucciniano, quae est ante castellum idem cum omnibus pertinentiis eidem Massae pertinentibus vel adiacentibus. Cuius precibus annuentes, eidem venerabili monasterio suprascriptoque abbati suisque successoribus, nec non et sanctae congregationi servorum Dei ibidem degentium, praedictae Massae de Bucciniano districtum et placi-

Causae concessionis.

Concessio aliorum bonorum castro Bucciniano adiacentium.

tum cum omnibus suis pertinentiis vel adiacentibus ex largitate beati Petri principis apostolorum et sanctae apostolicae sedis, cuius ius esse dignoscitur, nostraque apostolica auctoritate concedimus atque confirmamus perpetualiter mansurum, scilicet ut monachi praedicti venerabilis coenobii in omni tempore pro nobis delectent ad Deum fundere preces; et gloriosissima virgo Maria, cui famulari videntur, dum eos conspexerit nostro iuvamine quietos, suis sedulis precibus apud Deum filiumque suum sua miseratione nos commendare studeat. Si quis autem, quod non credimus, temerarius extiterit, et contra hoc nostrum apostolicum privilegium venire, aut in quocumque dirumpere praesumpserit, et sicut superius a nobis statutum est, ita permanere non dimiserit, sciat se, nisi resipuerit, auctoritate Dei omnipotentis et beatorum Petri et Pauli apostolorum atque nostra, qui eius fungimur vicariatione, anathematis vinculo esse innodatum, et a regno Dei alienum. Insuper et compositorum se sciat auri optimi libras centum, medietatem in sacrosancto palatio Lateranensi, et medietatem in sacrosancto monasterio. Scriptum per manus Petri scrinariii, notarii, atque regionarii sanctae romanae Ecclesiae in mense augusto, indictione duodecima. Bene valete. Datum decimoquinto kalendas augusti per manum Domini gratia Bosonis episcopi et bibliothecarii sanctae apostolicae sedis, anno Deo propitio pontificatus domini Benedicti summi pontificis et universalis papae octavi in sacratissima sede beati Petri apostoli tertio, imperante domino Henrico a Deo coronato Magno et pacifico imperatore, anno eius primo, in mense et indictione suprascripta duodecima.

Dat. die 18 iulii anno Domini 1014, pontif. Bened. anno II.

Huiusmodi castrum antea iurisdictionis S. Romanae Ecclesiae.

Monachi teneantur continue orare pro Romanis Pontificibus.

Anathema contra violatores privilegii huius.

Item poena centum librarum auri.

VIII.

Beatus Simeon monachus et eremita in coenobio Padolinorensi agri Mantuani Sanctorum Confessorum Canonis adscribitur (1).

Benedictus episcopus servus servorum Dei, Bonifacio gratia Dei marchioni inlyto salutem carissimam cum benedictione apostolica.

Requisistis iudicium nostrum, sicut dignum fuerat, utrum in honore Simeonis nuper sanctificati, quod opera probant, et innumera ac diversa miracula testificant, liceret vobis ecclesiam constituere, et eius venerabile corpus honorifice collocare ibidem. De quo respondemus: si ita coruscat miraculis, ut vester homo nobis asseruit, aedificate ecclesiam, collocate in ea eundem, iuxta quem altare consecrari rogare, in quo reliquiae antiquorum sanctorum cum sacratissimo corpore Domini nostri Iesu Christi, et sic demum divina ministeria celebrentur. Tractate eum ut sanctum, ut Sanctus sanctorum reddat vobis mercedem sancti, sicut ipse dixit: Qui recipit prophetam in nomine prophetae mercedem prophetae accipiet (2). Ipse inspector est renum et cordium, et ipse illi dignam recompensationem remuneret; et vobis pro tanto desiderio gratiam suam indulgeat (3).

IX.

Confirmatio bonorum monasterii S. Stephani Balneolensis Bisuldunen. diocesis (4).

SUMMARIUM

Exordium. — Bonifilii abbatis preces. — Confirmantur bona omnia monasterii. — Enumeratio bonorum. — Bona in comitatu

(1) Ex Codice Canonizat. Sanctorum edit. Romae 1729. (2) Matth. x. 41. (3) Mabil. Annal. Benedict., tom. iv, pag. 282, post narratum Simeonis obitum subsecutum vii kal. augusti anno 1016, eum a Benedicto paulo post obtum sanctorum catalogo adscriptum dicit. (4) Ex Archiv. monast. huius edidit Baluzius loc. cit. num. CLXXIV.

Bisuldunen. — In comitatu Gerundensi. — In comitatu Barcinonensi. — In comitatu Cerdaniensi. — Haec omnia monasterio Balneolensi confirmantur. — Abbatis electio ad monachos sine interventu alterius personae spectare declaratur. — Clericis ordinationes et chrisma a quo maluerint episcopo accipere liberum sit; monasteria et ecclesiae ei subiectae, ordinarii iurisdictioni non subiaceant. — Abbas et monachi ad synodum accedant si voluerint. — Vim, molestiamve ullam monasterio vel eius bonis inferre omnino interdicitur. Validatio privilegii huius. — Anathema in eius violatores. — Exemptio a solutione cuiuscumque datii.

Benedictus episcopus servus servorum Dei, dilecto in domino Bonifilio religioso presbytero et monacho, atque coangelico abbati venerabilis monasterii Sancti Christi protomartyris et levitae Stephani, quod situm est in comitatu Bisuldunense in valle Sterria, in capite ipsius stagni, loco qui dicitur Balneolus, tibi tecumque manentibus, et per te tuis illorumque successoribus, salus et pax, et apostolica benedictio quoad mundus permanet.

Cum constet Dominum Deum nostrum honorem sanctae universalis Ecclesiae incessanter a propagatoribus beatae fidei augmentare, necesse accipientibus ab illo totius iura regiminis, ei concedere censura iusti moderaminis firmam liberalitatem, malorumque procul ab ea pelleri pervasionem. Quocirca quoniam convenit apostolicae pietati benigna petentibus succurrere compassione, ideo nos tuis iustis (etenim sic sunt a nobis adiudicatae, nam iuste fiunt) annuentes precibus, omnes proprietates sive possessiones ipsius loci, fines vel limites, cum adiacentiis praecipuorum praediorum, cum omnibus ecclesiis, parrochiis, villis, fundis, casis, casalibus, terris, vineis, campis, pratis, pascuis, sylvis, garricis, arcis, torcularibus, aquis, aquarum ductibus, vineis, molendinis cum suis caputaquis, et suis piscatoriis, cultum vel incultum et quaecumque beato protomartyri et levitae Stephano ex collationibus regum olim in coenobio Balneolas retinere videtur, nostro apostolico

Exordium.

Bonifilii abbatis preces.

Confirmantur bona omnia monasterii.

Enumeratio bonorum.

Bona in comitatu Bisuldunensi.

confirmamus privilegio. Concedimus itaque praedicto monasterio, quod in circuitu eius habetur, videlicet quantum habere dinoscitur in comitatu Bisuldunense: parochia autem de ipsa valle, ecclesiam Sanctae Mariae et Sancti Benedicti cum decimis et primitiis absque tributo una cum oblationibus fidelium, cum terminis et adiacentiis eorum: ecclesiam Sancti Petri cum ipsa villa Agemal cum terminis et decimis, atque primitiis suis; ecclesiam Sancti Romani cum ipso cimiterio, cum decimis et primitiis, et oblationes fidelium, et ipsam medietatem de ipsas decimas de Figerolas, et medietatem de ipsas primitias, et de ipsa Salisparsa, et de Ermetanos, et de Agelaga, cum ipsas domos, terras et vineas, molendinis, quae in ipsa parochia sunt et vel ad ipsum coenobium pertinent: villam Leonem cum terminis et adiacentiis suis, et cum ipso stagno, et cum ipsa fonte, et cum ipsas piscatorias, villam Centul cum terminis et adiacentiis suis: Savarres cum terminis et adiacentiis suis, Starola et Figerolas cum terminis et adiacentiis suis: Ermentanos et Agelaga cum terminis et adiacentiis suis et cum ipsos boscos, Neserga, et Frescaned cum terminis et adiacentiis suis, villa Iafare, et villare Paterni cum terminis et adiacentiis suis: Agemal, et Millanicas atque villa Alba cum terminis et adiacentiis suis. In parochia de Porqueres domos, terras, vineas cum eorum terminis, vel adiacentiis suis, et cum ipsas decimas, quae Sanctus Stephanus ibi tenet. Valle Mala, quae dicunt Merdant, cum decimis et finibus et terminis suis. Solerols cum terminis et adiacentiis, et cum eorum decimis. In villa, quae dicunt Adiliano, et Sirinano, et Albuciano, et casales, domos, terras, vineas cultas et incultas, et boschos, et molinis, Usal cum ipsos boschos cum terminis et adiacentiis suis. In villa Vendut domos, terras, vineas cultas et incultas. In valle Miliaris ecclesiam Sancti Petri de Sancta Maria de

Romzilia, et Sancti Andreae in Rovillas, cum decimas et primitias, et oblationes fidelium, in eorum videlicet parochia domos, terras, vineas, silvas con eorum terminis et adiacentiis suis. In Falgons, vel in eius terminis domos, terras, vineas et boschos cum eorum terminis et adiacentiis suis. In Sancti Nazarii domos, terras, vineas, silvas cum eorum terminis vel adiacentiis suis. In Biserga domos, terras, vineas, silvas cum eorum terminis et adiacentiis suis. In pugo Arivilfo domos, terras, vineas, silvas, cultum et eremum cum eorum terminis et adiacentiis suis. In Calvas terras cultas vel incultas. In valle Sanctae Patae, in locum, quem dicunt S. Vincentii de Salente, vel in loco, quem dicunt Corbos, ecclesiam Sancti Vincentii, atque parochia cum decimis et primitiis, et oblationes fidelium, cum domos, terras, vineas, molendinis, silvas cum eius terminis, vel fines de ipsa parochia: mercati vero praefati loci teloneum, et omnem iustitiam ibidem peragendam ab integro concedimus. In Samer domos, terras, vineas, cultum vel incultum, et cum eius silvas cum terminis et affrontationes. In monte Sancti Iuliani ipsa ecclesia cum decimas et primitias et oblationes fidelium, cum domos, terras, vineas et silvas, cum eorum terminis, vel adiacentiis suis. In Camedello domos, terras, vineas, cultas et incultas, et molinariis. In Baso domos, terras, et ipsa ecclesiola Herma. In Agelager domos, terras, vineas, silvas, cultum et eremum, cum terminis et adiacentiis suis. In Logordano, et in Malano terras, cum oliberes, et ipsas condaminas de Boscholos, et ipsa vinea de Valle Alta. In Bruger ipso manso, qui fuit de Seniofredo Marhot cum terras cultas vel incultas. In Morzano domos, terras cultas vel incultas, et vineas cum terminis earum. In Cisteriano, quae dicunt Villavert, ecclesia Sanctae Mariae cum ipsa parochia, cum decimis et primitiis suis, et cum oblationes fidelium

cum domos, terras, et vineas cultas vel incultas, et cum ipsis molinis, cum terminis et adjacentiis suis de ipsa parochia. In villa Ollers, vel in villa de Amelio, et in villa Vendut domos, terras, vineas, cultum et eremum, et olibarias in Vidicas, vel infra eius terminos, domos, terras, vineas, cultum et eremum. In Turres domos, terras, et vineas, cultum et eremum. In villa de Almires, vel infra eius terminos, domos, terras, vineas, cultum et eremum, silvas et olibarias. In Cantens domos, terras, vineas, cultum et eremum, et olibarias. In Sancti Felici de Ledono domos, terras, vineas, cultum et eremum. In parochia de Sancta Columba domos, terras, vineas, cultum et eremum. In villa Abundanti domos, terras, vel infra eius terminos, cultum et eremum. In Maneval, vel infra eius terminos, domos, terras, vineas, olibarias, cultum et eremum. In villa Fedanti vinea una. In Orfanos vel infra eius terminos, domos, terras, vineas, cultum et eremum, molinis et molinariis cum caput aquis, hortis, hortilibus, cum olibariis, et ipso alode cum ipsos molinos, et cum ipsos caputaquis, cum eorum terminis, cum eorum adfrontationes, quod Bonfilii dedit, sicut in scripturis sancti Stephani resonat. In villa Galdinarios domos, terras et vineas, vel infra eius terminos, cultum et eremum. In Pareds terras et vineas. In Ordios domos, terras, vineas, cultum et eremum vel infra eius terminos. In pugo alto, quem dicunt Murriano, domos, terras, vineas, silvas, cultum et eremum. In comitatu Gerundense in Matamors, vel infra eius terminos, domos, terras, vineas, cultum et eremum, molinis, et molinariis, silvis, et ipso stagno cum ipsis pratis. In Gerundella terras cultas vel incultas, et boschos. In Costa Rabida et in Bouecurto terras, vineas et boschos, et vinea de Cona. In Biert vel in Gralloners domos, terras, vineas et silvas. In Monte Calbo vel in Canneto domos,

terras, cultum et eremum. In Borgoniano, et in Cartes, vel in Cannellas, vel infra eorum terminos domos, terras, vineas, cultum et eremum, molinos et molinariis cum caputaquis. In Parazol, et in Pulgaz domos, terras, vineas, vel infra eorum terminos. In villa Trader, vel infra eius terminos. In Lendenago vel infra eius terminos, et ipso maso de Biancheto, quem donavit ad Sancto Stephano, domos, terras, vineas, cultum et eremum. In Tomedo, et in Mediniano, et in Exchers, et in rio de Lutos, vel in ipsa Cros, vel infra eorum terminos domos, terras, vineas, cultum et eremum, et molinos et molinarios, cum caputaquis. In Celrano, in Bibiano, in Riurano, in Pubol vel infra eorum terminos domos, terras, vineas, cultum et eremum, et ipsas vineas, quae Seridredus de Aquaviva donavit ad Sancto Stephano. In locum, quem dicunt Mazanes ipsum alodem, qui fuit de Aurichio iudice. In comitatu Barcinonense, in Valles ipsos alodes, quae Bella foemina dimisit ad Sancto Stephano, sicut in suo iudicio resonat. In parochia de Sancto Felice, quem dicunt de Buada, vel intra eius terminos in locum quem dicunt Torrentilio, vel infra eius terminos, in locum quem dicunt Torrente, vel infra eius terminos, ipsas commutationes, quas Crustarius fecit. Apud Ricolfo domos, terras cultas et eremas, clausas arboribus, et ipsas vineas, quae Sanctus Stephanus debet habere. In Segalars, quae Seniofredo Witartenet, et ipsa vinea de Susanna cum suo termino, cum eremo et culto, sicut in scriptura Sancti Stephani resonat. In Petralta et infra eius terminos, in Serra infra eius terminos, in Docuinano vel infra eius terminos, sicut in scriptura, quam Rannus clericus fecit a Sancto Stephano resonat, domos, terras, vineas, hortos, cultum et eremum. In Iafar vel infra eius terminos, in Tonnano, vel infra eius terminos. In Ciurana, vel infra eius terminos, in villa Dur vel infra eius terminos, in Venta-

In comitatu
Barcinonensi.

ione vel infra eius terminos, in villa Mocerono vel infra eius terminos, in Armantera vel infra eius terminos, domos, terras, vineas, garricis, pratis, pascuis, molinis, molinariis cum caputaquis, cultum et eremum. In Castellione domos, terras cultas vel incultas. In Fontanedo, quem dicunt Vallemala, ecclesiam Sancti Martini cum ipsa rocha, cum decimis et primitiis cum oblationes fidelium, cum domos et terras et vineas, cultum et eremum, et cum ipsos boschos: et affrontat ipse alodus de parte Orientis in ipso Cher, sive in alode, qui fuit de Suniario comite, et pervenit per cacumina montium, seu in collo de Gode, et pervenit in alode de ipso feo, et pervenit ad aloda de Betlono Malachana; et de meridie in ipsa serra ad fonte de Ilar, sive in eremo de Betlone, vel in alode, qui fuit de Aio foemina, seu in ipsa rocha; ab occiduo in rio, quem dicunt Budiga, vel in villare de Melandre; et de circi in ipso rio, qui discurrit de ipsas fontes, et inlaterat per ipsum saltum, et pervenit per Molocunilo, sive in alode de Ioanne presbytero, et pervenit usque in collo de Colaria sive in ipsa arca. Et alio alode, qui fuit de Sexmundo presbytero, sive alias vineas, quae in aliis locis sunt. Et in Sancti Silvestri manso cum terras et vineas, et cum ipsos eremos, et cum decimas de ipso maso. Et in Deredeldos maso cum terras et vineas, et cum ipsos eremos, qui ibidem sunt. In comitatu Cerdaniense maso uno cum terras. Et in Purermano maso uno cum terras. Et in Arriano domos, terras et vineas cum terminis et adjacentiis suis. Et in Balla domos, terras et vineas, et in ipso maso cum ipsas terras et ipsas vineas, quod Landricus cum uxore sua dedit ad Sancto Stephano cum terminis et adjacentiis suis. In Olmera terras cultas vel incultas. Et in Lampage campo uno. Et in Bages, et in Merresa terras et vineas, cultum et eremum cum terminis et adjacentiis suis. Haec igitur

In comitatu
Cerdaniensi.

quaecumque diximus, vel quae nou diximus praedia acquisita vel acquirenda ad Sancti protomartyris et levitae Stephani coenobium, in valle Sterria situm, pertinentia, auctoritate illi firmantur a nobis apostolica. Statuimus autem, ut quando abbas ipsius monasterii obierit, neque a regibus, neque a comitibus, neque a qualicumque persona pro cupiditatis pecuniae causa, neque pro qualicumque favoris inanis gloria ibidem constituentur abbates, sed a cunctis ibi degentibus servis Dei secundum Deum iuxta Benedicti patris regulam eligantur abbates. Damus quoque licentiam ipsius loci abbati ubicunque vel a qualibuscunque voluerit episcopis suos clericos ordinandi, a qualicumque sede ei placuerit chrismam accipiendi, et ut a nullo episcopo, nec ab illo in cuius situm est monasterium episcopo, nec ab alio possit excommunicari, vel aliqua ad eundem monasterium pertinens Ecclesia. Statuimus etiam, ut quis poenitens a liminibus exclusus Ecclesiae, quandiu ibi steterit, habeat licentiam introeundi, et omne divinum officium audiendi. Concedimus quoque abbati, vel monachis, et omnibus clericis ad monasterium pertinentibus licentiam, nisi voluerint spontanee vel rogati, ad synodum non eundi. Confirmamus igitur, et stabilimus amodo ut nullus rex, nullus princeps, nullus marchio, nullus comes, nullus iudex, nullus episcopus, neque ulla magna parvaque persona aliquam vim, vel invasionem in eodem coenobio, aut in suis pertinentiis facere praesumat. Pro quo et sub divini iudicii obstatione, et anathematis interdictione promulgantes decernimus, ut nullus unquam nostrorum successorum pontificum, neque aliqua magna, sicut diximus, parvaque persona audeat, vel praesumat, contra hoc nostrum apostolicum privilegium in aliquibus agere iniuste, neque quis illum frangere tentet. Si quis autem, quod non credimus, nec timens Deum, et nostrum parvi pendens

Haec omnia
monasterio
Balneolensi
confirmantur.

Abbatia electio ad monachos sine interventu alterius personae spectare declaratur.

Clericis ordinationes et chrismata quo maluerint episcopo accipere liberum sit; monasteria et ecclesiae ei subiectae, ordinarii iurisdictioni non subiacent.

Abbas et monachi ad synodum accedere si voluerint.

Vim, molestiamve ullam monasterio vel eius bonis in ferre omnino interdicitur.

Validatio privilegii huius.

Anathema in eius violatores.

privilegium, quod concedimus, verbo factove dirumpere tentaverit, hunc, quisquis ille fuerit, de parte Dei omnipotentis, sancti eius apostoli Petri, et nostra, qui eius fungimur vice, perpetuis, nisi resipuerit, anathematis vinculis obligamus; sitque portio eius infernus, haereditas illius diabolus, pars et consolatio eius ubi nunquam laetitia, sed semper est fletus; veniatque, nisi, ut diximus, poenituerit, super illum quicquid maledictionis excogitari vel dici potest. Si quis autem huius sancti coenobii adiutor existens illum, in quo potuerit, elegerit et amaverit, hic Dei omnipotentis interventu apostolica repletus benedictione crescere se gaudeat in virtutem de virtute; sitque portio eius paradus, haereditas illius Dominus Christus, pars et consolatio eius, ubi semper gaudium et dolor est nullus. Interdicimus etiam universi generis potestatibus, ut nulli liceat ex iamdicto monasterio accipere pascuarios, vel exigere traginas, aut dstringere placitos ullius hominis ad monasterium pertinentis, cuiuscunque sit culpa, si supradictis maledictionibus non vult subiacere, quas Deus omnipotens et ab adiutoribus huius nostri privilegii semper avertat, et dirumpere cupientes severus inducat. Scriptum per manus Benedicti notarii regionarii, et scriinarii sanctae romanae Ecclesiae in mense ianuario, indictione quintadecima. Bene valete.

Script. mense ianuario anno Domini 1017,
pontif. Bened. anno v.

X.

Simile privilegium pro monasterio Sancti Petri Campirotundi in eodem comitatu Bisuldunensi (1).

SUMMARIUM

Proemium. — Confirmantur bona omnia monasterii. — Enumerantur huiusmodi bona. — Bona in comitatu Rossilionensi. — In

(1) Ex Archiv. monasterii huius edidit Baluzius loc. cit. num. CLXXV.

comitatu Petralatensi. — In Gerundensi. — In Cerdaniensi. — Haec omnia coenobio Campirotundi confirmantur. — Abbates eligantur a monachis sine interventu alicuius personae. — Clerici ordinationes et chrisma accipiant a quo maluerint episcopo. — Monasterii, ecclesiarumque ei subiectarum exemptio ab ordinarii iurisdictione. — Liberum monachis sit ad synodum eundi, necne. — Molestiam ullam huic monasterio in bonis vel alio quovis inferre omnino interdicitur. — Validatio privilegii huius. — Anathema in eius violatores. — Exemptio monasterii a datio.

Benedictus episcopus servus servorum Dei, dilecto in Domino Bonfilio religioso abbati venerabilis monasterii Sancti Petri Campi rotundi, quod est situm in comitatu Bisuldunense, in valle Laudarense, inter duo flumina, tibi tecumque manentibus, et per te tuis illorumque successoribus, salus et pax, et apostolica benedictio, quoad mundus permanet. Amen.

Cum constet Dominum Deum nostrum honorem sanctae universalis Ecclesiae incessanter a propagatoribus beatae fidei augmentare, necesse est accipientibus ab illo totius iura regiminis ei concedere censura iusti moderaminis firmam liberalitatem, malorumque procul ab ea pelleri pervasionem. Quocirca quoniam convenit apostolicae pietati benigna petentibus succurrere compassione, ideo nos tuis iustis, etenim sic sunt a nobis adiudicatae, nam iuste fiunt, annuentes precibus, omnes proprietates sive possessiones ipsius loci, fines, vel limites, cum adiacentiis praecipuorum praediorum, cum omnibus ecclesiis, parochiis, villis, fundis, casalibus, casis, terris, vineis, campis, pratis, pascuis, silvis, garricis, areis, torculariis, aquis, aquarum ductibus, viis, molendinis cum suis caputaquis, et suis piscatoriis, cultum et incultum, et quaecunque beatus apostolus Petrus ex collationibus fidelium in coenobio Campi rotundi retinere videtur, nostro apostolico confirmamus privilegio. Concedimus itaque praedicto monasterio alodem, quod in circuitu eius habetur vel habere dicitur. piscationes quoque aquarum Te-

Proemium.

Confirmantur bona omnia monasterii.

Enumerantur huiusmodi bona.

zen de septem casas usque ad ipsos Kalkers, et in Rivo torto de Mullione usque in Tezer. Parrochiam autem de ipsa valle, ecclesiam Sanctae Mariae cum decimis, atque primitiis, et oblationibus fidelium absque tributo. Parrochiam autem Sancti Christophori Crescentarii cum ipso alode et cum ipso cimiterio cum decimis et primitiis, et oblationes fidelium absque tributo. Alodem, quod dicitur Milandras, et alodem de Frescanet, et alodem de Paradella, et de Rescat, et in villa Longa et in Castellars, cum terminis et adiacentiis. Alodem, quem dicunt Pugna Francorum, et alodem quem dicunt Grado, et alodem, qui est in Borloso, et alodem, qui est in Arza, cum terminis et adiacentiis suis, et alodem, quem dicunt Reget cum ipsa Massana, et alodem, quem dicunt Vallestir, et alodem, quem dicunt Albet cum ipsa aqua et cum ipso boscho, et alodem, quem dicunt Oliba et Malo Pertuso cum terminis et adiacentiis illorum. Et alodem, quem dicunt Genebrel, et Aquabella, et Prunarias, et Habnarios, et alodem, quem dicunt Carrera, cum terminis et adiacentiis illorum. Et alodem, qui est in parochia de Tortelliano, et in parochia de Agelager cum terminis et adiacentiis suis. Et alodem, qui est in parochia de Monteacuto, id est Palatio, cum ipso boscho et molino Beteret. Et alodem, quem dicunt Artisces cum ipso boscho, et in Capriol, et in Mauro et in Palatio ipsos molendinos, et in molino vetere, et in Wado malo cum suo caputaquis et cum suo decurso, et suos superpositos. Et in ipso masso cum terminis et adiacentiis suis. Et in Boscols ipsum alodem cum terminis et adiacentiis suis. Et in parochia Sancti Felicis in Lutuno ipsa villa cum ipso alode de Luders, et de Seltavella cum ipso boscho, et cum ipsos olibarios cum terminis et adiacentiis illorum. Et in parochia Sancti Matthaei alodem, qui est in villa Damires et in Stella cum terminis et adiacentiis illorum, et ipsa valle

Bull. Rom. Vol. I.

66

de Romaniano cum eius alode, et cum ipsa ecclesia cum decimis et primitiis, et oblationes fidelium, cum terminis et adiacentiis illorum absque tributo. Et in Pontons ipsum alodem cum terminis et adiacentiis illorum. Et in Parietes ipsum alodem cum terminis et adiacentiis illorum. Et in S. Euralia ipsos masos cum eius alodes cum terminis et adiacentiis illorum. Et in valle Biana ipsos solarios cum eius ecclesia, et cum decimis et primitiis, et cum eius cimiterio, et oblationes fidelium absque tributo. Et in Cubilisco vel in valle Biana ipsos masos cum eius alodem cum terminis et adiacentiis illorum. Et in Bago vel in serra ipsos masos cum eius alode et cum eius decimis. Et in comitatu Rossilionense, vel in valle Asperi, vel in Palaldano ipsos masos cum eius alode cum terminis et adiacentiis illorum. Et in Miralias ipsa villa cum eius alode, et cum ipsos boscos cum terminis et adiacentiis illorum, et ipsa villa de Avellanetello cum eius alode, et cum eius decimis. Et in comitatu Rosolionense vel in villa Malleolas ipsos masos cum eius alode cum terminis et adiacentiis illorum. Et in villa Torrillas ipsas salinas, cum ipsas vineas et cum eius alode cum terminis et adiacentiis illorum. Et in comitatu Petralatensi ipsos masos de villa Sacar, et in Olibes ipsos masos cum eorum alodes, et in Terrers ipsas vineas cum terminis et adiacentiis illorum. Et in comitatu Gerundense ipsos masos de Flassano cum eius alode cum terminis et adiacentiis illorum. Et in comitatu Bergadanensi ipsos masos, quos dedit Wifredus comes, et alium, quem dedit Oliba comes, et alium, quem dedit Bonfilius, qui fuit quondam. Item in Cospe, et in Ardariz, et in Gardilans, cum eorum alodes cum terminis et adiacentiis illorum. Et in comitatu Cerdania, vel in villa Alone, vel in Volpillage, vel in Ezer ipsos masos cum alodes, et cum eius furnos, cum terminis et adiacentiis illorum. Et in co-

Bona in comitatu Rossilionensi.

In comitatu Petralatensi.

In Gerundensi.

In Cerdanensi.

Exemptio a solutione cuiuscunque datio.

mitatu Rosolionense, vel in valle Confluente ipsa villa de Pino cum ipsa ecclesia, et cum eius alode, et cum eius cimiterio, et cum decimis et primitiis, et oblationes fidelium cum terminis et adiacentiis illorum. Et in villa Saorra, et in villa Trolano, et in villa Vernet, et in villa Vhitesano, et in Ascaione, et in Parcianòs, et in Evulo, et in Marignanòs, et in Campestris, ipsos masos cum eorum alodes, et cum eorum vineas cum terminis et adiacentiis illorum. Et in Massaneto ipsa villa de Novorios, et ipsa villa de Mala coniuncta, et cum ipsas casas de Lavaiol, et in villare Bellone, et ipsa villa de Olibeta cum eius ecclesia cum decimis et primitiis, et oblationes fidelium cum eorum alodes, et in Tapias cum ipsos boscòs cum terminis et adiacentiis illorum. Haec igitur quaecunque diximus, vel quae non diximus praedia adquisita vel acquirenda ad Sancti Petri apostoli coenobium Campi Rotundi situm pertinentia, auctoritate illi firman- tur a nobis apostolica. Statuimus autem ut quando abbas ipsius monasterii obierit, neque a regibus, neque a qualicun- que persona pro cupiditatis pecuniae causa, neque pro qualicun- que favoris inanis gloria ibidem constituantur abbates; sed a cunctis ibi degentibus servis Dei secundum Deum iuxta Benedicti patris regulam eligantur abbates. Damas quoque licentiam ipsius loci abbati ubicunque, vel a qualicun- que voluerit episcopo suos clericos ordinandi, a qualicun- que sede ei placuerit chrisam accipiendi, et ut a nullo episcopo, nec ab illo, in cuius situm est monasterium episcopo, nec ab alio possit excommunicari aliqua ad eundem monasterium pertinens ecclesia. Statuimus etiam, ut quis poenitens a liminibus exclusus Ecclesiae quandiu ibi steterit habeat licentiam introeundi, et omne divinum officium audiendi. Concedimus quoque abbati, vel monachis, et omnibus clericis ad monasterium pertinentibus licentiam, nisi voluerint spon-

tance vel rogati, ad synodum non eundi. Confirmamus igitur, et stabilimus amodo, ut nullus rex, nullus princeps, nullus marchio, nullus comes, nullus iudex, nullus episcopus, neque ulla magna parvaeque persona, aliquam vim, vel invasionem in eodem coenobio, aut in suis pertinentiis facere praesumat. Pro quo et sub divini iudicii obtestatione, et anathematis interdictione promulgantes decernimus, ut nullus unquam nostrorum successorum pontificum, neque aliqua magna, sicut diximus, parvaeque persona audeat, vel praesumat contra hoc nostrum apostolicum privilegium in aliquibus agere iniuste, neque quis illum frangere tentet. Si quis autem, quod non credimus, neque timens Deum, et nostri parvipendens privilegium, quod concedimus, verbo factove disrumpere tentaverit, hunc, quisquis ille fuerit, de parte Dei omnipotentis sanctique eius apostoli Petri, et nostra, qui eius fungimur vice, perpetui, nisi resipuerit anathematis vinculis obligamus; sitque portio eius inferus, haereditas illius diabolus, pars, et consolatio eius ubi nunquam laetitia, sed semper est fletus; veniatque, nisi, ut diximus, poeniterit, super illum quiquid maledictionis excogitari vel dici potest. Si quis autem huius sancti coenobii adiutor existens, illum in quo potuerit, elegerit, et amaverit, hic Dei omnipotentis interventu apostolica repletus benedictione crescere se gaudeat in virtutem de virtute, sitque eius portio paradus, haereditas illius Dominus Chistus, pars et consolatio eius ubi semper gaudium, et dolor est nullus. Interdicimus etiam universi generis potestatis, ut nulli liceat ex iam dicto monasterio accipere pasquarios, vel exigere traginas, aut distringere placitos ullius hominis ad monasterium pertinentis, cuiuscumque sit culpa, si supradictis maledictionibus non vult subiacere, quas Deus omnipotens, et ab adiutoribus huius nostri privilegii semper avertat, et super disrumpere cupientes severus inducat.

Molestiam ullam huic monasterio in bonis vel aliquo inferre omnino interdicitur.

Validatio privilegii huius

Anathema in eius violatores.

Exemptio monasterii a datione

Haec omnia coenobio Campi Rotundi confirmantur.

Abbatem eligantur a monachis sine interventu alicuius personae.

Clerici ordinationes et chrisma accipiant a quomolibet episcopo.

Monasterium, ecclesiarumque ei subiectarum exemptio ab ordinarii iurisdictione. Liberum monachis sit ad synodum eundi, necno.

Scriptum per manus Benedicti notarii regionarii, et scriniarii sanctae romanae Ecclesiae in mense ianuario, indictione quintadecima.

Script. mense ianuario anno Domini 1017, pontif. Bened. anno v.

XI.

Ecclesia Bisuldunensis nuper constructa a Bernardo comite Bisuldunensi sub protectione sedis apostolicae recipitur (1).

SUMMARIUM

Proemium. — Bernardus Bisuldunensis comes papae pro obtinendo privilegio supplex. — Decretum exemptionis huius Ecclesiae ab aliena iurisdictione. — Enumeratio bonorum ad eam spectantium, quae eidem confirmantur. — Fines assignantur. — Causarum omnium in terris huiusmodi diiudicatio ad solum episcopum spectare statuitur. — Census annuus altari S. Petri Gerundensibus episcopis debitus. — Clerici Bisuldunenses et Ecclesiarum sibi subiectarum chrisma accipiant a Gerundensi antistite. — Harum Ecclesiarum clerus in solemnioribus festivitatibus ad ecclesiam S. Vincentii Bisuldunen. accedere teneatur. — Decreta haec in perpetuum valida permaneant. — Anathema contra violatores privilegii huius. — Episcopi, qui consensere.

Benedictus episcopus servus servorum Dei, dilectissimo in Christo filio Adalberto S. Salvatoris, et S. Genesii ac S. Michaelis rectori, quorum ecclesia est aedificata iuxta castrum Bisulduni tibi tuisque successoribus cunctis in perpetuum.

Proemium.

Desiderium, quod ad religiosum propositum, et sanctorum locorum stabilitatem pertinere monstratur, sine aliqua, Deo auctore, perficiendum est dilatione: et quotiens in cuiusdam eius utilitatis commodum nostrum assensum et sanctae apostolicae auctoritatis exposeitur praesidium, ultro benignitatis intuitu nos convenit subvenire..... pro integra securitate ex ratione solidare, ut ex hoc ipsis venerabilibus locis salus et indemnitas

(1) Ex Archivo regio Barcinonensi edidit Baluzus, loc. cit., num. CLXXVI

proficiscatur, et nobis quoque lucri potissimum praemium a conditore omnium Deo in sydereis arcibus adscribatur. Quapropter omnibus hominibus notum esse volumus tam praesentibus, quam futuris; quoniam dilectus filius noster inclitus Bisuldunensis comes Bernardus cum filio suo Guillelmo flexis genibus pedes nostros osculando sanctam romanam curiam deprecatus est, ut praefatam ecclesiam Sancti Salvatoris, ac Sancti Genesii, nec non Sancti Michaelis archangeli sub sola tuitione ac defensione beati Petri apostoli, sui- que vicarii reciperemus, et nostrae apostolicae confirmationis et auctoritatis privilegio muniremus. Ea propter, dilecte fili Adalberte, tibi tuisque successoribus decernimus huius apostolicae auctoritatis privilegio a praesenti decima quinta indictione, sancimus ob honorem ipsius sancti Salvatoris, et sancti Genesii ac sancti Michaelis archangeli, et stabilitatem eiusdem loci, quem ipse praedictus Bernardus cum avunculo suo Mirone pro omnipotentis Dei amore, mercedaque animae suae de suo proprio comitatu moderno tempore construxit, ut nullius alterius Ecclesiae iuri vel ditioni subsit. In primis ecclesiam Sancti Vincentii cum decimis et primitiis, et cimiteriis suis eis torrentem, et ultra torrentem, seu cum oblationibus suis, et cum ecclesiis suis suffraganeis, videlicet Sancti Martini de Ioviniano, et Sanctae Mariae de Faxis, et Sancti Fructuosi de Ursiniano, et Sancti Silvestri de Mor, sicut terminis assignantur in dote consecrationis eius, quam conspectui nostro obtulit Bernardus spiritalis filius noster iamdictus. Primus terminus est iam dictae Sancti Vincentii ecclesiae cum suffraganeis suis ab oriente in Portello, de meridie in flumine de Tezer, et in Turno, de occidente in Lindercha, et in monte Augustino, de Circio in podio regali, et in monte Frigido super Paleriam, et in monte Calvo super Ligordanum. Et ecclesiam Sanctae Mariae, et Sancti Ioannis cum omnibus alo-

Bernardus Bisuldunensis comes Papae pro obtinendo privilegio supplex.

Decretum exemptionis huius Ecclesiae ab aliena iurisdictione.

Enumeratio bonorum ad eam spectantium, quae eidem confirmantur.

Fines assignantur.

diis et proprietatibus suis, quae est in prope moenia Bisulduni una cum ipsa proprietate, quam praefata ecclesia Sancti Salvatoris, et Sancti Genesii, ac S. Michaelis habere videtur in burgo Bisulduni, et in circuitu et in omnibus aliis locis. Has vero supradictas omnes ecclesias cum omnibus alodiis et proprietatibus suis, sicuti fatus Bernardus ipse comes donavit cum avunculo suo Mironi in praedicta ecclesia, vel donabit, et caetera quae ubique donavit aut donabit, sive casis, casalibus, curtis, mansis, ecclesiis, fundis, terris, seu vineis, pratis, pascuis, et cum omnibus ad ius Ecclesiae notatae pertinentibus, salvam et in cunctis quietam consistere sub nostrae apostolicae sedis tuitione, ita confirman-tes decernimus, ut nullus imperatorum, vel regum, neque ulla persona clericalis vel laicalis, parva aut magna in praefatis ecclesiis, neque in parrochianis earum pro pace et tregua seu pro re ecclesiastica, sicut iam dicti termini assignantur, aliquam ditionem habere praesumat; sed rem per iudicium Adalberti eiusdem loci rectoris vel successorum omnium suorum, qui in iam dicta ecclesia Sancti Salvatoris ac Sancti Genesii seu Sancti Michaelis modo et in futuro in perpetuum commorabuntur, diiudicent et discernant, et semper in eorum consistat voluntate et potestate. Liceat eos quiete, et pace vivere tam illos, quam sacerdotes, seu clericos atque laicos eorum, et sint omnes immunes et alieni ab omni publica functione vel turpi servitio, itaut nullus audeat eos molestare, aut inquietare, nisi solummodo binos solidos omni anno ad altare Sancti Petri pro pensione persolvant, et Mironi Gerundensi episcopo, et omnibus eius successoribus hospitium annuatim de septem equitaturis, et totidem sociis tantum, et ipse Miro, et omnes successores eius episcopi dent iamdicto Adalberto et successoribus eius in praefata ecclesia Sancti Salvatoris et Sancti Genesii, ac Sancti Michaelis commoran-

tibus crismam sine aliquo servitio, et habitatores eiusdem Ecclesiae donent eam Sancto Vincentio, et aliis ecclesiis sibi subditis. In praecipuis quoque festivitatibus, Pascha, videlicet et Pentecosten, et Sancti Genesii ac Sancti Michaelis archangeli, et omnium sanctorum, atque Natalis Domini, omnes clerici sancti Vincentii cum universis parrochianis suis veniant plenissime ad missam maiorem ad iamdictam ecclesiam S. Salvatoris, ac Sancti Genesii, atque Sancti Michaelis in perpetuum cum eorum oblationibus. Statuentes apostolica censura sub divini iudicii obtestatione, et anathematis interdictione, ut nulli unquam nostrorum successorum pontificum, vel aliae cuilibet magnae parvaeque personae, haec, quae a nobis modo decreta sunt, atque constituta, quempiam in quocunque convellere, sed potius firma stabilitate inconvulsa perpetuis temporibus permanere definimus. Si quis autem temerario ausu contra huiusmodi nostrae apostolicae praecceptionis seriem pie a nobis promulgatam venire, agere vel infringere tentaverit, sciat se, nisi resipuerit, Domini nostri, et apostolorum principis Petri anathematis vinculo innodatum, et cum diabolo et eius atrocissimis pompis, atque cum Iuda traditore in aeternum ignem concrematum, simulque in voragine cum impiis deficiat. Qui vero pio intuitu custos et obediens atque observator huius nostrae salutiferae praecceptionis extiterit, benedictionis gratiam, et coelestis retributionis aeterna gaudia a iusto iudice Domino Deo nostro consequi mereatur in saecula saeculorum, amen. Scriptum per manum Benedicti notarii, regionarii, et scriniarii sanctae romanae Ecclesiae in mense ianuario, indictione quinta decima.

Petrus Ecclesiae Sutrinae episcopus his omnibus consensit et subscripsit.
Robertus episcopus.
Ioannes Hortanus episcopus subscripsit. Benedictus Cerensis episcopus.

Harum Ecclesiarum clerus in solemnioribus festivitatibus ad ecclesiam S. Vincentii Bisuldunen. accedere tenentur.

Decreta haec in perpetuum valida permanent.

Anathema contra violatores privilegii huius.

Episcopi, qui consenserunt.

Censuram omnium in terris huiusmodi indicatio ad solem episcopum spectare statuitur.

Census annuus altari S. Petri Gerundensibus episcopis debitus.

Clerici Bisuldunenses et Ecclesiarum sibi subiectarum chrisma accipiant a Gerundensi antistite.

Petrus episcopus sanctae Pipemensis Ecclesiae.

Ego Benedictus episcopus Portuensis. Datum vii kal. februarii per manum Bosonis Dei gratia episcopi, et bibliothecarii sanctae apostolicae sedis.

Bene valete.
Dat. die 26 ianuarii anno Domini 1017, pontif. Bened. anno v.

XII.

Erectio eiusdem Bisuldunensis Ecclesiae in episcopatum (1).

SUMMARIUM

Proemium. — Bernardi et Guifredi fratris comitum preces pro huiusmodi erectione. — Guifredus episcopus constituitur. — Consecratio futurorum episcoporum solis summis pontificibus reservatur. — Episcopi post consecrationem libram auri in signum obedientiae Ecclesiae Rom. offerre teneantur. — Inhibitio episcopo ne arma contra Christianos sumat. — Decreti huius confirmatio. — Anathema contra violatores. — Nomina episcoporum, qui huic decreto subscripsere.

Benedictus episcopus servus servorum Dei, dilecto in Christo filio Guifredo a nobis consecrato episcopo, tibi iisque successoribus in perpetuum.

Proemium.

Desiderium, quod ad religiosum propositum, et sanctorum locorum stabilitatem pertinere monstratur, sine aliqua est, Deo auctore, dilatione perficiendum, et quantum in quibusdam eius variationibus commodis nostrum assensum, et sanctae apostolicae auctoritatis exposcitur praesidium, ultro benignitatis intuitu nos convenit subvenire. pro integra securitate ex ratione solidare, ut ex hoc ipsis venerabilibus locis salus et indemnitas proficiscatur, et nobis quoque lucri potissimum praemium a conditore omnium Deo in sydereis arcibus praescribatur. Quapropter notum esse volumus omnibus tam praesentibus, quam futuris, quoniam Bernardus comes cum filio suo Guillermo, et per hos Guifre-

Bernardi et Guifredi fratris comitum preces pro huiusmodi erectione.

(1) Ex eodem regio Archivo loc. cit., num. CLXXVIII

us comes frater eius suum desiderium demonstrantes hi omnes derelicti simul sub sola tuitione et defensione beati Petri apostoli, suique vicarii a pia memoriae patre Oliba comite nobilissimo, apostolorum adierunt limina, nostramque praesentiam, petentes suppliciter, ut liceret sibi nostro consensu nostroque iudicio, sub quo solo erant positi, pro redemptione animarum parentum suorum, et suorum venia delictorum episcopatum in propria haereditate perficere in uno ex his tribus locis, quo eis magis placuerit, sive in monasterio Sancti Ioannis Rivipollensis, seu in monasterio Sancti Salvatoris et Genesii ac Michaelis archangeli, quod est infra muros Bisulduni, et liceret eis nostra constitutione ex suis donis et propriis hereditatibus episcopatum ditare, quibus ibidem servientes vivere, et quiete Deo servire possint, episcopumque in eo consecrari a nobis flexis genibus suis cum osculo pedum nostrorum petierunt: et quia necessarium cognoscimus ad tale vel simile opus timentes Dominum nostra exortatione inclinare, non desiderantes hos vel similes a suo bono proposito removere, eorum sacratissimis petitionibus contraire indignum duximus, sed potius eorum desideriis annuentes in uno ex tribus praedictis locis, quos sibi magis placuerit, episcopatum fieri, et ditari decrevimus, et in perpetuum episcopatum esse censimus, teque Guifredum episcopum in eadem eorum petitione consecravimus, eo scilicet ordine, ut licentiam et potestatem habeas tu ique successores episcopi per totam illam terram, quam praedicti fratres venerabili episcopatu obtulerint vel habere videtur ex proprio dono, haereditate, vel alii christiani in posterum pro redemptione suae animae daturi sunt, consecrandi ecclesias et consignandi infantes, clericos et sacerdotes benedicendi et omne episcopale opus peragendi. Consecrationem vero successorum tuorum nobis nostrisque successo-

Guifredus episcopus constituitur.

Consecratio futurorum episcoporum so-

Summis Pontificibus reservatur.

Episcopi post consecrationem libram auri in signum obedientiae Ecclesiae Rom. offerre tenentur.

Inhibitio episcopo ne arma contra Christianos sumat.

Decreti huius confirmatio.

Anathema contra violatores.

Nomina episcoporum, qui huic decreto subscribere.

ribus reservamus in perpetuum; pro qua sacratione nobis et successoribus nostris a successoribus vestris nihil offerri iudicamus statuta sanctorum Patrum sequentes. Sed ne appareat in conspectu nostro vel successorum nostrorum vacuus, qui consecrandus erit, non pro consecratione, ut diximus, sed pro debita obedientia, et ut subiectum se semper nostrae Ecclesiae ostendat, post sacrationem suam unam libram auri offerri iubemus. Similique modo praecipimus, ut contra christianos arma movere nulla ratione praesumas, nec aliqua magna vel parva persona ad hoc vos cogere tentet. Statuentes apostolica censura sub divini iudicii obstestatione et anathematis interdictione, ut nulli unquam nostrorum successorum pontificum vel alii cuilibet magnae parvaeque personae haec quae a nobis modo decreta et constituta sunt, in quoquam convellere sed potius firma stabilitate inconvulsa perpetuis permanere temporibus diffinimus. Si quis autem temerario ausu contra huius nostrae apostolicae praeeptionis seriem pie a nobis promulgatam venire, agere, vel effringere tentaverit, sciat se, nisi resipuerit, Domini nostri et apostolorum principis Petri anathematis vinculo innodatum, et cum diabolo et eius atrocissimis pompis atque cum Iuda traditore Domini Dei et Salvatoris nostri Iesu Christi in aeternum ignem concremandum, simulque et in voragine tartareoque chaos demersus cum impiis deficiat. Qui vero pio intuitu custos et obediens, atque observator huius nostrae salutiferae praeeptionis extiterit, benedictionis gratiam et coelestis retributionis aeterna gaudia a iusto iudice Domino Deo nostro consequi mereatur in saecula saeculorum, amen. Scriptum per manum Benedicti notarii regionarii et scriniarii sanctae romanae Ecclesiae in mense ianuario, indictione quinta decima. Petrus Ecclesiae Sutrinae episcopus his omnibus consensit, et subscripsit. Linoltus episcopus. Robertus episcopus. Ioannes

Hortanus episcopus. Benedictus Carensis episcopus. Petrus episcopus sanctae Pipersensis Ecclesiae. Ego Benedictus episcopus Portuensis. Ioannes episcopus Fundanae Ecclesiae.

Datum VII kalend. februarii per manum Bosonis Dei gratia episcopi et bibliothecarii sanctae apostolicae sedis.

Dat. die 26 ianuarii anno Domini 1017, pontif. Bened. anno v.

XIII.

Farfensi coenobio monasterium S. Laurentii in Macri comitatu Campanino conceditur (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Termini monasterii S. Laurentii. — Monasterium huiusmodi cum pertinentiis omnibus iuris S. R. Ecclesiae conceditur monast. Farfensi. — Monastica disciplina ibidem servanda. — Quotidianae laudes Deo dicendae. — Monasterio Farfensi molestiam ullam inferre omnibus omnino interdicitur. — Anathema contra attentatores. — Poena insuper pecuniaria.

Benedictus episcopus servus servorum Dei, dilecto in Christo filio Hugoni religioso presbytero et monacho atque spirituali abbati venerabilis monasterii Sanctae Dei Genitricis semper virginis Mariae Dominae nostrae, sibi a latere montis, qui nuncupatur Acutianus, super fluvium, qui dicitur Pharpha, tuisque successoribus abbatibus, vestraeque almae congregationi perenniter, in perpetuum.

Quoties illa a nobis tribui sperantur, quae rationi incunctanter conveniunt, animo nos decet libenti concedere, et petentium desideriis congruum impertiri suffragium. Atque ideo quia petistis a nobis, quatenus omnipotentis Domini amore mercedeque animae nostrae concederemus, et confirmaremns tibi, tuisque successoribus in perpetuum monasterium, quod est in honore sancti martyris levitae Laurentii, situm in Macri comitatu Campanino, cum casis, hortis, vineis, terris, campis, pratis, pascuis et silvis, sicut

(1) In chronico Farfensi ms. Codice Caracciolo inter Rer. Ital. Script. tom. II, p. II.

Termini monasterii S. Laurentii

Monasterium huiusmodi cum pertinentiis omnibus iuris S. R. E. conceditur monast. Farfensi.

Monastica disciplina ibidem servanda.

Quotidianae laudes Deo dicendae.

Monasterio Farfensi molestiam ullam inferre omnibus omnino interdicitur.

Anathema contra attentatores.

Poena insuper pecuniaria.

fines inferius continere videntur. Vide licet a primo latere via, quae venit a fontana Palumbae, a secundo latere rigagines quae pergunt in viam publicam et ad Cerrum Ianuarium; a tertio latere alia via publica quae ducit ad Balenum novum; a quarto latere alia via et rigagines, quae vadunt ad Acrifolium et exinde pergunt in Arciones et veniunt in viam supradicti fontis Palumbae, qui est primus finis, seu et caetera alia quantumque per diversa loca et ubicumque prope et longe Petiolum reiacere et ad supradictum monasterium pertinere videntur: omnia iuris sanctae nostrae romanae, cui Deo auctore deservimus, Ecclesiae, vobis ad tenendum, emissa praeeptione, concedere et confirmare deberemus. Inclinati autem precibus vestris, per huius praeeptionis seriem supradictum monasterium Sancti Laurentii in integrum, cum omnibus ad illud pertinentibus, ut superius legitur, a praesenti xv indictione et usque in perpetuum, ea vide licet ratione concedimus detinendum vobis, ut servos Dei monachos, qui in eodem monasterio sunt, vel quos aggregare potueritis sub castitate et modestia, atque regulari et monachica disciplina, Dei cum timore, ut pater familias, fovendo, gubernando, atque regendo et dispensando, vel in praefata ecclesia luminariorum concinnationes et quotidianas laudes Deo omnipotenti omni tempore referre faciatis. Unde nostra apostolica auctoritate constituimus et confirmamus vobis, ut nullus episcopus, marchio, comes, vice-comes, sive castaldus, aut alia quaelibet magna persona, vel parva vos vel vestrum monasterium de iam suprascripto praelibato monasterio molestare, aut disvestire audeat. Et qui facere hoc praesumpserit, sciat se auctoritate Domini nostri Iesu Christi et beatorum apostolorum Petri et Pauli et nostra maledictum et excommunicatum et anathematatum (1); insuper compositurum centum aureos maucosos,

(1) *Lege* anathematizatum.

medietatem Camerae nostrae et medietatem saepe dicto vestro monasterio. Qui vero pio intuitu custos et obediens, atque observator huius nostri privilegii extiterit, benedictionis gratiam et caelestis retributionis aeterna gaudia a iusto iudice Domino Deo nostro consequi mereatur in saecula saeculorum, amen.

Scriptum per manus Petri notarii et regionarii et scriniarii sanctae romanae Ecclesiae in mense iunii (1), indictione xv. Data ix kal. iunii per manus Dei gratia Bosonis episcopi et bibliothecarii sanctae apostolicae sedis. Bene valete.

Dat. die 24 maii anno Domini 1017, pontif. Benedicti anno v.

XIV.

Confirmatio bonorum et iurium omnium S. Portuensis Ecclesiae (2). Simile privilegium leg. in Ioanne XV, constit. Quoniam semper etc., dat. anno 992.

SUMMARIUM

Prooemium. — Benedicti ep. postulatio. — Locus cathedralis Ecclesiae Portuen. — Confirmatio bonorum ad eam pertinentium; quae hic enumerantur. — Episcopis Portuensibus conceditur ius succedendi in omnibus bonis eorum qui, eis subiecti, ab intestato obierint. — Eidem Ecclesiae conceditur totus castaldatus Portuensium cum iure pro episcopo nominandi castaldeum; qui teneatur praestare iuramentum fidelitatis rom. pontificibus et comiti pontificii palatii pro iis quae propria sacri ipsius palatii fuerint. — Ipse comes alium castaldeum praeter nominatum ab episcop. Portuen. constituere non possit. — Ipse secus si fecerit, quique huic Ecclesiae donata abstulerint, quatuor lib. auri componant. — Contumaces excommunicationem incurrant. — Episcopi Portuenses duos pisces, duosque curiales nominent, qui ab ipsis tantum dependant. — Confirmatio aliorum bonorum. — Ordinationes presbyterorum, diaconorum, subdiaconorum, et consecrationes ecclesiarum et altarium in tota regione Transtyberina ad eosdem episcopos spectare declaratur:

(1) *Lege* maii. (2) Edidit Ughellius Ital. Sac. tom. I, ubi de episcopis Portuensibus.

exceptis tamen dignitatibus S. Palatii Lateranensis. — Assignatio finium regionis Transtiberinae. — Excipiuntur ecclesiae S. Mariae vulgo Transtiberim, S. Grisogoni, S. Caeciliae, monasterii S. Pancratii, et Ss. Cosmae et Damiani. — Alia bona. — Nemini liceat molendinas construere in flumine iuxta urbem Portuen. absque episcopi consensu. — Qui bonorum Ecclesiae huius invasor, aut iurium violator extiterit, componere episcop. lib. 20 teneatur; et excommunicationis sententiae subiaceat. — Censurae contra privilegii huius temeratores.

Benedictus episcopus servus servorum Dei, reverendissimo in Christo confratri nostro Benedicto episcopo sanctae Portuensis Ecclesiae, suisque successoribus in perpetuum.

Proemium.

Quoties illa a nobis tribui sperantur, quae rationi incunctanter conveniunt, animo nos decet libenti concedere et petentium desideriis congruum impertiri suffragium. Igitur quia vestra dilectio apostolatam (1) humiliter postulavit, quatenus concederemus et confirmarem vobis, vestrisque successoribus in perpetuum episcopatum supradictum cum pertinentiis suis; inclinati precibus vestris, per huius praecepti seriem concedimus et confirmamus vobis, vestrisque successoribus in perpetuum praedictum episcopium Sancti Portuen. Ecclesiae, quod positum esse videtur foris praedictam civitatem Portuen, cui vocabulum est S. Hyppolyti, cum vineis et hortis in circuitu eiusdem ecclesiae; pariter et clausuram et vineam unam integram sitam in Cardeto, et infimilia clausuras duas cum vineis et terris infra se omnia posita in insula Maiore, immo et ecclesiam S. Mariae, pariterque ecclesiam S. Laurentii cum episcopio et cum cellis et hortis, atque vineis, clausuras quinque, in una quidem est ecclesia S. Petri et S. Georgii, et Theodori; in alia vero est ecclesia S. Viti, sicuti a muro et a fluvio Tyberis atque limitibus circumdatur; tertia super ripam fluminis; quarta iuxta S. Mariam usque in Traianum; quinta iuxta S. Laurentium et usque in praedictum Traianum: nec

(1) *Adde nostrum.*

non clausuram de vinea in loco, qui vocatur Scarasio, et aliam petiam, quae appellatur Closura, et vineae petiam unam in turre Cocuzzina et aliam in Monlon, verum etiam et fundum unum in integrum, qui dicitur Bacatum cum appendice sua, quae vocatur Scriptula, in qua sunt cisternae antiquae positae iuxta eandem civitatem Portuensem, sicuti incipit a primo latere ab arbore, quae dicitur Tramarice, dirigitur in columnella, quae in campo stare videtur milliario secundo distante ab eadem civitate; et deinde pergente recto itinere per Salarium et usque ad attegiam piscatoriam et exinde remeante ad mare per buccina et circum-eunte littus maris usque ad Sanctam Nympham, et usque ad facem Miccinam cum locis, qui dicuntur Tronceta, usque ad balnearia et usque ad locum, qui portus Traiani vocatur et usque ad palatium quod vocatur Praegesta, et usque ad civitatem ipsam vetustissimam cum lacu Traiani, necnon et castellum aliud minus in integrum cum omnibus ad illud pertinentibus, et in civitate Constantiniana omnia, quae ibidem per dictum episcopium haberi dignoscitur una cum ecclesia Bb. Petri et Pauli destructa cum cryptis, ubi animalia ipsius Ecclesiae manere videntur, extendentibus se usque S. Mariam, quae ponitur in arveum cisterna, et usque ad domum, quae vocatur Balneum Veneris, et usque ad viam publicam infra ipsum castellum atque cannetum de ipsa civitate: scilicet monasterium S. Agnetis cum salariis et vineis, quae infra se habere videtur; porro et fundum in integrum, qui vocatur Pallius cum casis, vineis, terris et pascuis, extendentem se usque ad furnum antiquum, qui est iuris supradicti episcopi, et in eodem fundo monumentum antiquum esse videtur positum via Portuense milliario ab urbe Roma plus, vel minus decimo. Itemque insulam minorem cum vineis et casis, seu terris, cum loco, qui vocatur Scarasio, qui olim fuit Portus Traiani,

cohaerente eidem fundo Baccani, et cum omnibus ad eum pertinentibus, pariterque et fundum in integrum, qui vocatur Iudaeorum, et fundum qui vocatur Gualdus cum omnibus eorum pertinentibus, positum iuxta praedictam civitatem antiquam, etiam et filum Salirae in integrum situm in 7 filis. Item et in Baccano, et in genecula fila novem, omnia fila salinarum, quae ad vestrum episcopium pertinere noscuntur, seu et fundum in integrum, qui vocatur Gualdus maior cum ecclesia S. Aureae, et monumento suo et terra semitaritia, quae appellatur Planura, in qua cisternae videntur esse positae infra fluvium; et terram quae vocatur Arcionum; nec non confirmamus vobis curtem in integrum, quae dicitur Galeria, in qua est ecclesia S. Mariae cum caminatis, seu orticlineis, atque diversis cubiculis et omnibus suis aedificiis, quae infra se et circa se habere dinoscitur cum omnibus finibus, terminis, limitibusque suis, terris, casalibus, sylvis, atque pantanis cum ponte, et ipsum vicum, qui vocatur Galeria, usque ad flumen, una cum campis, pratis, pascuis, salicetis, arboribus fructiferis et infructiferis diversi generis, puteis, fontibus, rivis, aquis perennibus cum locis ad aquimolam faciendam, vel cum omnibus ad praedictam curtem, quae vocatur Galeria, pertinentibus. Simulque pratum in integrum cultum et assolatum situm in campo qui vocatur Meruel constitutum via Portuense milliario ab urbe Roma plus minus duodecimo, sicuti affines incipiunt a tota curte, a primo latere prata Caraci, quae vocatur Merul, et vadit per montem, quem olim detinuit Ioannes de Miccina, et haeredes Stephani Numenclatoris, et exinde ducitur per casale, quem olim detinuit Ioannes de Miccina, et haeredes Stephani Numenclatoris, et exinde ducitur per casale, quem olim detinuit Ioannes de Sergio, et transit aliam viam Carrariam, et venit in casale, quod detinent haeredes quidam Fran-

Bull. Rom. Vol. I.

67

conis Transtiberim, sicut per affines mar-moreos designatur, exinde vadit in casale monasterii Sanctorum Cosmae et Damiani et pergit per fossatum antiquum, qui verno tempore ducit aquam in rivum, qui vocatur Galeria, pergente ad molam de sylva et revolventem per viam Carrariam usque ad vallem mediam de monte, qui vocatur Sunvel, et pergente usque ad casale, qui stat in lintiscino, et usque in caput de valle concludentem totum campum usque in pedicam, quae vocatur Tieli, et piscinam galiardam concludentem ipsam pedicam ubi sunt fila 30 pergente iuxta fila, quae sunt monasterii de Miranda, usque in stagnum maius, et per ripam stagni in Borduzariam, et a pede filorum usque in Baccanum, et usque in terra de praedicti episcopi et usque in formam, quae vocatur Arcionum, et per ipsam formam usque in rivum, qui vocatur Galeria, et ultra Galeriam per formam, usque in praedictum primum affinem de prata Caraci. Infra hos vero fines, loca et vocabula sunt haec: S. Caesarius, Palnus, Sorbilianus, Pantanum maius, Clusa vetus, Medianum, Ruginosus mons, Cannaparius, Celsa, Limes maior, Stagnellum maledictum, Siocli, Piscina galiarda, Olibastrum, Stagnellum peregrinum cum omnibus eorum pertinentibus. Nec non et confirmamus vobis vestrisque successoribus perpetualiter quatuor in integrum principales uncias, quae est tertia pars de toto stagno maiore Portuense cum omni piscatione, redditione, et datione sua, vel cum omnibus ad ipsas quatuor uncias stagni in integrum pertinentibus, sicuti a praedecessoribus nostris in sanctam ecclesiam Portuensem concessum est; omnia iam superius dicta posita sunt in territorio Portuense. Itemque concedimus et confirmamus vobis, vestrisque successoribus turrem in integrum, quae vocatur de Albo, cum casis et vineis, hortis, terris, campis, pascuis, sylvis, pantanis, ac rivis cultis et incultis, vacuis,

Episcopus Portuensis concessit ius succedendi in omnibus bonis eorum qui, eis subiecti, ab intestato obierint.

Eidem Ecclesiae conceditur totus castaldatus Portuensis cum iure pro episcopo nominandi castaldum; qui tenentur praestare iuramentum fidelitatis Rom. Pontificibus, et comiti pontificii palatii pro his quae propria sacri ipsius palatii fuerint.

et plenis et cum omnibus turrem generaliter in integrum pertinentibus, sicuti affines eius designant, a primo latere rivus, qui vocatur Galeria, et a secundo latere fluvius, qui vocatur Tyberis, et a tertio latere pulverinula, et a quarto latere forma, quae vocatur Arcionum. Concedimus etiam ipsis hominibus, qui pro tempore habitaturi sunt in praedicta turre, itaut nullius potestati, nullius ditioni sint subditi, aut alicui homini serviant, aut honorem faciant nisi episcopo, qui iam in dicto episcopio fuerit; nec non et confirmamus vobis vestrisque successoribus in perpetuum omnes res et facultates mobiles et immobiles de illis hominibus, qui sine haerede, et intestati ac subito praecoccupati iudicio mortui fuerint, et minime per se ordinare ex eorum facultatibus possunt in tota Portuense civitate, seu in Transtyberim, vel in insula Licaonia, sive ubicumque vestri episcopi iura esse videntur. Ipsam sanctam matrem Ecclesiam Portuensem constituimus, atque confirmamus habere haereditatem illorum, qui per tempora in iam dicto episcopio ordinati fuerint, quomodo eis placuerit ordinandi et disponendi, habet licentiam, ne in aeternum pereant, scilicet in quantum potuerint eorum semper orationibus adiuventur. Insuper concedimus vobis, vestrisque successoribus in perpetuum ex iure sacri nostri palatii Lateranensis, quod ad publicum nostrum pertinet, totum Castaldanum in integrum Portuensem, vel quicquid usque hactenus vestri castaldiones de tota Portuensi civitate, sive de portis, vel de navibus, nec non de tota Burdunaria, vel quicquid extra vel infra, ubicumque illis pertinuit de iam dicto ministerio, vobis vestrisque successoribus perpetuis temporibus tribuimus possidendum, ita ut qualemcumque hominem ibidem constituere volueritis castaldum aut mandatarium, vestrae potestati consistat, et quidquid ex ipso ministerio acquisierit, vel habere potuerit, vobis ve-

strisque successoribus deferatur, quicquid vobis placuerit exinde faciendi, tamen si nostro comiti nostrorum successoribus placuerit de illo, quod ad nostrum palatium pertinet, fidelitatem iuret. Ipsi namque comites, qui per tempora ibidem fuerint, nullomodo alium castaldum vel mandatarium audeant ordinare, vel constituere praeter illos, quos vos vel vestri successores ordinatis vel constitutis, qui si fecerint, vel de iam dicto castaldatico aliquid violenter abstulerint, vel qui a nobis vobis vestrisque successoribus tradita sunt frangere aut contraire voluerint, unusquisque 4 lib. auri persolvat, medietatem episcopatu et medietatem in nostro palatio, et quod ab eis in nostrum castaldionem, vel in mandatarium fuerit ordinatum, evacuetur. Si vero contumax extiterit, usque ad veram satisfactionem excommunicatus existat. Itemque concedimus et confirmamus vobis, vestrisque successoribus in perpetuum de civitate Portuense duos piscatores, et duos curiales, quales vos vel successores eligere volueritis de ipsis hominibus, qui ibidem fuerint, aut invenire potuerint. Vestrae itaque religiositati haec omnia in perpetuum concedimus et confirmamus, ipsi namque duo piscatores, et duo curiales ulterius nullam dationem aut servitium faciant; nec ad placitum dstringantur ab aliquo, qui pro tempore in ipsa civitate Portuensi dominatum tenuerit, scilicet tuae, tuorumque successorum illos submittimus potestati. Item confirmamus vobis, vestrisque successoribus casale unum in integrum, quod vocatur Genesianum et Malianum cum Insula Modica ultra rivum in ipso loco positum cum omnibus sibi pertinentibus, positum via Portuense iuxta Malianum iuris monasterii Sancti Pancratii, etiam et confirmamus vobis, vestrisque successoribus in perpetuum totam insulam, quae vocatur Licaonia, in qua est ecclesia B. Ioannis Baptistae, et ecclesia S. Adalberti cum casis et oratoriis infra eadem curte cum

Ipsae comes alium castaldum praeter nominatum ab episcopo Portuensi constituere non possit. Ipse secus si fecerit, quae huic Ecclesiae donata abstulerint, quatuor lib. componant.

Contumaces excommunicationem incurrant. Episcopi Portuenses duos piscatores, duosque curiales nominent, qui ab ipsis tantum dependant.

Confirmatio aliorum bonorum

Ordinationes presbyterorum, diaconorum, subdiaconorum et consecrationes ecclesiarum et altarium in tota regione Transtyberina ad eisdem episcopos spectare declaratur: exceptis tamen dignitatibus S. Palatii Lateranensis.

Assignatio finium regionis Transtyberinae.

Excipiuntur ecclesiae S. Mariae vulgo Transtyberim, S. Grisogoni, S. Ceciliae, monasterii S. Pancratii, et Ss. Cosmae et Damiani.

Alia bona.

hortis et aquimolis, et pertinentiis suis infra hanc urbem Romam, sitam sicuti extenditur ab uno capite usque in aliud caput ipsius insulae, ubi flumen dividitur; parimodo concedimus et confirmamus vobis vestrisque successoribus in perpetuum omnem ordinationem episcopalem, tam de presbyteris, quam diaconibus, vel diaconissis, seu subdiaconibus, ecclesiis, vel altaribus, quae in tota Transtyberina necessaria fuerint, faciendam nisi cardinalis diaconus, vel subdiaconus, vel acolytus sacri palatii Lateranensis efficiatur. Scilicet omnia tibi, tuisque successoribus, vel quibus episcopis a vobis invitati fuerint, ordinandi, benedicendi, consecrandive concedimus potestatem, et ne parrochia vestra ab aliquo pervadatur episcopo, fecimus per hoc nostrum privilegium intimare tuaeque Ecclesiae confirmare curamus, incipiente quoque primo termino a facto ponte, ubi unda dividitur, per murum videlicet Transtyberinae urbis, per septimianam portam, per portam S. Pancratii, per silicem vero ipsius portae, usque ad pontem marmoreum, qui est super arronem et ducente per ipsam silicem usque ad paritorium: inque revolvente per paludes usque in mare, indeque veniente per mare usque ad duo milliaria ultra Farum, et usque in fontem maiorem, inque remeante per medium flumen maius venit usque ad ramum fracti pontis, qui est iuxta marmoratam, inque ad medium pontem S. Mariae, et ad medium pontem ubi Iudaei habitare videntur, et redit per medium pontem praedictum fractum, ubi iam de unda diximus, qui est primus affinis absque Transtyberinis catholicis ecclesiis S. Mariae, videlicet in Transtyberini, S. Grisogoni et S. Ceciliae, vel monasterio S. Pancratii et Ss. Cosmae et Damiani; tamen in praedictis ecclesiis et monasteriis quicquid ibidem ab episcopis necesse fuerit faciendi, Portuensi episcopo vel ab ipso invitatis tribuimus potestatem. Itemque concedimus et confirmamus in iam

dicto episcopio plebem S. Mariae et S. Apollinaris in mola rupta, et plebem S. Stephani in panchi, et plebem S. Mariae in Apruniana, vel omnes Ecclesias exiguas vel magnas cuiuslibet nominis, quae infra iam dictos affines sunt, vel esse possunt, absque illis, quas iam diximus Transtyberim sitis. Interea sancientes iubemus, sicuti a nostris praedecessoribus iussum est, ut in flumine toto, qui iuxta urbem Portuensem decurrit, nullus audeat molendina, aut pontem post iussionem tuam, vel successorum tuorum episcoporum iuxta priscam consuetudinem quoquomodo constituere, et cum vel a vobis, vel ab aliis, quibus tamen vos faciendum iniunxeritis, constitutum aut factum fuerit ipsa molendina, vel pons vestro arbitrio dispensentur: per pontem vero civitatis ipsius, si factus fuerit, cum plastro onusto vino, vel victu nemo audeat neque hinc illuc, neque inde huc penitus transmeare. Iterum sancientes iubemus, ut nullus presbyter, vel cuiuslibet ordinis clericus aliquis de toto praefato episcopatu audeat ad placitum constringere, aut ad contentionem finiendam compellere, aut aliquod servitium ab eis requirere, praeter episcopum Portuensem, in cuius parrochia sunt. Quicumque vero praesumptor, sive dux, sive comes, vel vicecomes, aut cubicularius, vel a nostra apostolica sede missus, aut qualiscumque interveniens potestas, quae de ipsa civitate Portuense dominatum tenuerint, de quocumque fuerint ordine, praedicta omnia immobilia loca, aut praenominatum Castaldaticum, vel duos piscatores et duos curiales, vel omnes praedictos clericos a iure et potestate, atque ditione praefati episcopi auferre vel minuere voluerit, vel parrochiam infringere tentaverit, aut homines in praedicta turre habitantes, vel ubicumque proprietates episcopi mansionata fuerit, ad publicum servitium revocaverit, sciat se compositurum episcopo ipsi, qui pro tempore fuerit, auri purissimi lib. 20.

Namini liceat molendina construere in flumine iuxta urbem Portuensem, absque episcopi consensu.

Qui locorum Ecclesiae huius in vasa, aut murum ventilator extiterit, componere episcopo lib. 20 tenentur. et excommunicatio sententia subiacet.

XV.

Decretum excommunicationis contra invasores bonorum Cluniacensis monasterii, nisi satisfecerint (1).

SUMMARIUM

Monasterium Cluniacense a quo fuerit constructum; ab omnibus liberum omnino declaratum et a summis quoque pontificibus privilegiis ornatum. — Quare tanta bona data ei sint. — Causae decreti huius. — Quae religiosorum locorum cura pontificibus inesse debeat. — Nomina eorum, qui scelesti perpetrarunt in monasterium et eius bona. — Alii etiam non absimiles persecutores. — Eos exhortatur ad resipiscendum. — Cluniacense monasterium specialiter spectat ad sedem apostolicam. — Adhortatio supradd. ut resipiscant; ablata restituant; et congrue de ablatis satisfaciant infra mensem.

Benedictus per divinam gratiam sanctae Romanae Ecclesiae praesul, et episcopus, omnibus fratribus et coepiscopis per Burgundiam, Aquitaniam, et Provinciam constitutis, Burchardo scilicet archiepiscopo Lugdunensi, eiusdem nominis archiepiscopo Viennensi, Walterio archiepiscopo Besonsiensi, Walterio summae religionis episcopo Augustodunensi, Stephano episcopo Arvernensi, Fredeloni episcopo Anciensis, Gaufrido episcopo Cabilonensi, Lamberto episcopo Lingonensi, Gausiino episcopo Matisconensi, Vicigoni episcopo Valentiniensi, Harmanno episcopo Vivariensi, Pontio archiepiscopo Arelatensi, Aribaldo episcopo Uzeticensi, Odolrico episcopo Tricassinensi, Geraldo episcopo Vapicensi, Petro episcopo Vassiniensi, Eldeberto episcopo Avinionensi, Stephano episcopo Carpentoratensi, Almerado episcopo Rhegensis, salutationem et benedictionem, ex parte Dei omnipotentis, et beati Petri apostolorum principis, et mea qui praesulatum, licet indignus, tenere videor apostolicae sedis.

1. Liquidum est, Cluniacense monasterium olim a Willelmo nobilissimo Aquitanorum principe in pago Matisconensi constructum, ipso agente cum apostolicae sedis pontifice et romanorum imperatore, regibus quoque Francorum et Burgundionum, quod ita sit ab omni subiectione cuiuslibet personae, sive regis, sive episcopi, sive comitis liberum, ut aliquid debeat nulli nisi Deo et sancto Petro et sedis apostolicae summo praesuli. Quae libertas a cunctis antecessoribus nostris,

(1) Ex tom. XI Concil., col. 1083.

Monasterium Cluniacense a quo fuerit constructum; ab omnibus liberum omnino declaratum et a summis quoque Pontificibus privilegiis ornatum.

Quare tanta bona data ei sint.

Causae decreti huius.

qui a conditione ipsius loci in hac sancta romana Ecclesia fuerunt usque ad nos, scriptis privilegiis, et a praelibatis principibus, datis praeceptis, tam de ipso loco, quam de omnibus ad se pertinentibus in Burgundia, Aquitania, Provincia constitutis, videlicet monasteriis, cellis, terris, cultis et incultis, corroborata et confirmata est: eo voto et desiderio, ut saeculum deserentes, et in eodem loco, sub regulari disciplina Christi servitio ex toto semet mancipantes, absque ullius impedimento libentius Deo adhaerent et de ibidem Deo et S. Petro a fidelibus oblati, hospitalitati et egenorum curae inservirent. Quod hactenus, Deo propitiante, et apostolica auctoritate suffragante, bonitate insuper circum se manentium adminiculante, in quantum potuerunt, devote fecerunt.

2. Nunc vero, sicut in praesentia Deo devoti domini Roberti regis Francorum, principumque eius et optimatum, qui cum eo venerunt ad limina apostolorum et reclamatoria legatione dilectissimi filii nostri Odilonis eiusdem loci abbatis, percipimus, ita malorum contra eos exarscens insurrexit et convaluit cupiditas et insania: scilicet terras ipsorum, quam pauperum sibi commissorum depraedando; ut multiplicibus angustiis et afflictionibus tribulati, nullomodo, sicut nunc usque fecerunt, convenienter Deo debitum obsequium valeant solvere, nec solitam curam supervenientium hospitem et pauperum possint exercere.

3. Igitur quia in eodem loco iuges orationes et missarum celebrationes et eleemosinae fiunt pro statu sanctae Dei Ecclesiae et omnium fidelium vivorum et defunctorum salute et requie; ipsius dispendium, commune omnium nostrorum est detrimentum; et licet omnes boni fideles de eorum angustia et perturbatione debeant compassionem habere et summo studio servos Christi iuvare, ut absque ullo impedimento queant in sancto proposito persistere; ego tamen, ad quem

post Deum et S. Petrum cura et providentia saepe dicti loci specialiter pertinent, iuvamen et solatium auctoritatis apostolicae non desistam subministrare.

4. Sunt autem crudeliores saepe nominati loci habitatorum persecutores Indinus omnis bonitatis inimicus, qui non solum in hoc illos irritat, quod sua suorumque eis tollit; sed etiam quod suam nequitiam in illos retorquere cupidus, facit circum se manentibus intelligere, omnem iustitiam de male a se commissis eis velle se facere: et ita eos in ipso placito et concordatione semper fallit et eludit, ut pro iustitia deteriore ab eo iniuriam suscipiant. Est et Wielardus de Belio, qui eis tollit Ecclesiam de Tredso cum omnibus appendiciis suis. Bernardus quoque de Retorterio, Hugo de Monte Pavonis, et uxor eius Arilina, qui eis tollunt potestatem de Lasiaco cum omnibus ad se pertinentibus, sicut divinae memoriae omnes Leotaldus primum, deinde Milo religiosus miles, per testamentum literarum olim contulerunt Sancto Petro, et praefato loco: Falco nepos Sterii clerici, et frater eius, omnesque consortes illorum, qui eis tollunt potestatem de Oiadellis cum omnibus appendiciis suis. Warulfus de Braceduna, et frater eius Walterius Matisconensis praepositus, qui eis contrarii sunt de precaria, quam tenebat de Sancto Petro beatae recordationis Leobaldus episcopus, eorum videlicet avunculus; et de alia terra, quam idem praesul ante mortem suam, ipsam precariam restituens, ex sua parte donaverat Sancto Petro. Durandus de Caudiaco, Arminus de Caudiaco, Girardus de Centurpennis, qui eis contrarius est de Villa-Fontanedo. Robertus de Issevee, qui tollit eis plantas, quas Bernardus Dolun interfectus dederat Sancto Petro. Sed et illi, qui eis contrarii sunt de potestate sarranis: nec non et illi, qui depraedationes et iniustas consuetudines faciunt, et requirunt in potestate Valentiola et in potestate Tudolleta et in podio Odo-

Quae religiosorum locorum cura Pontificibus inesse debeat.

Nomina eorum, qui scelesti perpetrarunt in monasterium et eius bona.

Alii etiam non absimiles persecutores.

Insuper anathemati subiaceat. Statuentes quippe apostolica censura, auctoritate beati Petri apostolorum principis, sub divini iudicii obstestatione, et anathematis interdictionibus, ut nullus unquam nostrorum successorum pontificum, vel alia quaelibet magna parvaeque persona ea, quae a nobis ad laudem Dei pro stabilitate vel augmento praedicti episcopi statuta sunt, refragare, aut in quoquam transgredi, aut aliquid exinde minuere audeat; scilicet, sicut superius a nobis statutum, vel concessum est, ita perennibus ac perpetuis temporibus sine aliqua minutione permittat in aeternum permanere. Si quis autem, quod non optamus, temerario ausu, contra hoc nostrum privilegium venire, aut in quoquam ire praesumpserit, et sicut superius a nobis statutum est, ita firmiter permanere non dimiserit et in omnibus non observaverit, sciat se nisi resipuerit, auctoritate Dei omnipotentis et beati Petri apostolorum principis, atque nostra, qui eius fungimur vicariatione, anathematis vinculo esse innodatum, et a regno Dei alienatum, atque cum Iuda traditore Domini nostri Iesu Christi, et omnibus pompis eius aeterno incendio concremandum. Qui vero pio intuitu custos et observator huius nostri apostolici privilegii in omnibus extiterit, benedictionis gratiam, vitamque aeternam a iusto iudice Domino Deo nostro et ab omnibus sanctis eius consequi mereatur in saecula saeculorum, amen. Scriptum per manum Georgii notarii regionarii atque scriniarii sanctae apostolicae sedis, in mense iulio, indictione prima. Datum kal. augusti per manum Domini gratia Bosonis episcopi et bibliothecarii sanctae apostolicae sedis. Bene valete.

Dat. die 1 augusti anno Domini 1018, pontif. Bened. anno vi vel vii.

lensis et in caeteris potestatibus, villulis et terris ad praefatum locum pertinentibus. Sunt etiam alii quam innumerabiles, quorum nomina longissimum esset huic schedulae inseri.

5. Nos supra nominatos et omnes persecutores, depraedatores et invasores terrarum, et substantiarum ad saepe dictum locum pertinentium, more antecessorum nostrorum praefati loci ad nos specialiter pertinentis curam et providentiam habentes, ex parte Dei et sancti Petri, et nostra, vocamus ad resipiscendum: et monemus, ut contrarietates et iniustas querelas, quibus servos Dei inquietant et conturbant, quamcitus deponant. Terras etiam iniuste pervasas et substantias depraedatas, cum omni integritate, iuxta rationem quam cum eis invenire poterint, restituant. Sed de iniuria, quam sine causa illis intulerunt, congrue satisfaciant infra spatium, quod est hinc usque in festivitatem S. Michaelis. Quod si fecerint, habeant gratiam et benedictionem et absolutionem Dei et S. Petri et nostram. Si autem, infra praelixum a nobis terminum monitioni et vocationi nostrae non adsenserint, sed contemptores, et inobedientes extiterint in sua malitia perseverantes; caetero ecclesiastici examinis, quasi putrida membra a corpore Christi prescindantur, sintque a liminibus sanctae Dei Ecclesiae procul repulsi et a consortio fidelium alienati et excommunicati, sint maledicti stantes et ambulantes, vigilantes et dormientes, ingredienti et egredientes: sint maledicti manducantes et bibentes: sit maledictus cibus eorum et potus: sit maledictus fructus ventris eorum, et fructus terrae eorum, sustineantque plagas Herodianas, quousque disrumpantur viscera eorum et cum Dathan et Abiron de terra viventium perditum, cum diabolo et angelis eius perpetualiter damnati, maneant in poenis infernalibus sine fine cruciandi. Fiant etiam filii eorum orphani, et uxores eorum viduae; nutantes transferantur filii eorum

et mendicent. Eiciantur de habitationibus suis, omnibusque maledictionibus, quae in veteri vel novo Testamento contineri videntur, maledicti et anathematizati subiaceant, quousque resipiscant, et nostrae vocationi et monitioni congrue satisfaciant.

6. Vobis etiam fratribus meis et coepiscopis supra nominatis mando et praecipio autoritate apostolica, ut hanc meam confirmetis sententiam, et similiter illos excommunicetis: omnibusque presbiteris et caeteris sacri ordinis ministris vobis commissis, excommunicare praecipiat. Si quis autem vestrum, quod minime credo futurum, non obedierit huic nostrae iussioni, de contemptu inobedientiae noverit se habiturum rationem ante tribunal Christi. Ipse namque dixit: Qui vos audit, me audit; et qui vos spernit, me spernit (a). Sed et seniori quam reverendo domino Willelmo comiti, nec non praecipuae bonitatis et dulcedinis domno Hugoni comiti: domnoque Rainaldo comiti filio supra nominati domni Willelmi; bonae quoque indolis, ac totius affectu dilectionis amplectendo domno Ottou comiti; omni etiam reverentia et veneratione dignissimae domnae Adeleidae comitissae, cognomento Blavelae, nuruque eius domnae Gerbergae comitissae: sed et illustribus viris domno Wigoni vice comiti et fratri eius domno Willelmo, domno quoque Olalrico: et domno Ansaldo, et caeteris principibus et optimatibus totius Burgundiae, Aquitaniae, et Provinciae, qui auxilio esse possunt habitatoribus saepe nominati loci, apostolicae benedictionis et absolutionis munus mittimus: ipsisque omnium suorum peccaminum veniam implorantibus, in cunctis benefactis, quae a nobis et a caeteris fidelibus in hac sancta romana Ecclesia quotidie fiunt, ex parte Dei, sanctique Petri, et nostra, partem et societatem damus: eo obentu, ut semper adiutores, et defensores praedicti loci omniumque ad se

(a) Luc. 10, 16.

Episcopus, ad quos haec sententia dirigitur, eius confirmatio praecipitur.

Adhortatio ad Adelaidem, caeterosque illius provinciae comites ut Cluniacensi monasterio in omnibus faverent.

Eos exhortatur ad resipiscendum.

Cluniacense monasterium specialiter spectat ad Sedem Apostolicam.

Adhortatio ad resipiscendum; oblatio restituantur; et congrue de oblatione satisfaciant infra mensem.

Si fecerint, de re anathematizati sint subiecti.

pertinentium, de omnibus sibi contrariis existant. Quod si neglexerint, non solum tanto beneficio privabuntur, sed insuper de potestate ob defensionem fidelium a Deo sibi data in die ultimi examinis sine dubio rationem reddent. Data kalen. septembris etc. (1).

IOANNES XIX

PAPA CXLVII

Anno aerae Christi comm. MXXIV.

Ioannes Benedicti VIII germanus frater, cui in pontificatu successit paucis post eius obitum diebus ante mensem octobrem anno 1024, ex laicali ordine ad pontificiam dignitatem assumptus, sedit annos ix, et dies ix (2). Fuit autem temporibus imperatorum Basilii et Constantini, quorum primus anno 1025 mortuus est, alter anno 1028, et Romani in Oriente; in Occidente vero Conradi II, qui ab eodem Ioanne imperator dictus et coronatus est. Obiit mense octobri anni 1035, et sepultus est in basilica S. Petri inter portam Argenteam et Romanam. Vacavit sedes dies ii (3).

I.

Privilegium S. Sylvae Candidae Ecclesiae, quo eis bona omnia confirmantur, eiusque episcopis perampla in Ecclesia S. Petri Romae et civitate Leonina iurisdicatio conceditur (4).

SUMMARIUM

Exordium. — Petri episcopi postulatio. — Ei confirmatur episcopatus Sylvae Candidae cum bonis et pertinentiis omnibus.

(1) Hanc epistolam nec ante annum 1018, nec post 1024 datam fuisse probat Pagius Critic. ann. 1018 num. x et seq. cui lectorem nos mittimus. (2) Concordantibus cum Pagio I et III. Vignolii catalogis, ac pariter v ex Criticae Baronianae praefixis. (3) Ut habet VIII catalogus eidem criticae praefixus. (4) Ex regist. Vat. Gregor. IX depromptum edidit Ughell. Ital. saec. tom. 1.

— Enumeratio honorum. — Nemini episcoporum liceat ecclesias monasteriorum civitatis Leoninae de urbe ad hunc episcopatum pertinentium consecrare praeter ipsum episcopum. — Eidem conceditur, ordinationes facere die sabbati, et missam celebrare super altare confessionis S. Petri, omniaque ibidem oblata accipere (1). — Item in dominica Palmarum ab ecclesia S. Mariae Transtiberim ad idem altare maius veniendo cum processione missam celebrare — Item in die Coenae Domini et in officio Parasceve. — Omniaque munera, quae ibi offeruntur dictis diebus, accipere. — Eidem conceditur ius unguendi et benedicendi imperatores nuper electos. —

(1) Ut hic scias, lector, quae fuerint dona in confessione B. Petri poni solita a fidelibus quasi specie census, atque ea, quae fidelium observantia et obsequium erga apostolorum principem affererat, accipe fragmentum Cincii Camerarii ex libro De Censibus, quod mihi tradidit vir cl. Ioseph Blanchinus congreg. Oratorii de literaria republica benemerentissimus, patruoque non absimilis. Haec sunt quae D. Papa est recepturus ab illis, qui emunt, confessionem B. Petri secundum tenorem praeteritorum eumentium. In primis singulis (sic) hebdomadis xxi libras cerae in quoque mense, unam aquaricam olei et unam libram olivani. Sciendum quod in Nativitate Domini et in Pascha praedictae cerae duplicentur (sic) quantitate et olivani similiter. In die sabbati de Albis x librae cerae pro Agnis. In Purificatione B. Mariae x librae pro candelis et iv den. Proven. Vastactariis. In Annuntiatione tantundem. In die Iovis sancti iii den. pondus balsami camerario pro chrismate et unam aquaricam olei et duodecim ampullas vitreas, sex maiores et sex minores et sex faunones. Accoliti debent habere in dominica Palmarum ii sol. Prov. et iv aquaricias Clareti cum camerario et cancellario quando vadit ad vespas debet habere par facularum ii librarum et ad Missam ii lib., praeterea calices, cruces turribula, bacilia aurea sive argentea et etiam omne aureum aliquid (sic) et argenteum laboratum, camisos, stolas, manipulos, corporalia super calices manutergia de Alemania et pallia super sex lib... quae ad altare offeruntur sicut et inveni in scripto... habere debet in festo S. Georgii usque ad Pentecostes singulis diebus xii denarios Papien. pro implendis fontibus apud S. Ioannem Lateranum. In die Iovis sancti et die Veneris sancti episcopus S. Rufinae recipit ius, quod consuevit habere. Scilicet arcam et altare ex quo pulsatur ad missam usquedum finitur officium et ex quo pulsatur ad missam usque ad finem missae, salvo iure cantorum quod debent in altari cum eodem episcopo et in sabbato sancto ex quo pulsatur ad officium matutinale.